

T.C.

UFUK ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANABİLİM DALI

Türkiye-AB Süreci: Dönüm Noktaları ve Kırılmalar

Hazırlayan

Tuncay ÖZGÜR

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2011

Türkiye-AB Süreci: Dönüm Noktaları ve Kırılmalar

Tuncay ÖZGÜR

Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2011

KABUL VE ONAY

Tuncay ÖZGÜR tarafından hazırlanan ”**Türkiye-AB Süreci: Dönüm Noktaları ve Kırılmalar**” başlıklı bu çalışma 09.05.2011 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Mehmet OKYAYUZ

Tez Danışmanı

Üye : Doç Dr. Mehmet OKYAYUZ

Üye : Prof. Dr. Aykut KANSU

Üye : Prof. Dr. Şeref ÜNAL

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Mehmet TOMANBAY

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdür V.

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kağıt ve elektronik kopyalarının Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

† Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

Tuncay ÖZGÜR

TEŞEKKÜR

Çalışmaya başlarken çok basit olacağını düşünürken, çalışmaya başladığımda ne kadar ciddi boyutta bir araştırmaya girdiğimi fark edip yılma noktasına geldiğimde bana tüm destek veren ve yardımlarını esirgemeyen, çalışmamda bana sabırla ve kararlılıkla yol gösteren ve kendisiyle de çalışırken bana çok keyif veren değerli danışmanım sayın Doç. Dr. Mehmet OKYAYUZ Hocama şükranlarımı sunarım!

Saygıdeğer jüri hocalarım sayın Prof. Dr. Şeref ÜNAL'a ve sayın Prof. Dr. Aykut KANSU'ya çok değerli birikimlerini kullanarak tezimi bilgi süzgecinden geçirip değerlendirmeleri dolayısıyla çok teşekkür ederim!

Çalışmalarımda, bir an olsun desteğini benden esirgemeyen, özveride bulunan ve hayatıma anlam katan sevgili eşim Mihriban ÖZGÜR'e çok teşekkür ederim!

Yine benim hayatımı dolduran ve tam bana ihtiyaç duydukları zamanlarda onların vakitlerinden çaldığım ve çalışmam gerektiğinde bana uygun ortam yaratan çok sevdiğim oğullarım sevgili Berkay ÖZGÜR ve sevgili Berat ÖZGÜR'e çok teşekkür ederim!

ÖZET

Tuncay ÖZGÜR. Türkiye-AB Süreci: Dönüm Noktaları ve Kırılmalar, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2011

Türkiye - Avrupa Birliği müzakere süreci diğer yeni üye olmuş ve aday olan ülkelere göre daha farklı ve sorunlu ilerlemektedir. Aralık 2004'teki Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvesi'nde, Komisyon'un rapor ve tavsiyesi üzerine, Türkiye'nin Kopenhag siyasi kriterlerini karşıladığı belirtilerek, Türkiye ile katılım müzakerelerine 3 Ekim 2005'te başlatılmasına karar verilmiştir.

Bu çalışmada Avrupa Birliği'ne tam üyelik sürecinde Türkiye'nin karşılaştığı sosyo-ekonomik, siyasi ve kültürel sorunlara değinilmiş ve bu süreçte karşılaşılan sorunlara ilişkin çözüm önerileri ortaya konmuştur.

Anahtar Kelimeler : Avrupa Birliği, anlaşmalar, genişleme, müzakere süreci, ilerleme raporları, karşılaşılan sorunlar, çözüm yolları, öneriler.

SUMMARY

Tuncay ÖZGÜR. Turkey-EU Process: Turning Points and Breaks, Master Thesis, Ankara, 2011.

Turkey - European Union negotiation process has been progressing in a more different and problematic way than the other new members and candidate countries. December 2004 Summit of Heads of State and Government, on the recommendation of the Commission's report indicating that Turkey meets the Copenhagen political criteria, it was decided to start accession negotiations with Turkey on 3 October 2005.

In this study, over the process of full membership in the European Union, socio-economic, political and cultural issues that Turkey faced have been addressed and solutions to the problems faced in this process have been revealed.

Keywords : European Union, the agreements, the expansion, the negotiation process, progress reports, problems, solutions, suggestions.

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	1
1. Avrupa Birliği Tarihçesi	8
1.1. Maastricht Antlaşması	10
1.2. Amsterdam Antlaşması	11
1.3. Nice Antlaşması	12
1.4. Lisbon Antlaşması	13
1.5. Kopenhag Kriterleri	13
1.6. Maastricht Kriterleri	14
1.7. Avrupa Birliğine Üye Ülkeler	16
1.8. Avrupa Birliğine Aday Ülkeler	19
1.9. Avrupa Birliğine Adaylığı Muhtemel Ülkeler	19
2. Avrupa Birliği Kurumları	21
2.1. Avrupa Komisyonu	21
2.2. Avrupa Parlamentosu	21
2.3. Avrupa Birliği Bakanlar Konseyi	23
2.4. Avrupa Konseyi	23
2.5. Avrupa Adalet Divanı	23
2.6. Sayıştay	24
2.7. Ekonomik Ve Sosyal Komite	24

2.8. Bölgeler Komitesi	25
2.9. Avrupa Merkez Bankası	25
2.10. Avrupa Yatırım Bankası	25
2.2.5. Ombudsman	25
3. Türkiye-Avrupa Birliği İlişkilerinin Tarihçesi	27
4. Müzakere Süreci Ve Türkiye	33
4.1. Katılım Müzakereleri Sürecinde Görev Alan Kurumlar	39
4.2. Tarama Fasıllarına Göre Temasa Geçilecek Kurumlar	42
5. Türkiye'nin Önündeki Engeller ve Çözüm Yolları	48
5.1. Demokrasi ve İnsan Hakları	49
5.2. Kıbrıs ve Ege Kıta Sahaneliği	53
5.3. Türkiye-Ermenistan İlişkileri	56
5.4. Nüfus ve Kültür	58
5.5. Ekonomik Durumu	61
5.5.1. Bütçe Açığı	62
5.5.2. Dış Borç	62
5.5.3. İşsizlik Oranları	63
5.5.4. Gelir Dağılımı	64
5.6. Azınlık Hakları ve Din Özgürlüğü	66
5.6.1. Kürt Kimiği ve PKK	66
5.6.2. Rum Azınlıklar	68
5.6.2.1. Vakıflar Meselesi	68
5.6.2.2. Patrikhane	69

5.6.2.3. Heybeliada Ruhban Okulu	71
5.6.3. Ermeniler	71
5.6.4. Museviler	72
5.7. Avrupa'nın İç Dinamikleri	73
SONUÇ	78
TÜRKİYE-AB İLİŞKİLERİ KRONOLOJİSİ (1959 - 2010)	84

EKLER

EK:1 Ankara Anlaşması

EK:2 İlerleme Raporları

KAYNAKÇA

ÖZGEÇMİŞ

GİRİŞ

Günümüzün dünyasında sürekli ilerleme, gelişme ve büyüme amaçlayan ülkeler arasında karşılıklı bağımlılığın zorunlu olarak giderek arttığını görmekteyiz. Türkiye de, bu bağımlılık zincirini oluşturmuş olan AB'ye tam üye olup, çağdaşlaşma aracı olarak gördüğü ve vatandaşlarına kaliteli yaşam standartları sunabilecek olan AB'ye üye olma hedefini ortaya koymuştur. “Türkiye-AB ilişkileri” 1959 yılında Ankara anlaşmasıyla başlamış ve süreç içinde çeşitli zorlu aşamalardan geçerek 2005 müzakere sürecinin başlamasına kadar gelmiştir. Dolayısıyla içinde bulunduğumuz süreçte, tarafların birbirlerini tanımaları, anlamaları ve kalıcı sonuçlar bırakmaları bakımından tezde bazı aşamalara değinilerek, Türkiye-AB ilişkilerinin önemi ve etkileri üzerinde durulacaktır.

Türkiye – Avrupa Birliği ilişkileri sürecinde, Avrupa Birliğinin Türkiye'den ne istediği tam olarak kamuoyuna yansımamaktadır. Avrupa Birliği'nin talep ettiği özellikle siyası kriterler insanlar arasında yeterli tartışma zemini yaratılmadan, siyasetçiler nezdinde dayatmalara yapılmaktadır. Burada amaç Türkiye'yi kendi bünyesinde görmek istemeyen birçok üye ülkenin Türkiye'yi bu yolda yıldırmasıdır. Bu tezin amacı da ikili ilişkilerde yasana gelişmeleri irdeleyerek Avrupa Birliği'nin tam üyelik önkoşulu olarak öne sürdüğü ve Kopenhag Kriterleri olarak ifade edilen siyası, ekonomik, insan hakları, demokrasi, hukuk devleti, azınlıklar gibi sosyal konularını incelemektir. Sosyal alanlarda Türkiye kendi eksikliklerinin farkında olup bunları kendi vatandaşlarının çağdaş değerleri yakalaması açısından tamamlamayı görev olarak amaçlamalıdır. Diğer önüne sunulan bazı siyası kriterler de Türkiye, kendi milli bütünlüğüne ve çıkarlarına zarar vereceğini düşündüğünden menfaatleri doğrultusunda akılcı politikalar izlemelidir. Örneğin Yunanistan ve

Kıbrıs ile yaşanan sorunlar Türkiye'nin tam üyeliği önünde en büyük engel olarak gösterilmektedir. Ancak Türkiye ile yaşadığı sorunlar Yunanistan'ın üyeliğine engel oluşturmamıştı. Aynı şekilde Kıbrıs'ın Türkiye ile sorunları üyeliğe engel olmamıştı. Burada en can alıcı nokta Güney Kıbrıs'ın uluslar arası hukuk çiğnenerek üyeliğe kabul edilmesi olmuştur. Bilindiği gibi Türkiye ve Yunanistan'ın birlikte üye olmadıkları bir uluslararası kuruluşta Kıbrıs üye kabul edilemez. Yine Gümrük birliği konusunda Türkiye'ye verilen ekonomik yardım sözleri tutulmamış ve Türkiye bu yüzden çok büyük ekonomik kayıplara uğramıştır. Kurt ve PKK konusunda da Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Komisyonu'nun terör örgütünü cesaretlendirici açıklamaları kamuoyunun Avrupa Birliği hakkındaki düşüncelerini olumsuzlaştırmasına sebep olmuştur. Avrupa Birliği'nin insan hakları ve demokratikleşme yönündeki isteklerinin ciddiyeti ve samimiyeti de tartışma konusudur. Kurtuluş Savaşında da görüldüğü gibi demokratikleşme ancak ulusal egemenlik temelinde mümkün olmaktadır. Avrupa Birliği taleplerinin ulusal bağımsızlığımızı böylesine tehdit ettiği koşullarda, bu demokratikleşme talepleri çok da inandırıcı gelmemektedir. Birlik, Yunanistan ve Bulgaristan'daki Türk azınlığın sorunları ve Ege adalarının silahsızlandırılması konularında ise tepkisiz kalmaktadır.

Günümüzde devlet politikalarının gidişatına bakıldığında ortaya çıkan yeni uluslararası sorunların, uluslararası örgütlenme ve işbirliğinin önemini artırmış olduğu dikkat çekmektedir; "güçlü bir birlik, güçlü bir otorite" yapısı oluşmuştur. Buna göre Avrupa, gerek demokrasi, hukukun üstünlüğü, insan hakları ve temel özgürlükler alanında, Türkiye'nin bulunduğu coğrafi konumda en gelişmiş modeli oluşturmaya devam etmektedir. Bu nedenle Türkiye'nin bu standartları hedeflemesi en doğru seçimdir. Türkiye'nin AB yolunda ilerlemesi sürecinde bazı engeller çıkmaktadır. Türkiye kendisindeki bir takım eksiklikleri batı toplumuna alınganlık ve yılgınlık göstermeden doğru adımları atarak tam üyelik için gereken gerek insan hakları, gerekse ekonomik ve siyasi sorunları, kendi toplumunun refahını arttırmayı hedef alarak yapmalıdır. Böylece Türkiye toplumun sosyal haklarını, siyasi ve

ekonomik dengesini de yükseltmiş olacaktır. Yani ekonomik, toplumsal ve siyasal bir model olarak Ortadoğu yada başka bir coğrafyadaki sistemleri değil de Avrupa'yı kendisine ölçüt olarak almakta, bu düzenlemeleri sadece AB entegre olmak için değil, bize bunu hedef gösteren Mustafa Kemal Atatürk'ün başlattığı modernleşme çabalarının bir devamı olarak nitelendirmektedir. Bugünkü dünya düzeninde demokrasisi geri kalmış, ekonomik ve sosyal açıdan zayıf olan hiç bir gelişmiş ülke yoktur. Bahsedilen dengeler başarıyla sonuçlanırsa bu Türkiye'nin şüphesiz çıkarına olacaktır.

Türkiye'nin coğrafi konumu AB için büyük potansiyel taşımaktadır, çünkü Türkiye farklı din ve kültürel çeşitlilik gösteren komşularının ortasında yer almaktadır. Türkiye'nin komşularıyla olan politik, ticari ve ekonomik ilişkileri dolayısıyla AB açısından merkezi bir ülke konumundadır. Maliyeti yüksek ham maddelerinin ulaşımında geçiş güzergahı olarak kullanılan İstanbul Boğazının stratejik önem gözardı edilemez. Son yıllarda yaşanan Avrupa Kıtasının ekonomik büyümesini devam ettirebilmesi için dinamik ve genç Türk nüfusunun AB'ye katacağı artıları çok açık bir şekilde ortaya koymaktadır. Tam üyeliğe hak kazanan Bulgaristan ve Romanya'nın genel açıdan durumlarına bakıldığında Türkiye'nin birliğe katacağı artılar göze çarpmaktadır. Ayrıca Türkiye'nin Müslüman ve laik bir ülke olması AB'nin global politikaları savunması ve şekillendirmesinde önemli rol oynayacaktır. Bütün bu söylenenler ışığında Türkiye'nin Birliğin gücüne güç katacağı ve dünyadaki itibarını arttıracacağı tartışılmaz bir gerçektir. Türkiye'nin büyüklüğü, nüfusu, kültürü ve tarihe dayanan bazı korku ve önyargılar AB üyeliğine karşı çıkılmasının en önemli sebebini oluşturmaktadır. Bu sebepten dolayı Avrupalılara kendimizi daha yakından tanımalarını sağlamalı ve güvenilir diyaloglar kurarak karşılıklı şüphe ve korkularımızı gidermeliyiz. Türkiye Avrupa Birliğine tam üye olursa, Birlik, Türkiye'nin ekonomik ve siyasi avantajlarından yararlanacak ve bu iki ülke zamanla birbiriyle bütünleşecektir. Türkiye de, Birliğin karar alma organlarında yer alarak dünyanın geleceğinin şekillenmesinde rol oynayacak olan

politikaların oluşumunda söz sahibi olacaktır. Türkiye'nin üyeliği Avrupa'nın Müslümanlığı, Müslümanların da Avrupa'yı tanımalarını veya en azından yakınlaşmalarını sağlayacak ve iki kutup arasında keskin sınırlar yok olacaktır. AB üyeliği hedefine ulaşmak için Türkiye olarak kararlılıkla çaba göstermek gerekir. Yaşanan çifte standartlar ve ayrımcılıklar bizi amacımızdan vazgeçirmemelidir. Türkiye Birliğe üye olsun veya olmasın demokrasi, insan hakları, adalet ve bunun gibi temel sosyal, politik ve ekonomik değerlerini yükseltmeli ve en üst seviyeye çıkartmalıdır. Türkiye bunu Avrupa Birliği'nin memnuniyeti için değil kendi vatandaşlarının mutluluğu, refahı ve çağdaş dünyanın bir parçası olması için yapmalıdır. AB de Türkiye ile ilgili ilişkilerini günlük gelişen olaylara göre değil de daha geniş bir bakış açısından bakarak oluşturmalı ve ılımlı İslam ve laik özelliklere sahip Avrupalı bir Türkiye'nin özelliğini ve stratejik önemini fark etmelidir.

Yapılan literatür taramasında “Türkiye-Avrupa Birliği ilişkileri” konusunu ele alan benzer araştırmaların da yapıldığı ortaya çıkmıştır. Bu araştırmalar;

- Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi anabilim dalından “Turgut Özal döneminde Türkiye-Avrupa Birliği İlişkileri” adıyla yayınlanmış yüksek lisans tezi: Bu araştırmada sadece tek bir devlet adamı döneminde kısa vadeyi kapsayan ilişkiler değerlendirilmiştir.
- Sedat LAÇİNER, Mehmet ÖZCAN ve İhsan BAL'ın yazdıkları “Türkiyeli Avrupa” adlı kitabında daha çok dini kimlik, yasadışı göç ve küresel terörizm konuları analiz edilmiş, Türkiye ile ilişkilerin AB'ye sağlayacağı fayda veya zararlar üzerinde durulmuştur. Türkiye açısından olaylara bakışa daha az yer verilmiştir.

- Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler programından “Tarihsel Süreçte Türkiye Avrupa Birliği İlişkileri ve Türkiye’nin AB Stratejisinin Dinamikleri” adıyla yayınlanmış tezde 10’ar yıllık periyotlar halinde ilişkiler değerlendirilmiş olup farklı alanlara değinilmemiştir.
- Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi ana bilim dalından “Türkiye Avrupa birliği ilişkileri çerçevesinde Kıbrıs sorunu” adıyla yayınlanmış olan tez çalışmasında, tek konu olarak Kıbrıs üzerinde yoğunlaşmıştır.
- Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler bilim dalından “Gümrük Birliğinden sonra Türkiye-AB İlişkileri” yüksek lisans tezi yayınlanmış olup, tezde ilişkiler gümrük birliği endeksli ele alınmıştır.
- Erol MANİSALI’nın “Türkiye-Avrupa İlişkilerinde ‘Sessiz Darbe’ ” adlı kitabında Türkiye’nin nasıl 1989’dan sonra Avrupa tarafından dışlanıp “himaye” statüsünde görülmek istendiğini ve bunun gerçekleşmesi için kimlerin öncülük ettiği üzerinde durulmuştur. Burada da ilişkiler tek bir düşünce baz alınarak yorumlanmıştır.

Yapılan bu çalışmalar, Türkiye-AB ilişkilerini belirli bir siyaset adamı dönemi, ilişkilerin AB üzerindeki olumlu-olumsuz etkilerini ve küresel dengelere yansımaları, yıllık dönemler içinde ilişkilerin gelişmesi, Kıbrıs sorunu odaklı, Gümrük Birliği çerçevesinden bakılan çalışmalar ve Türkiye’nin himaye altına

sokulması süreci adı altında olmuştur. Yani bu çalışmalarda tek bir konu üzerinde çalışmalar yapılmış olup geniş çerçevede ele alınmamıştır. Yaptığımız bu araştırmayı diğerlerinden farklı kılan çok yönlü, geniş perspektiften bakan ve tarafsız çözüm yolları sunan bir tez olmasıdır. Tezde Türkiye'nin üyeliğini zorlaştıran ve engel olan konulardaki kırılmalar ve dönüm noktaları üzerinde durulacak ve bu engellerin aşılmasına yönelik çözüm önerileri sunulacaktır. Bunlardan bahsedilirken tarafsız bir bakış açısından olaylar irdelenecek ve her iki tarafın da olumlu ve olumsuz yönlerinden bahsedilip bunların iki taraf arasındaki ilişkiyi ne şekilde etkilediği üzerinde durulacaktır. Tezde iki tarafın birbirine karşı olan önyargıları, küreselleşme karşısındaki mecburiyetleri, sosyal yaşam statüleri, ekonomik dengeler gibi sosyo-ekonomik, siyasi ve kültürel olgulara değinilecektir.

Bu çalışma 5 ana başlık altında oluşturulmuş olup;

Birinci bölümde Avrupa Birliği'nin tarihçesine değinilip Birliğin oluşumunda adım adım rol oynayan temel anlaşmalara yer verilmiş ve bunların Türkiye açısından önemi üzerinde durulmuştur.

İkinci bölümde AB'nin temel kurumları, bunların yetki ve işlevleri hakkında bilgi verilmiştir. Bu kurumlar Türkiye'nin adaylığı ve üyeliği balgamında oluşturdukları fikirler ve vardıkları sonuçlar açısından değerlendirilmiştir.

Üçüncü bölümde Türkiye AB ilişkilerinin tarihçesi üzerinde durulmuş olup iki ülke arasında donum noktaları oluşturan, olumlu veya olumsuz etkiler bırakan temel toplantılara değinilerek varılan kararlar üzerinde durulmuştur.

Dördüncü bölümde Türkiye ve diğer aday ülkelerin üzerinde müzakere yürüttüğü fasılları içermektedir. Tezde değinileceği gibi bu fasıllar üzerinde

müzakereler Türkiye açısından olumsuz gelişerek açılıp kapatılmış veya bazı ülkelerin engellemelerine takılarak açılmaması yönünde veto edilmiştir.

Beşinci bölümde de üyelik yolunda Türkiye'nin önünde engeller oluşturan sorunlar ve kırılma noktalarına değinilip bunların nasıl çözüme kavuşturulabileceği hakkında analitik yorumlar yapılmıştır. Ayrıca bu bölümün benim açımdan önemi, birliğe gidiş yolunda temel adımları nasıl doğru atıp, milli çıkarları da göz önünde bulundurarak tam üyeliği hak etme konusunda görüşlerimi içeriyor olmasıdır.

Sonuç kısmında son genel bir analitik değerlendirme yapılmış olup Türkiye'nin müzakere vizyonunun nasıl olması gerektiği üzerinde durulmuş ve çözüm yolları sunulmuştur.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. AVRUPA BİRLİĞİ TARİHÇESİ

Eski dönemlerde filozoflar, Birleşik Avrupa'yı oluşturmak için devamlı fikir yürütmüşlerdir. Tarihçiler, hukukçular ve politikacılar bu düşüncenin geliştirilmesi için 13.yüzyıldan bu yana sürekli çalışmışlardır. Pax Roma birliği altında bir kültür ve siyasi birlik çatısı altında bütün Avrupa devletlerini bünyesinde toplayan Roma İmparatorluğundaki topluluklar, mezhep ayrılığı, sömürgecilik ve hakimiyet kurma isteği gibi nedenlerle sürekli birbirleriyle savaşmışlardır. Bu dönemde Avrupa güçlenmişse de, devletler arasındaki bağlar zayıflamıştır. (Schweitzer / Hummer, 1993, s.1)

“Avrupa'nın bütünleşmesi çabaları altında yatan en önemli sebep barışı sağlama düşüncesidir”. (Borchardt, 2000 s.11)

Fransız Anton Martini, Avrupa'yı Türk'lerden korumak için 1462 yılında, Bohemya, Fransa ve Venedikliler arasında bir federasyon kurulmasını tavsiye eden bir fikir ortaya atmıştır. Bohemya kralı Georg van Podiebrad da bu fikre dayanarak bir birlik kurulması ve kurulan bu birliğin bir meclisi olmasını kararlaştırmıştır. Üye devletlerin meclislerinin birlik mahkemesinin vereceği kararları tartışmasız uygulamayı kabul etmeleri, günümüz devletlerüstü (supranatitonal) anlayışının ilk örneklerini oluşturmuştur. (Forester, 1967, s.98)

Avrupa kıtasındaki devletler yüzyıllarca birbirleriyle savaşmışlardır. Bunun en bariz örneklerinden biri 19.-20. yüzyıllarda Fransa ve Almanya'nın savaşlarıdır.

Bu felaketlerden yorulan ve ders alan Avrupa ülkelerinin liderleri, Avrupa'da sürekli bir barışın sağlanmasının tek yolunun, ülkelerinin ekonomik ve siyasi yönlerden birleşmesi olduğuna inanmışlardır. Varolan bu arzunun gerçekleşmesi ancak İkinci Dünya Savaşı sonrası gerçekleşebilmiştir.

Avrupa'da bütünleşme sürecini hızlandıran, işlevselci fikirleri savunan İtalyan Altiero Spinelli ve 1951'de Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu'nun (AKÇT) kurulmasına sebep olan ve federsyonist fikirleri savunan Fransız Jean Monnet'dir. Federasyonist yaklaşım, yerel, bölgesel ve ulusal güç odakları arasında tamamlayıcı bir ilişki kurulmasına dayanıyordu, işlevselci yaklaşım ise egemenliğin ulusal değil Birlik düzeyinde olmasını savunuyordu. (Beck, 1977)

Bütün bu çabaların sonunda 1951 yılında Avrupa Kömür Çelik Topluluğu (AKÇT) Belçika, Batı Almanya, Lüksemburg, Fransa, İtalya ve Hollanda tarafından kuruldu. Bu kurumun ilk başkanı da Jean Monnet oldu. Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu'nu (AKÇT) kuran Paris Antlaşması (1951), Avrupa Ekonomik Topluluğu'nu (AET) ve Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu'nu (Euratom) kuran Roma Antlaşmaları (1957), Avrupa Tek Senedi (1986) ve Maastricht Antlaşması (1992), AB'nin hukuki temelleridir. AKÇT'yi kuran 6 ülke 1957'de, işgücü ile mal ve hizmetlerin serbest dolaşımına dayanan bir ekonomik topluluk kurmaya karar verdiler. Bu ülkeler kendi aralarında 1968'de gümrük vergilerini kaldırdılar ve özellikle tarım ve ticaret alanında çok başarılı oldular. Bu ülkelerin başarısı üzerine İngiltere, Danimarka ve İrlanda da üye olmak istediler. Çetin bir pazarlık sonucu bu ülkeler diğer ülkeler tarafından 1972 yılında üyeliğe kabul edildiler. 1973 ve 1979'daki petrol krizleri üye devletlerin birbirlerine karşılıklı destek vermelerini ve kenetlenmelerini sağladı. Birlik zamanla cazip olmaya başladı ve 1981'de Yunanistan, 1986'da da İspanya ve Portekiz de bu Birliğe üye oldular. Bu genişlemeler, Güney Akdeniz, Afrika, Karayipler ve Pasifik ülkeleri ile de yeni anlaşmalar imzalayan Avrupa'nın uluslararası ağırlığını arttırdı. Birlik yıllar

geçtikçe güçlendi, aralarındaki dayanışma diğer ülkeleri de cezp etti ve Birliğe katılmak isteyen ülke sayısı zamanla arttı. 1 Ocak 1995'te Avusturya, Finlandiya ve İsveç katıldılar. 1990'da Doğu Bloku dağıldı ve bundan sonra 2004 yılında 10 yeni ülke Avrupa Birliği'ne üye oldu. Bunlar; Kıbrıs, Çek Cumhuriyeti, Estonya, Macaristan, Letonya, Litvanya, Malta, Polonya, Slovakya ve Slovenya'dır. Bu ülkeleri Bulgaristan ve Romanya 2007 yılında üye olarak izledi. Türkiye ise 1987 yılında üyelik başvurusunda bulunmuş olmasına rağmen 3 Ekim 2005'te müzakere sürecine başlamıştır. Bunun yanında 2003'te adaylık başvurusunu yapmış olan Hırvatistan ile 2005'te müzakerelere başlanmıştır. 2004'te adaylık başvurusu yapan Makedonya ise Aralık 2005'te aday ülke statüsü kazanmıştır. Arnavutluk, Sırbistan-Karadağ, Bosna Hersek ve Kosova da ileride aday olabilecek ülkeler kategorisinde görünmektedir.

Topluluk 1 Ocak 1993'e kadar tek pazar oluşturmayı hedefledi. Bu amaçla Avrupa Tek Senedi 17 ve 28 Şubat 1986'da imzalandı ve 1 Temmuz 1987 tarihinde yürürlüğe girdi. Aralık 1991'de de Sovyetler Birliği'nin çözülmesi Avrupa'nın siyasi yapısını kökten değiştirdi. Üye Devletler bağlarını güçlendirme amacıyla, 9-10 Aralık 1991'de Maastricht'te toplanan Avrupa Zirvesi'nde kararlaştırılan yeni bir Antlaşmanın müzakerelerine başladılar.

1.1. Maastricht Antlaşması

Kasım 1993'te yürürlüğe giren Maastricht Antlaşması ile Avrupa Topluluğu'nun adı Avrupa Birliği olarak değişmiştir. Maastricht Antlaşması üye ülkelerin ekonomilerinin birbirlerine daha da yaklaşmasını hedeflemiştir. Bu Antlaşma ile Ekonomik ve Parasal Birliğin aşamaları ve bu süreçte izlenecek politikalar düzenlenmiştir. AB'nin ancak ulusal ve yerel makamlardan daha yetkin olacağı zamanlarda devreye girmesini sağlayan ikincillik (subsidiarity) ilkesi üzerinde anlaşılmıştır. Antlaşmada ekonomik ve parasal birlik, ortak dışişleri ve

güvenlik politikası ile adalet ve içişlerinde işbirliği şeklinde “üç direk” oluşturularak yeni bir hukuksal yapı düzenlenmiştir.

Türkiye'nin üyeliği açısından Maastricht'in önemi, entegrasyonun derinleşmesine öncelik vererek yeni üye alımını güçleştirmesidir. Yeni alınacak üyelerin bütün konularda birlik müktesebatına mümkün olduğunca yaklaşması şartı aranmaktadır. AB vatandaşlarına buldukları belediyelerde seçme ve seçilme hakkı tanınması açısından bakıldığında; Türkiye'nin üyeliği halinde oluşabilecek bir miktar göçle birlikte bu göceden vatandaşların da sağlamış olduğu ağırlık ile buldukları belediyelerde seçilebilirler ve kullanacakları oylarla Avrupa Parlamentosu veya Avrupa kurumlarında etkili olabilirler.

1.2. Amsterdam Antlaşması

Amsterdam Antlaşması 2 Ekim 1997 tarihinde imzalanmış ve 1999 yılında yürürlüğe girmiştir. Amsterdam Zirvesi, AB'nin genişleme sürecinin başlaması bakımından ve 1 Ocak 1999 tarihinde tek para birimi uygulamasına geçişin ispatı açısından önemi bir aşamadır.

Schengen Anlaşması'nın Amsterdam Antlaşması içine yerleştirilmesine karar verilmiştir. 2000 yılında toplanan bir Konferansta, Amsterdam Antlaşması'nın eksiklerini tamamlanması kararı alınmış ve bunun sonucunda da Nice Antlaşması imzalanmıştır. http://www.aydin.gov.tr/default_B0.aspx?content=1113 (Erişim 24.02.2010)

1.3. Nice Antlaşması

Avrupa Birliği'nin kurucu antlaşmasını düzenlemek için kabul edilmiş bir antlaşmadır. Antlaşma gereğince “Avro” adlı ortak para birimini ve Avrupa Birliği'nin üç sütununu oluşturan Maastricht Antlaşması ve Avrupa Ekonomik Topluluğu ile Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu'nu kuran Roma Antlaşması'nın maddeleri üzerine değişiklikler yapılmıştır. Antlaşma 26 Şubat 2001'de imzalandıktan sonra 1 Şubat 2003 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Nice Antlaşması'nın temel amacı, Avrupa Birliği'nin kurumlarını, genişlemelere ayak uydurabilmesi için yenileyip güçlendirmektir. [http://tr.wikipedia.org/wiki/Nice_Antla %C5%9Fmas%C4%B1](http://tr.wikipedia.org/wiki/Nice_Antla%C5%9Fmas%C4%B1) (Erişim 12.07.2010)

Birliğin derinleşme süreciyle Türkiye'ye müzakere tarihi verilmesinin aynı dönemde gerçekleşmesi Türkiye açısından kanımca tartışmaları başlatan sebep olmuştur. Birliğin genişlemesinin düzgün olmasını isteyen üyeler, 1999 Helsinki Zirvesi'nin bir gereği olarak Türkiye'ye müzakerelere başlama tarihi verme zorunluluğunu hissettiler. Türkiye'nin büyük bir ülke olması kurumsal yapıda bazı düzenlemeler yapılmasını gerektiriyordu.. Türkiye Nice Antlaşması kapsamında değerlendirilseydi, üyeliğin gerçekleşmesi ile Türkiye, Parlamento ve Konsey'de en büyük ağırlığa sahip olacaktı. Bu gibi sorunlar sebebiyle Türkiye'nin üyeliği, üye ülkeler tarafından her zaman farklı değerlendirilmiştir. Lüksemburg Zirvesi'nde 12 ülkeyle müzakerelere başlaması kararı alınmış fakat Türkiye bu ülkelerle birlikte değerlendirilmemiştir. Türkiye'ye müzakere tarihi verilen Brüksel Zirvesinde müzakerelerin her ülkenin kendi özellikleri göz önünde bulundurularak sürdürüleceği, ayrıca yine üyeliği büyük maddi sorunlara yol açacak olan adaylarla müzakerelerin ancak 2014 sonrası Mali planlama dönemi sonrasına bırakılabileceği ifade ediliyordu. Bu ifadeler Türkiye'nin diğer ülkelere farklı değerlendirileceğinin ve Türkiye'nin yakın gelecekte birliğe üye olamayacağını göstermektedir.

1.4. Lisbon Antlaşması

Avrupa Birliği'nin kurumsal yapısında önemli değişiklikler öngören Lizbon Antlaşması 13 Aralık 2007 tarihindeki imzalanmıştır. Avrupa Birliği Antlaşması ve Avrupa Topluluğu'nu kuran Antlaşma'da değişiklikler öngören yeni Antlaşma, Hollanda ve Fransa tarafından reddedilen Anayasa sonrasında Üye Devletlerin kaygılarını karşılayacak şekilde düzenlendi. Bu anlaşma il baz değişiklikler oldu. Avrupa Topluluğu'nu kuran Antlaşma'nın adı "Avrupa Birliği'nin İşleyişine İlişkin Antlaşma" olarak değiştirildi, "Topluluk" kelimesi "Birlik" ile değiştirildi, Avrupa Komisyonu'nun üye sayısı azaltıldı, ulusal parlamentolar, karar alma süreçlerine yakınlaştırıldı, Avrupa Parlamentosu'nun rolü güçlendirildi. 2014 yılından itibaren kararlar, AB nüfusunun %65'inin ve üye ülkelerin %55'inin desteği ile alınabilecek. Yapılan bu değişiklikle üye ülke nüfusu önemli hale geldi.

Türkiye'nin üyeliği açısından bakıldığında, Birliğin kendi iç sorunlarını çözmesi Türkiye'ye karşı olan tavrı da netleştirecektir. Ülke nüfuslarının daha önemli hale gelmesi Türkiye'nin üyeliğine karşı olan direnci artırabilir. Bu da imtiyazlı ortaklık senaryolarına dolaylı ve direk destek sağlayacaktır. Bunu göz önünde bulunduran Türkiye, akılcı bir yol izleyerek Türkiye'den korkulmaması gerektiğini vurgulayan ve güven aşıl原因 sözler sarfetmeli ve kamuoyunu bu konuda ikna etmelidir. Avrupa kamuoyunun Türkiye'ye karşı olan olumsuz tavrında de en büyük payı bu korku ve güvensizlik oluşturmaktadır.

1.5. Kopenhag Kriterleri

Avrupa Konseyi'nin 22 Haziran 1993 tarihli Kopenhag Zirvesi'nde, Avrupa Konseyi, Avrupa Birliği'nin genişlemesinin Doğu Avrupa Ülkelerini kapsayacağı kabul etmiş ve kabul edilmede gerekli kriterleri de belirtmiştir. Bu kriterler siyasi, ekonomik ve topluluk mevzuatının benimsenmesi adı altında üç temel kriter olarak

belirlenmiştir. Bütün aday ülkeler üyelik müzakerelerine başlama için siyasi kriterleri karşılamak zorundadırlar. Siyasi kriterler, demokrasi, hukukun üstünlüğü, insan hakları ve azınlıklara saygı gösterilmesini ekonomik kriterler ise pazar ekonomisinin varolması ve rekabetçi bir piyasa oluşturulmasını ifade etmektedirler. Topluluk Müktesebatına Uyum Kriterleri ise siyasi ve ekonomik durumun da dahil olmak üzere genel yükümlülüklerin oluşup oluşmamasıdır.

Bu kriterler Türkiye'nin üyeliği önünde en büyük engeldir. Özellikle siyasi kriterlerin Türkiye tarafından karşılanamaması iddiası karşısında Türkiye müzakere sürecinde şu anda yerinde saymakta ve bir ilerleme sağlayamamaktadır. Bu siyasi kriterler sayesinde Kıbrıs konusu bahane edilmekte ve 35 faslın yarısı Fransa ve GKRY tarafından bloke edilmektedir. Kopenhag Kriterleri sayesinde bir bakıma Türk ulusu kendi geçmişi ile yüzleştirilmektedir. Müzakerelerde Türkiye'nin karşısına olumludan çok olumsuz ifadeler çıkmaktadır. Yer yer Türk ulusu kavramı önemsiz gibi gösterilmekte, Avrupa'da kendi içinde vermediği kadar azınlıklara daha çok haklar tanınması istenmektedir. Kopenhag kriterleri, Türkiye'de varolan farklı etnik kimliklere de vurgu yaparak ve derinleştirerek kaynaşmış olan bu toplulukların birbirinden ayrılmasına neden olmaktadır. Kopenhag kriterleri beraberinde etnik, sosyo-ekonomik talepleri getirecek ve sonuç olarak etnik taleplerin hızla siyasi ortama çekilmesini meydana getirebilecektir.

1.6. Maastricht Kriterleri

1 Ocak 1993'de yürürlüğe giren Maastricht Anlaşması'nda üye devletlerin Ekonomik ve Parasal Birliğe katılması için izlemeleri gereken politikalar belirlenmiştir. Kriterlerde; toplulukta en düşük enflasyona sahip üç ülkenin yıllık enflasyon ortalaması ile dikkate alınan üye ülke enflasyonu arasındaki fark 1,5 puanı, üye ülkenin devlet borçları GSMH'sına oranı %60'ı, üye ülkenin bütçe açığı GSMH'sına oranı %3'ü geçmemesi gerektiği belirtilmektedir.

Kriterlerde ayrıca herhangi bir üye ülkede uygulanan faiz oranları en iyi performans gösteren 3 ülkenin faiz oranını 2 puandan fazla aşmaması gerektiği ve herhangi bir üye ülke parasının son 2 yıl itibariyle herhangi başka bir üye ülke parası karşısında devalüe edilmiş olmaması gerektiği belirtilmektedir. <http://yepce.com/2010/04/02/maastricht-kriterleri-ve-turkiye/> (Erişim 25.02.2011)

Türkiye Maastricht Kriterlerine uyma konusunda birliğe üye ve aday ülkelere göre daha kararlı adımlarla yol almıştır. Bazı kriterlerde istenen sonucu tam olarak sağlamasa da Türk ekonomisinin genel itibariyle iyi bir iyileşme yakaladığı görülmektedir. Ama buna karşılık Türkiye'nin sergilemiş olduğu bu performansı tutturamayan bazı ülkeler AB'ne üye olmuşlar, hatta Türk ekonomisindeki bazı veriler üye olan bazı eski ülkelerinkinden bile daha iyi durumdadır. Burada da birliğin Türkiye'ye uyguladığı haksız cifte standart bir defa daha gözümüze çarpmaktadır. Türkiye diğer bütün kriterlere nazaran ekonomik kriterlerde Avrupa'ya daha yakındır. Birçok ekonomik verisi birçok AB üyesi ülkeden bile iyidir. Ancak düzeltilmesi gereken birçok verisi de bulunmaktadır, bunun için de daha fazla çaba sarfedilmeli gereken düzenlemeler yapılmalı ve tedbirler alınmalıdır. Birlik Türkiye'nin kısmi de olsa bu başarısını gözardı etmemelidir. Türkiye'nin AB'ne üye olması birliğin gücüne güç katacağından, bir an önce cifte standardın kaldırılarak tam üyelik için AB'nin daha somut adımlar atması ve Türkiye'nin kendisine yaklaşmasını sağlamalıdır. Türkiye de, bu ekonomik iyileşmelerin halkına faydalar sağlayacağından bir AB kriteri olarak değil de çağdaş yaşam kriteri olarak kabul etmesini ve bu yoldaki iyileştirmelerine süratle devam ettirmelidir. Bu ekonomik iyileşmeler sonucunda Türkiye sosyal devlet olma yolunda daha ileri gitmiş olacak ve Türk halkı da daha mutlu bir halk olacaktır.

1.7. Avrupa Birliğine Üye Ülkeler

Daha önceden değinildiği gibi AB 1951 yılında Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu olarak Almanya, Fransa, İtalya, Hollanda, Belçika ve Lüksemburg tarafından kurulmuş ve o günden bu güne 6 defa genişleme göstermiştir. Topluluk bugün 27 üyeli ve 457 milyondan fazla nüfusu olan büyük bir birlik haline gelmiştir.

Aşağıda AB'nin genişleme süreçleri ve üye olan devletler ile AB üyeliği tarihleri görölmektedir.

ÜLKELER	TAM ÜYELİK MÜRACAATI	KOMİSYON GÖRÜŞÜ	ÜYELİK MÜZAKERELERİ	AB ÜYELİĞİ
I. GENİŞLEME				
İngiltere	Mayıs 1967	Ekim 1960	Haziran 1970	1 Ocak 1973
İrlanda	Mayıs 1967	Ekim 1960	Haziran 1970	1 Ocak 1973
Danimarka	Mayıs 1967	Ekim 1960	Haziran 1970	1 Ocak 1973
II. GENİŞLEME				
Yunanistan	Haziran 1975	Ocak 1976	Temmuz 1976	1 Ocak 1981
III. GENİŞLEME				
Portekiz	Mart 1977	Mayıs 1978	Kasım 1978	1 Ocak 1986
İspanya	Temmuz 1977	Kasım 1978	Şubat 1979	1 Ocak 1986
IV. GENİŞLEME				
İsveç	1 Temmuz 1991	31 Temmuz 1992	1 Şubat 1993	1 Ocak 1995
Finlandiya	18 Mart 1992	4 Kasım 1992	1 Şubat 1993	1 Ocak 1995
Avusturya	17 Temmuz 1989	1 Ağustos 1991	1 Şubat 1993	1 Ocak 1995
V. GENİŞLEME				
Letonya	13 Ekim 1995	15 Temmuz 1997	Şubat 2000	1 Mayıs 2004
G.Kıbrıs Rum K.	4 Temmuz 1990	30 Haziran 1993	31 Mart 1998	1 Mayıs 2004
Malta	16 Temmuz 1990	30 Haziran 1993	Şubat 2000	1 Mayıs 2004
Macaristan	31 Mart 1994	15 Temmuz 1997	31 Mart 1998	1 Mayıs 2004
Polonya	5 Nisan 1994	15 Temmuz 1997	31 Mart 1998	1 Mayıs 2004
Slovakya	26 Haziran 1995	15 Temmuz 1997	Şubat 2000	1 Mayıs 2004
Estonya	24 Kasım 1995	15 Temmuz 1997	31 Mart 1998	1 Mayıs 2004
Litvanya	8 Aralık 1995	15 Temmuz 1997	Şubat 2000	1 Mayıs 2004
Çek Cumhuriyeti	17 Ocak 1996	15 Temmuz 1997	31 Mart 1998	1 Mayıs 2004
Slovenya	10 Haziran 1996	15 Temmuz 1997	31 Mart 1998	1 Mayıs 2004
Bulgaristan	14 Aralık 1995	15 Temmuz 1997	2004 Baharı	1 Ocak 2007
Romanya	22 Haziran 1995	15 Temmuz 1997	2004 Baharı	1 Ocak 2007

Tablo 1.7: AB'nin genişleme süreçleri ve üye olan devletler ile AB üyeliği tarihleri

<http://www.mess.org.tr/ab/absol/ABadayuye.pdf> (Erişim 03.05.2010)

Şekil 1.7a : AB' ye üye ülkeler haritası

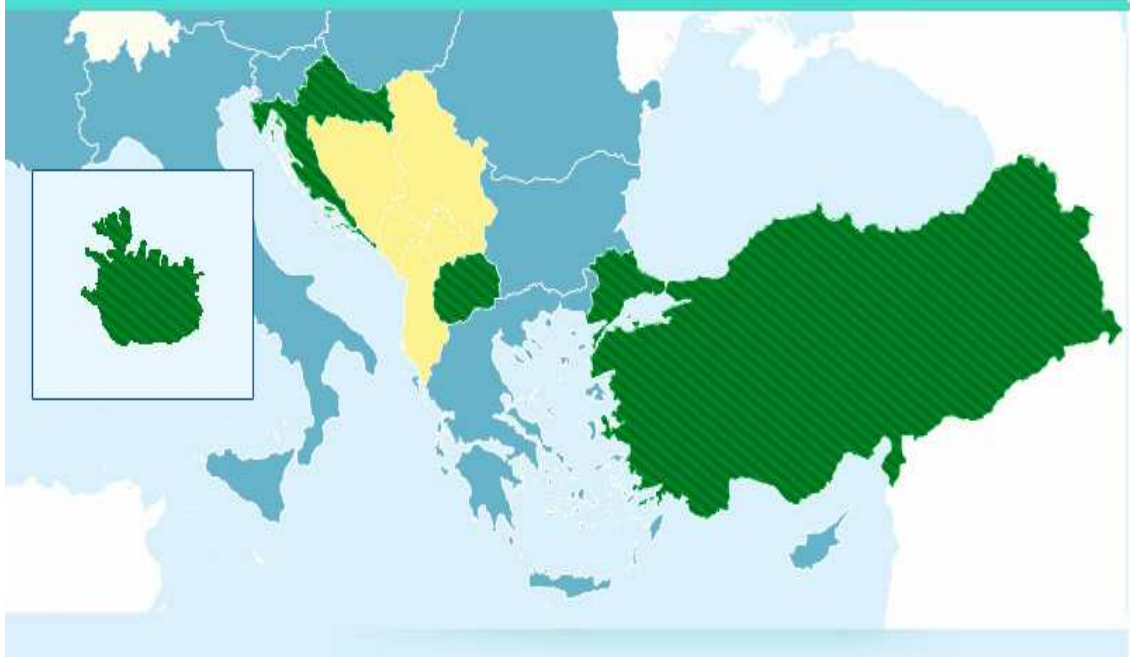
<http://www.sadikhaci.bel.tr/resimler/haberler/16569.jpg> (Erişim 10.12.2010)

1.8. Avrupa Birliğine Aday Ülkeler

1. Türkiye
2. Hırvatistan
3. Makedonya
4. İzlanda

1.9. Avrupa Birliğine Adaylığı Muhtemel Ülkeler

1. Arnavutluk
2. Bosna-Hersek
3. Kosova
4. Karadağ
5. Sırbistan

■ Avrupa Birliğine Aday Ülkeler

■ Avrupa Birliğine Adaylığı Muhtemel Ülkeler

Şekil 1.7b: AB'ye aday ve adaylığı muhtemel ülkeler haritası

http://europa.eu/about-eu/member-countries/index_bg.htm (Erişim
05.04.2010)

İKİNCİ BÖLÜM

2. AVRUPA BİRLİĞİ KURUMLARI

Avrupa Birliği'nin yapısını oluşturan ve işlevlerini yürüten kurumlar vardır. Bunlara kısaca değinmek ve Türkiye açısından önemini belirtmekte fayda vardır. Bu kurumlar Avrupa Komisyonu, Avrupa Parlamentosu, Avrupa Birliği Bakanlar Konseyi, Avrupa Konseyi, Avrupa Adalet Divanı, Sayıştay, Ekonomik ve Sosyal Komite, Bölgeler Komitesi, Avrupa Merkez Bankası, Avrupa Yatırım Bankası ve Ombudsmandır.

.2.1. Avrupa Komisyonu

Merkezi Brüksel'de bulunan Avrupa Komisyonu'nun "komiser" denen ve her ülkeden birer olmak üzere toplam 27 üyesi bulunmaktadır. AB politikalarını oluşturan ve ortak pazarın işlemesinden sorumlu olan Avrupa Komisyonu'nu Avrupa Birliği'nin yürütme organıdır. Komisyon, önerileri hazırlayarak Parlamento ve Konsey'e sunmakta; Parlamento ve Konsey tarafından hazırlanan programları uygulamakta. Görevi, belli bir ülkenin değil de bütün AB'nin çıkarlarını savunmaktır.

2.2. Avrupa Parlamentosu

Avrupa Parlamentosu, dünyanın en büyük parlamentosudur. Parlamento üyeleri 5 yıl için seçilmekte ve Strasbourg'da toplanmaktadır. Avrupa Parlamentosu'nun 3 temel görevi vardır. Bunlar yasama yetkisi, bütçe yetkisi ve

yürütmeyi denetim yetkisidir. Avrupa Parlamentosu, Avrupa Komisyonu tarafından yapılan önerileri Konsey'e de danışarak yasalaştırmaktadır. Maastricht Antlaşması'ndan sonra işçilerin serbest dolaşımı, tüketicinin korunması, eğitim, kültür ve sağlık gibi alanlarda Konsey'le eşit statüye sahiptir. Yeni üyelerin Avrupa Birliği'ne katılımı, bazı uluslararası antlaşmaların kabulü gibi önemli konularda Konsey'in Parlamento'nun onayını alması zorunlu tutulmuştur. Parlamento'nun Avrupa Komisyonu'nu, Bakanlar Konseyi ve Avrupa Birliği Konseyi'ni denetleme yetkisine sahiptir. Avrupa Parlamentosu'nun sandalye sayısı ve dağılımı yeni üyeler katıldıkça değişmiştir. Şubat 2003'te yürürlüğe giren Nice Antlaşması ile Avrupa Parlamentosu'ndaki sandalye sayısı 732'ye Aralık 2009'da, Lisbon anlaşmasının kabulü ile de üye sayısı başkanla birlikte 751'e yükseltilmiştir. 27 ülkenin sandalye dağılımı aşağıda verilmiştir:

“Almanya 96, Fransa 74, İtalya 73, İngiltere 73, İspanya 54, Polonya 51, Romanya 33, Hollanda 26, Belçika 22, Çek Cumhuriyeti 22, Yunanistan 22, Macaristan 22, Portekiz 22, İsveç 20, Avusturya 19, Bulgaristan 18, Danimarka 13, Slovakya 13, Finlandiya 13, İrlanda 12, Litvanya 12, Letonya 9, Slovenya 8, Estonya 6, Kıbrıs Rum Yönetimi 6, Lüksemburg 6, Malta 6”. http://www.ikv.org.tr/images/upload/file/AP_Sandalye_dagilimi.pdf (10.12.2010)

Kanımcı Avrupa'nın Türkiye'nin üyeliğine ilişkin duyduğu kaygı, nüfusa göre yapılan bu dağılım dengelerinin Türkiye'nin üyeliği ile değişecek olmasıdır. Türkiye'nin üyeliği halinde parlamentoda ve konseyde çok etkin olacak ve Avrupa'nın geleceğine dair alınan kararlarda ağırlığını hissettirecek olması onlar açısından bir endişe sebebidir. Birliğe alınmayışında bunun etkisinin büyüktür. Fakat ortaklık yapılacaksa bu endişelerin yersiz olduğu ve kaygı değil ortaklığın güçlendirilmesi, yani geleceğin paylaşılmasının önemli olduğu vurgulanmalıdır.

2.3. Avrupa Birliği Bakanlar Konseyi

Avrupa Birliği Bakanlar Konseyi, Avrupa Komisyonu ile birlikte Birliğin yürütme organıdır ve ye ülkeler arasında ekonomik ve siyasi kararların yerine getirilmesi için ülkeleri koordine eder. Avrupa Birliği Bakanlar Konseyi ye ülkelerin dışışleri bakanlarından oluşmakta, fakat tartıŐılacak konunun önemine göre ilgili bakandan da oluŐabilir. İzlenecek ortak dış politikaların, güvenlik konuları ve organize suç örgütleri karŐında alınacak kararların temelleri de AB Bakanlar Konseyi belirlemektedir. AB Bakanlar Konseyi'nin merkezi Brüksel'dedir, fakat toplantılarını dönem dönem Lüksemburg'da gerçekleŐtirmektedir. Konseye her devlet 6 ay için başkanlık eder.

2.4. Avrupa Konseyi

Konsey Birliğin karar ve yasama organıdır ve ye ülkelerin devlet bakanlarını bir araya getirir. Bakanların yanı sıra bazen devlet ve hükümet başkanları düzeyinde de toplanır. 5 Mayıs 1949 tarihinde kurulan Avrupa Konseyi'nin başlıca hedefi, Avrupa'da ortak bir demokratik ortamın ve yasal düzenin oluŐturulmasıdır. Avrupa Konseyi'nde Avrupa Birliği'nin gündemini belirleyen en önemli konular ile AB Bakanlar Konseyi'nde zlemeyen sorunlar görüŐülmektedir. Avrupa Konseyi toplantılarına "Zirve" denmektedir.

2.5. Avrupa Adalet Divanı

"Hukukun gelişmesi ekonomiden bağımsız değerlendirilemezse de günümüzde, ekonominin önemi ciddi lde azalmıştır. Halen hukuki güvencenin sağlanması sadece belli bir toplumsal alanda sınırlı kalmadığı gibi, "hukuk devletinin temel ilkesidir" (Denninger, 1973, Okyayuz, 1999 s.10'dan alınmıştır.).

Hukukun ekonomi dahil her konudan üstünlüğü artık tartışılmaz bir gerçektir. Avrupa'da bunu sağlama ve korumadaki en büyük görev Avrupa Adalet Divanına düşmektedir. Avrupa Adalet Divanı, ulusal hukukun her üye devlette aynı şekilde uygulanmasını sağlamak amacıyla 1958 yılında kurulmuştur. Avrupa Adalet Divanı 27 yargıç ile 9 yardımcıdan oluşmaktadır. Bu üyeler 6 yıl için ve ülkelerinin en ileri gelen tarafsız hukukçuları arasından seçilmektedir. Avrupa Adalet Divanı'nın kararları ulusal mahkemelerinkinden üstün ve bağlayıcıdır. Adalet Divanı, üye ülkeler arasındaki açılmış davaları görüşmektedir. Merkezi Lüksemburg'tadır.

2.6. Sayıştay

1975 yılında kurulmuş olan Sayıştay'ın merkezi Lüksemburg'tadır. 25 üyeden oluşmakta, üyeler 6 yıl için atanmakta ve başkanını kendileri seçmektedir. Sayıştay Birliğin mali denetleme organıdır ve temel görevleri arasında Avrupa Birliği bütçesinin kurallara göre kullanılıp kullanılmadığını gözlemlemektedir. Sayıştay bir de AB'nin dağıtmış olduğu fonların kullanılması ile de ilgilenir ve kullanımına ilişkin rapor hazırlar. Sayıştay görevinde tam bağımsızdır. Doğrudan bölgesel katılımı sağladığı için entegrasyonu kolaylaştırıcı görevi de vardır.

2.7. Ekonomik ve Sosyal Komite

Merkezi Brüksel'dedir. İşverenler, işçiler ve ekonomi ile ilgili diğer grupları Toplulukta temsil eder, Avrupa Parlamentosuna tavsiyelerde bulunur, ayrıca üye olmayan ülkelerdeki sivil toplum kuruluşlarıyla da yakın ilişkilerde bulunur. Komisyon, Konsey ve Parlamento'ya karşı bu grupların çıkarlarını savunur. 2004'teki genişlemeden sonra Komite'nin ülke nüfus oranlarına göre seçilmiş 317 üyesi olmuştur.

2.8. Bölgeler Komitesi

Bölgeler Komitesi Brüksel'de bulunmaktadır ve 1994'te Maastricht Anlaşmasıyla kurulmuştur. Konsey tarafından seçilen bölgesel temsilcilerden oluşan Bölgeler Komitesinin görevi yerel ve bölgesel çıkarları korumaktır. Komite, Komisyon ve Konsey'e, yerel ve bölgesel hükümetleri doğrudan ilgilendiren sağlık, eğitim, gençlik ve kültür, çevre, ulaşım v.b. gibi konulardaki görüşlerini bildirir. Bölgeler Komitesi 350 üyeden oluşmaktadır.

2.9. Avrupa Merkez Bankası

Birliğin ortak para birimine geçmesinden sonra 1998'de faaliyete geçmiştir. Merkezi Frankfurt'tadır. AB'nin para politikasını belirler ve Avro'nun yönetiminden sorumludur.

2.10. Avrupa Yatırım Bankası

1958 yılında kurulmuştur ve merkezi Lüksemburg'dadır. Avrupa Yatırım Bankası'nın temel görevleri devlet ve özel sektör projelerinin finansmanına kaynak sağlamaktır. Kaynak sağlamada en az 25 milyon Avro olan projeler dikkate alınmaktadır.

2.11. Ombudsman

Ombudsmanlık 1992'de kurulmuştur. Ombudsmanın temel görevi şeffaflık eksikliği, ayrımcılık, yetkinin kötüye kullanılması gibi her tür kötü yönetim karşısında Avrupa Birliği'ndeki kişilerin, ve kuruluşların haklarını korumaktır. Ombudsman, mahkemelere intikal etmiş şikayetlere bakmamaktadır, sadece mah-

kemelik olmamış konuları ele alır. Avrupa Komisyonu, Avrupa Birliği Konseyi, Avrupa Parlamentosu, kurumlarını incelemeye alabilmektedir. Ombudsman Avrupa Parlamentosu tarafından seçilir ve görevi 5 yıldır. Avrupa Birliği'ne üyelik şansını artırmak için Türkiye'nin kamu kurumlarını çağdaş seviyeye çıkarıp yeniden yapılandırmalıdır. Son zamanlarda kamuoyunda bu yönde bir bilinç oluşmuştur ve bu bilinç artarak ve isteyerek devam etmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. TÜRKİYE-AVRUPA BİRLİĞİ İLİŞKİLERİ TARİHÇESİ

Türkiye, Avrupa Birliği ilk kurulduğundan beri ilgi duymuş ve bir parçası olmayı arzulamıştır. Üyeliğinin gerçekleşmesi için bunu kendisine bir hedef olarak belirledi ve bunu gerçekleştirmek için çok çaba sarfetti. Burada Türkiye'nin olduğu iyisi ile kötüsünü bir arada götürdüğü ve bugün üyelik müzakereleri yürüttüğü Birlik ile gelmiş olduğu noktanın bir tablosu çizilecektir. Türkiye, bugünkü AB ile eski adı Avrupa Ekonomik Topluluğu olan birliğe Temmuz 1959'da tam üye olmak için başvurmuştur ve bu anlaşma ile Türkiye'nin adım adım üyeliğe hazırlanması öngörülüyordu. Bu başvuru Bakanlar Konseyi tarafından olumlu karşılanmış (Türkiye'den 2.5 ay önce Yunanistan'ın da başvurduğunu belirtmekte fayda vardır.) ve bu amaçla 4 yıl sonra bir ortaklık anlaşması olan Ankara Anlaşması 1963'te imzalanmıştır. AB-Türkiye hukuki ilişkilerinin temeli aynı zamanda başlangıcı olarak değerlendirilen Ankara Anlaşmasının İngilizce ve Türkçe tam metinleri Ekler bölümünde sunulmuştur.

Ortaklık anlaşması hazırlık, geçiş ve nihai olmak üzere üç ana bölümde görüşmeler yapılmıştır. Hazırlık dönemi sorunsuz geçmiş, ancak geçiş döneminde ilişkiler çalkantılı olmuştur. 1974'teki Kıbrıs Harekatı ve 1980 darbesi ile ilişkiler donma noktasına gelmiş ve bu süreç 1986 yılına kadar devam etmiştir. Olaylar, Türkiye ile ilgili siyasi sorunların başlamasına neden olmuştur. 1986'dan sonra ivme kazanan ilişkiler sonucunda Türkiye 14 Nisan 1987'de topluluğa tam üyelik başvurusu yaptı. Birlik Türkiye'nin üyeliğin kabul edilebilir buldu, fakat Avrupa'nın kendi iç yapısal sorunları olduğunu ve önce onları halletmesi gerektiğini, dolayısıyla

1993 yılından önce genişlemeyi gündemine almayacağını Türkiye'ye iletmiştir. Birlik bu süre içinde Türkiye'nin gümrük birliği çalışmalarını tamamlamasını istemiştir. Uzun bir duraklama dönemi sonunda Türkiye ile AB arasındaki gümrük birliği 1 Ocak 1996 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Türkiye'nin Gümrük Birliğinin yürürlüğe girmesini başararak, ileride üyeliğin getireceği diğer yükümlülükleri de yerine getirebileceğini ispatlamıştır. Türkiye, AB ile Gümrük Birliğine girebilmiş tek üçüncü ülkedir. Ancak AB, Gümrük Birliği'nin bazı yükümlülüklerini yerine getirmemiş ve vermesi gereken bir dizi ekonomik yardım paketini onaylamamıştır. Türkiye de bu konuda hala Gümrük Birliği anlaşmasından doğan hakkını almak için ısrarcı olmaktadır.

Bu bölüm altında genel bir analiz yapılacak olursa, Türkiye'nin diğer aday ülkelerden farklı olarak Birlik üyeliğinden önce üye olduğu ve kendisini bir adım daha Avrupa Birliğine yaklaştıracağını sandığı Gümrük Birliği Anlaşması Türkiye'nin üyeliği açısından bir pozitiflik sağlamamıştır. Tam tersi, Türkiye yılda milyarlarca Avro zarar etmekte ve Türkiye'nin sağlamış olduğu ekonomik uyum Avrupa ülkelerince dikkate alınmamıştır. Aslında bu Gümrük Birliğine peşinen girilmesi Türk kamuoyunda çok tartışılmış ve çıkılması yönünde de eleştiriler hala devam etmektedir.

Bu arada, 1993 Kopenhag Zirvende Avrupa Birliği'nin eski Doğu Bloku ülkelerini de üyeliğe kabulü için karar alınmış, Türkiye ise genişlemenin dışında tutulmuş ve sebep olarak da ekonomimizdeki istikrarsızlık, insan hakları ve Güneydoğu sorunu ile Kıbrıs öne sürülmüştür. Bunun üzerine Türkiye AB üyesi ülkeler ve AB Komisyonu düzeyinde yoğun ikili temaslar gerçekleştirerek süreçten dışlanmasına tepkisini göstermiş ve Lüksemburg Zirve Toplantısı'ndan beklentileri olduğunu açıklamıştır. Türkiye'nin AB'nin genişleme sürecine dahil olduğunun açıklanması, bu konuda desteklenmesi ve diğer adaylarla eşit statüde olduğunun belirtilmesini istediğini vurgulamıştır. Burada Türkiye AB ile ilişkilerinde çok ender

olarak yapmış olduğu ve bir çok kesim tarafından özlenen bir tavrı sergilemiş, Türkiye'nin teslimiyetçi değil, eşit bir partner ve ortak gibi, hatta tam bağımsız bir ülke gibi Milli çıkarlarını savunmuştur. Bu tavrın sürdürülmesi kanımca Türkiye'yi değerlerinden ödün vermeyen ve çok daha erken AB üyesi yapacak olan bir tutumdur. Bunu diğer hükümetler tarafından da sürdürülmesi gerekirdi. Nitekim 1997 yılında Lüksemburg'da yapılan AB Zirvesinde Türkiye milli çıkarlarında kararlı olan politikası ve haklarını araması neticesinde, büyük kazanımlar elde etmiş. Türkiye'nin tam üyeliği bir kez daha teyit edilmiş ve bu konuda destekleneceği ifade edilmiştir. Ayrıca Türkiye ile ilişkilerin geliştirilmesinin Kıbrıs sorunun Birleşmiş Milletler kararı çerçevesinde “çözülmesine bağlı“ olduğu da vurgulanmıştır. Bunun yanında Türk-Yunan anlaşmazlığı ve insan hakları ihlallerine de vurgu yapılmıştır. Lüksemburg Zirvesi'nden sonra Türkiye'nin üyelik uğuruna yürüdüğu yol çok daha engellerle dolu hale gelmiştir. Hükümetimiz AB'nin Türkiye yanlı ve ayırıcı tutum sergilediğini belirtmiştir ve AB ile ortaklık ilişkilerini sürdürüleceğini, ancak bu ilişkilerin geliştirilmesinin AB'nin yükümlülüklerini yerine getirmesine bağlı olacağını ve AB'nin mevcut zihniyet yaklaşımı değişmedikçe birçok konuyu AB ile görüşemeyeceğimizi belirtmiştir. İlişkilerimizin gelişmesine engel oldukları iddia edilen, Kıbrıs sorunu, Türk-Yunan ilişkileri ve insan hakları dahil olmak üzere Türkiye'nin iç meselelerini bundan böyle kapsamayacağı belirtilmiştir. Dolayısıyla ilişkilerimizin içinde bulunduğu durumdan çıkış yolunun AB'nin göstereceği tutuma bağlı olduğu ifade etmiştir. Burada da görüldüğu gibi Türk hükümeti haklarının arkasında çok iyi durmuştur ve kendini savunan değil karşı tarafı eleştirip yükümlülük altına sokan bir politika izlemiştir. Üç ay sonra Avrupa Komisyonu Türkiye ile ilişkilerin geliştirilmesini isteyen bir rapor hazırlamıştır. Bu raporda Türkiye'nin AB'nin genişleme sürecinde yer alacağı, ve Türkiye'nin mali konulardaki eksikliğinin giderilmesinin AB'nin Türkiye'ye taahhüt ettiği mali yardımların verilmesi ile mümkün olabileceği vurgulanmıştır. 1993 Kopenhag ve 1997 Lüksemburg Zirveleri sonucu Türkiye'nin takındığı tavrı Türkiye-AB ilişkilerinde bir başarı serisidir ve Türk diplomasisinin bir zaferidir; Türkiye'nin

aynı zamanda dik durmasıdır. Bundan sonra yapılacak müzakerelerde de bu şekilde hareket edilmesi Türkiye'nin başarısını arttıracaktır.

1998 tarihinde gerçekleşen Avrupa Birliği Cardiff Zirvesi sonunda yayınlanan bildiriye Türkiye'nin Avrupa Birliği'nin genişleme sürecindeki konumunu güçlendiren söylemler kullanılmıştır. Yalnız bu defa Türkiye için "üyelik için ehil" değil de "üyelik adayı" tanımlanması yapılmıştır. Bildiriye ayrıca, Türkiye'yi tam üyelik yolunda desteklenmesi ve bunun hayata geçirilmesi için mali destek sağlanması kararlaştırılmıştır. Fakat her şeye rağmen bunun Lüksemburg'taki ayırıcı muameleyi telafi edecek bir düzeyde olmadığı görülür. Almanya'da aynı dönemde iktidara gelen Sosyal Demokrat ve Yeşiller koalisyonu'nun bir önceki hükümetlere göre Türkiye tutumu daha olumlu olmuştur. Yeni hükümet döneminde Türkiye'nin AB ile ilişkilerinde bir adım da Köln'de atılmak istenmiş, Türkiye'ye Almanya, Fransa ve İngiltere destek olmuşlar, fakat Yunanistan olumsuz tavır almıştır. Bunun üzerine de Türkiye, Almanya, Fransa ve İngiltere'ye çabaları dolayısıyla teşekkür etmiş, fakat AB'nin Türkiye'ye yönelik ayırıcı politikasında bir değişiklik olmaması sebebiyle Avrupa Birliği ile ilişkilerde bir adım atmayacağını belirtmiştir. Buradan çıkarılacak şudur ki, Avrupa Birliğinde bizim üyeliğimize karşı çıkan ülkelerdeki iktidarlar değişiklik gösterdiğinde bizim de onlarla olan ilişkilerimiz normalleşebilecektir. Bu da belki AB'den almak istediklerimizi yıllar içinde yavaş yavaş alacağımızı bize göstermektedir. Türk Hükümetinin son birkaç zirvede AB'ne karşı takındığı kararlı tavır meyvelerini vermiş ve yapılan görüşmeler sonucunda Türkiye, 10-11 Aralık 1999 tarihlerinde Helsinki Zirvesi'nde oybirliği ile Avrupa Birliği'ne aday ülke olarak kabul edilmiş ve diğer aday ülkelerle eşit konumda olacağı ifade edilmiştir. Zirvede Türkiye'nin adaylığı süresinde Topluluk programlarından yararlandırılması desteği de verilmiştir.

Helsinki Zirvesinden sonra ilişkiler sorunsuz devam etmiştir. Aralık 2001 tarihlerinde Laeken'de gerçekleştirilen zirve Türkiye-AB ilişkileri açısından olumlu

geçmiş ve Türkiye ile tam üyelik müzakerelerinin başlaması için olumlu ifadeler kullanılmıştır. Helsinki Zirvesi sadece Türkiye'nin AB ile olan ilişkilerde değil bundan sonraki dünya konjonktüründeki yeri itibarıyla da önemli bir dönüm noktası olmuştur. Türkiye açısından 1959'dan bu yana beklenen ve özlenen bir tablo olmuştur, en önemli kazanım da Türkiye'nin burada adaylık statüsü almış olmasıdır. Bundan sonra Türkiye hedeflerini daha somut bir şekilde belirleyecektir. Helsinki Zirvesi Türk diplomasisi açısından diğer bir başarıdır. Olumlu zirveler dizisinden biri olan Laeken Zirveside diğer adaylarla eşit statüde katılacağımız yine vurgulanmıştır, fakat buna rağmen ileride AB ve Türkiye'de değişen Hükümetlere göre de AB'nin politikaları, bakış açısı değişerek ve hukuk üstünlüğünü savunan AB parlamentosunun çifte standartları ile karşılaşılacaktır. Bu o kadar ilerilere gidecek ki Türkiye'ye imtiyazlı ortaklık teklifi dahi sunulacaktır.

Ne oldu da AB'nin Türkiye'ye karşı geçmiş yıllardaki çifte standartları bir hükümet değişikliği ile normale döndü? Ne oldu da bir dizi hükümet değişikliği sonucunda Türkiye'ye "imtiyazlı ortaklık" teklif edildi? Buradan çıkarılan sonuç, Türkiye'nin aslında üyeliğe çok yakın olabileceğidir. Bunları etkileyen ülkelerin başlarındaki iktidar ve liderlerdir. AB'deki Türkiye karşıtlarının iktidara gelişi ve Türkiye'deki değişen Hükümetlerin Türkiye'nin haklılığını savunamamaları bizim zorlu yolumuzu daha da uzatıyor. 2000 öncesi yapılan bir dizi zirvede o zamanki AB yetkililerinin Türkiye'ye yaptıkları "dayatmalı konular" dikkat çekiyor. Bu yaklaşımlar Türk kamuoyunun AB'ye olan sempatisini de zayıflatmış oldu. Türk Hükümeti'nin bu dayatmalar karşısında kararlı, milli çıkarlarından da taviz vermeyen duruş sergilemesi Türkiye'nin kazanımı olmuştur. Daha sonraki yıllarda da Türkiye'nin karşısına çıkartılacak olan ve Türkiye'nin üyeliğine engel teşkil eden "yapay sorunlar" ise önümüzde aşılması beklenen sorunlar olarak kalacaktır. Görüldüğü gibi Türkiye-AB ilişkilerinde ilişkileri iktidara göre değişiklik göstermektedir. Bunu biraz açacak olursak; 2000 yılının birkaç yıl öncesindeki ilişkilerde AB'nin Türkiye'ye karşı önyargılı, sömürücü, tek taraflı ve buna benzer olumsuz

yaklaşımları sergilerken, Türk Hükümetinin Lüksemburg zirvesi öncesi Türkiye'ye adil yaklaşılması yönünde uyarıp, aksi halde bir çok milli konuyu AB ile tartışma konusu yapmayacağını açıklaması AB'nin kendine çeki düzen vermesine sebep olmuştur. Bu kararlı tutum karşısında AB Türkiye'ye adaylık statüsü vermiştir. Burada öne çıkan nokta, milli çıkarlarımızı iyi okuyup bilinçli ve kararlı bir şekilde politika izlediğimiz sürece AB ile ilişkilerde sürekli tenkit edilen ve bir şeyler beklenen ülke konumundan sıyrılacağımız hususudur.

Adaylık statüsünün verilmesinden sonra Avrupa Birliği her yılın sonunda ilerleme raporu hazırlayıp o yıl üyeliğe ne kadar yaklaştığını belirlemiştir. İlerleme raporları Ekler Bölümünde ayrıntılı bir şekilde yer almaktadır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. MÜZAKERE SÜRECİ VE TÜRKİYE

Türkiye-Avrupa Birliği arasındaki müzakere süreci 17 Aralık 2004 zirvesinde alınan bir kararla başlamıştır. Bu tarih ikili ilişkilerde bir kırılma noktası oluşturmuştur. Bundan sonra Türkiye zor bir yola girmiş ve AB ile daha yakın ilişki kurmaya başlamıştır. Türkiye Kopenhag siyasi kriterlerini yeteri kadar karşılamış olacak ki, müzakerelere başlanmıştır. Bu zirvenin diğer bir önemli noktası da Türkiye ile müzakerelerde, bunun bir ölçüt olmamasına rağmen ekonomik ölçütler ile Türkiye'nin hukuki uyumunun da göz önünde bulundurulacağıdır. Bu iki ölçüt fasılların ilerlemesinde ve yeni fasılların açılmasında da etkili olmaya başlamıştır. Avrupa Birliği, Türkiye'nin yapması gereken ödevlerini sıralayan ve adına katılım ortaklığı belgesi denen bir belge hazırlar. Bu belgeye dayanarak Türkiye ödevini ne şekilde gerçekleştireceğini gösteren bir Ulusal Program hazırlar. Avrupa Birliği, müzakere yürüttüğü ülkelerden 31 başlık altında topladığı müktesebat konuları belirlemiştir. Türkiye ve Hırvatistan'ının adaylığından sonra bu 31 başlık 35'e yükselmiştir, Bunun da nedeni bazı başlıkların geniş kapsamlı olmasıdır. İşte Türkiye'nin son yıllarda başını ağrıtan ve müzakerelerde ilerlemesini engelleyen konular bu fasıllardır. Şu anda bu fasılların bir çoğu Almanya, Fransa ve Güney Kıbrıs Rum Kesimi tarafından siyasi nedenlerle bloke edilmiş ve açılmasına dahi izin verilmemiştir. Bu da AB'nin bazı ülkeleri, Türkiye'yi Avrupa sınırları içerisine dahil etmek istememesinin bir sonucudur. Bu şekilde Türkiye'nin müzakere etmesi durdurulmakta ve önüne daha ileriki başlıklar altında belirtilen yapay sorunlar da yaratılarak Türkiye'nin dikkatini farklı yönlere çekilmeye çalışılmaktadır. Kısacası,

Türkiye tam üyelik yolunda oylanmakta ve Türkiye'ye yerine getirilmesi mümkün olmayan taleplerde bulunmaktadır.

AB Müktesebatı başlıkları şunlardır:

- 1) Malların Serbest Dolaşımı
- 2) İşçilerin Serbest Dolaşımı
- 3) Yerleşim Hakkı ve Hizmet Sunumu Serbestisi
- 4) Sermayenin Serbest Dolaşımı
- 5) Kamu Alımları
- 6) Şirketler Hukuku
- 7) Fikri Mülkiyet Hukuku
- 8) Rekabet Politikası
- 9) Mali Hizmetler
- 10) Bilgi Toplumu ve Medya
- 11) Tarım ve Kırsal Kalkınma
- 12) Gıda Güvenliği, Veterinerlik ve Bitki Sağlığı
- 13) Balıkçılık
- 14) Taşımacılık Politikası
- 15) Enerji
- 16) Vergilendirme
- 17) Ekonomik ve Parasal Politika
- 18) İstatistik
- 19) Sosyal Politika ve İstihdam
- 20) İşletme ve Sanayi Politikası

- 21) Trans-Avrupa Şebekeleri
- 22) Bölgesel Politika ve Yapısal Araçların Koordinasyonu
- 23) Yargı ve Temel Haklar
- 24) Adalet, Özgürlük ve Güvenlik
- 25) Bilim ve Araştırma
- 26) Eğitim ve Kültür
- 27) Çevre
- 28) Tüketicinin ve Sağlığın Korunması
- 29) Gümrük Birliği
- 30) Dış İlişkiler
- 31) Dış, Güvenlik ve Savunma Politikaları
- 32) Mali Kontrol
- 33) Mali ve Bütçesel Hükümler
- 34) Kurumlar
- 35) Diğer Konular

<http://www.ikv.org.tr/icerik.asp?konu=abmuktesebat&baslik=AB%20M%FCkteabat%FD> (Erişim 15.04.2010)

Müzakerelerde hangi fasılların açılıp hangilerinin kapanacağını kararını Bakanlar Konseyi verir. Hangi müzakere başlığı açılacaksa o müzakere başlığının Türkiye'deki muhatap kurumu ile görüşmeler yürütülüyor. Burada Türkiye'nin veya üyeliğe aday ülkelerin bu başlığı açmaya hazır olup olmadığına bakılır. Tarama sürecinde Türkiye'nin komisyon ile daha yakın işbirliği yapması, taraması yapılan faslın daha kısa sürede bitirilip kapanması yönünde fayda sağlar. Tarama süreci bitince komisyon her üye ülkeye hazırlamış olduğu bir rapor sunar ve bu raporda

ülkemizin bu faslın açılmasına hazır olup olmadığını belirtir. Bu üye ülkelerin de onayıyla fasıl açılır veya kapatılır. Açılan fasıllarda, müzakere yürütülen ülkedeki ilgili kamu kuruluşu, özel sektör kuruluşları ve sivil toplum örgütleri tarafından birer taslak oluşturulur ve müzakere heyetine verilir. Müzakere yürütülen ülkenin müzakere heyeti, taslaklar üzerinde gerekli gördüğü değişiklikleri yaparak bir rapor halinde Bakanlar kuruluna sunar, Bakanlar Kurulu da Avrupa Birliği'ne sunar. Avrupa Birliği de müzakere yapılması karar verdiği fasılla ilgili aday ülkenin bu alandaki hukuki düzenlemelerine ve pratikteki uygulamasına bakarak faslı geçici olarak kapatmaktadır. Bu da o ülkenin o fasılla ilgili olduğu alanda Avrupa Birliği standardına ulaştığının işaretidir.

Mevcut fasıllarda son durum :

Müzakeresi Açılan ve Geçici Olarak Kapatılan Fasıllar:

25) Bilim ve Araştırma

Müzakeresi Açılan Fasıllar:

4) Sermayenin Serbest Dolaşımı

6) Şirketler Hukuku

7) Fikri Mülkiyet Hukuku

10) Bilgi Toplumu ve Medya

18) İstatistik

20) İşletme ve Sanayi Politikası

21) Trans-Avrupa Şebekeleri

28) Tüketicinin ve Sağlığın Korunması

32) Mali Kontrol

Müzakere Pozisyonunu Vermeye Davet Edildiğimiz ve Müzakere

Pozisyonlarımızı Sunduğumuz Fasıllar:

17) Ekonomik ve Parasal Politika

26) Eğitim ve Kültür

AB Konseyi'nde Onaylanıp Açılış Kriteri Belirlenen Fasıllar:

- 1) Malların Serbest Dolaşımı
- 3) İş Kurma Hakkı ve Hizmet Sunumu Serbestisi
- 5) Kamu Alımları
- 8) Rekabet Politikası
- 9) Mali Hizmetler
- 11) Tarım ve Kırsal Kalkınma
- 12) Gıda Güvenliği, Veterinerlik ve Bitki Sağlığı
- 16) Vergilendirme
- 19) Sosyal Politika ve İstihdam
- 27) Çevre
- 29) Gümrük Birliği

AB Konseyi'nde Görüşülmesi Süren Fasıllar:

- 2) İşçilerin Serbest Dolaşımı
- 13) Balıkçılık
- 14) Taşımacılık Politikası
- 15) Enerji
- 22) Bölgesel Politika ve Yapısal Araçların Koordinasyonu
- 23) Yargı ve Temel Haklar
- 24) Adalet, Özgürlük ve Güvenlik
- 30) Dış İlişkiler
- 33) Mali ve Bütçesel Hükümler

Avrupa Komisyonunda Görüşülmesi Süren Fasıllar:

- 31) Dış, Güvenlik ve Savunma Politikaları

<http://www.gumruk.gov.tr/tr-TR/abdisiliskiler/Sayfalar/muzakere.aspx>

(Erişim 24.04.2010)

Avrupa Birliğine girmek için 1959’da başvurmuş olan Türkiye hâlâ birliğe üye olmak için mücadele veriyor. 1959’dan bu yana 6 üyeye 21 üye daha eklendi ve yakında 4 üye daha eklenebilir, ama Türkiye’nin daha ne kadar bekleyeceği belirsiz. Müzakerelerin tamamlanması için 35 başlığın açılması gerekiyor, ama 6 yılda sadece bir fasıl kapandı, yarısı da Fransa ve Kıbrıs Rum kesimi tarafından bloke edilmiş durumdadır. Peki bu durumda ne yapılabilir?

Kanımsa Türkiye üyelik mücadelesinde önümüzdeki birkaç yıla kadar hazır duruma gelebilir. Bu mücadelede Türk halkında bir yılma yaratsa da devlet politikasında bu durumun tersi olarak kararlılık mevcuttur. Geçmiş yıllarda kamuoyu anketlerine göre Türk halkının çoğunluğu AB üyeliğine destek verirken, Avrupa ülkelerinin sergilemiş oldukları olumsuz tutumlar nedeniyle günümüzde bu destek azalmıştır. Şu sıralar gündemde olan “Türkiye’nin eksenini doğuya mı kayıyor?” sorusunun Türkiye’nin üyeliği önünde engel oluşturduğu belirtilmekteyse de aslında bunun bir eksen kayması şeklinde değerlendirilmeyip Türkiye’nin AB dışındaki dünyaya da açılma politikası olarak değerlendirilmelidir.

Müzakerelerde gelinen aşamada, “AB müktesebatına uyumda” sorun olduğu belirtiliyor, aslında Türkiye’nin önüne siyasal engeller çıkarılıyor, daha net bir tabirle Kıbrıs konusu bahane ediliyor. 2006 yılında alınan kararla, Türkiye’nin Rum gemi ve uçaklarına hava ve deniz sahasını açmaması nedeniyle bazı fasıllar AB tarafından askıya alındı. Bunların da başını genelde Fransa ve Rum Kesimi çekiyor. Bu olumsuzlukların karşısında Türkiye açılmamış veya bloke edilmiş olan fasılları düşünerek umutsuzluğa kapılmamalı. Önündeki engeller aşıldığında bu fasılların açılıp kapanması çok daha kolay olacağından, üyelik konusunda hayati belirleyiciliği olan konular olmadığı şeklinde değerlendirmelidir. Türkiye üyeliğinin gerektirdiği tüm kriterleri yerine getirdiğinde Avrupa Birliği karşısına geçip kapıyı çaldığında işte burada Avrupa Birliği yol ayrımına gelecek ve Türkiye’yi üyeliğe kabul ederek ya İslam Dünyası ve evrensel değerlerle kucaklaştığını gösterecek yada

gerçekten de uzun yıllardır dile getirilen bir Hıristiyan kulübü olduğunu ispatlamış olacaktır. Türkiye kesin bir dille kendine sunulan “imtiyazlı ortaklık” seçeneğini reddetmeli, bunu tartışma konusu bile yapmamalıdır, tam tersine AB’nin bu teklifine karşılık ikiyüzlü davranışını her platformda karşısına getirmeli ve gerçekten yukarıda bahsedilen değerlere sahip çıkıp çıkmadığı sorularak sıkıştırılmalıdır.

4.1. Katılım Müzakereleri Sürecinde Görev Alan Kurumlar

1. Başbakanlık
2. Dışişleri Bakanlığı
3. Adalet Bakanlığı
4. Milli Savunma Bakanlığı
5. İçişleri Bakanlığı
6. Maliye Bakanlığı
7. Milli Eğitim Bakanlığı
8. Bayındırlık ve İskan Bakanlığı
9. Sağlık Bakanlığı
10. Ulaştırma Bakanlığı
11. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı
12. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
13. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı
14. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
15. Kültür ve Turizm Bakanlığı
16. Çevre ve Orman Bakanlığı
17. YÖK

18. Anayasa Mahkemesi
19. Yargıtay
20. Sayıştay
21. Hazine Müsteşarlığı
22. Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı
23. Dış Ticaret Müsteşarlığı
24. Gümrük Müsteşarlığı
25. Denizcilik Müsteşarı
26. Savunma Sanayi Müsteşarlığı
27. Avrupa Birliği Genel Sekreterliği
28. T.C. Merkez Bankası
29. Radyo ve Televizyon Üst Kurulu
30. Rekabet Kurumu
31. Sermaye Piyasası Kurulu
32. BDDK
33. Özelleştirme İdaresi Başkanlığı
34. Türkiye Atom Enerjisi Kurumu
35. Telekomünikasyon Kurumu
36. Kamu İhale Kurumu
37. Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu
38. TAPDK
39. Şeker Kurumu
40. Türkiye İş Kurumu
41. TÜBİTAK

42. TİKA
43. Türkiye İstatistik Kurumu
44. Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu
45. Gelir İdaresi Başkanlığı
46. Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu
47. Özel Çevre Koruma Kurulu
48. GAP İdaresi Başkanlığı
49. KOSGEB
50. Başbakanlık İnsan Hakları Başkanlığı
51. Devlet Personel Başkanlığı
52. Türk Akreditasyon Kurumu
53. Türk Standartları Enstitüsü
54. Türk Patent Enstitüsü
55. Özürlüler İdaresi Başkanlığı
56. Sosyal Hiz. ve Çocuk Esirgeme Kurumu
57. Sosyal Yardımlaşma Dayanışma Genel Müdürlüğü
58. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü
59. Aile ve Sosyal Araştırma Genel Müdürlüğü
60. Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü
61. Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü
62. İller Bankası Genel Müdürlüğü
63. EXIMBANK Genel Müdürlüğü
64. BOTAŞ Genel Müdürlüğü
65. Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü

66. Devlet Demiryolları İşletmesi Genel Müdürlüğü

67. Karayolları Genel Müdürlüğü

68. Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü

69. Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğü

70. AB Eğitim Ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı (Ulusal Ajans)

http://www.abgs.gov.tr/tarama/tarama_gorev.htm (Erişim 08.06.2010)

4.2. Tarama Fasıllarına Göre Temasa Geçilecek Kurumlar

Fasıl Başlığı	Avrupa Birliği Genel Sekreterliği Bünyesinde İlgili Daire Başkanlığı	Toplantı Heyetinin Başkanlığını Yapan Kurum
1- Malların Serbest Dolaşımı	Tek Pazar ve Rekabet Dairesi Başkanlığı	DIŞ TİCARET MÜSTEŞARLIĞI
2- İşçilerin Serbest Dolaşımı	Tek Pazar ve Rekabet Dairesi Başkanlığı	ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
3- İş Kurma Hakkı ve Hizmet Sunumu Serbestisi	Ekonomik ve Mali Konular Dairesi Başkanlığı	BAŞBAKANLIK

4- Sermayenin Serbest Dolaşımı	Ekonomik ve Mali Konular Dairesi Başkanlığı	HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI
5- Kamu Alımları	Tek Pazar ve Rekabet Dairesi Başkanlığı	BAŞBAKANLIK
6- Şirketler Hukuku	Tek Pazar ve Rekabet Dairesi Başkanlığı	BAŞBAKANLIK
7- Fikri Mülkiyet Hukuku	Tek Pazar ve Rekabet Dairesi Başkanlığı	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI TÜRK PATENT ENSTİTÜSÜ
8- Rekabet Politikası	Tek Pazar ve Rekabet Dairesi Başkanlığı	DPT MÜSTEŞARLIĞI
9- Mali Hizmetler	Ekonomik ve Mali Konular Dairesi Başkanlığı	HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI
10- Bilgi Toplumu ve Medya	Sektörel ve Bölgesel Politikalar Dairesi Başkanlığı	DPT MÜSTEŞARLIĞI DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI

11- Tarım ve Kırsal Kalkınma	Tarım ve Balıkçılık Dairesi Başkanlığı	TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI DPT MÜSTEŞARLIĞI
12- Gıda Güvenliği, Veterinerlik ve Bitki Sağlığı	Tarım ve Balıkçılık Dairesi Başkanlığı	TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI
13- Balıkçılık	Tarım ve Balıkçılık Dairesi Başkanlığı	TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI
14- Taşımacılık Politikası	Sektörel ve Bölgesel Politikalar Dairesi Başkanlığı	ULAŞTIRMA BAKANLIĞI
15- Enerji	Sektörel ve Bölgesel Politikalar Dairesi Başkanlığı	ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI DPT MÜSTEŞARLIĞI
16- Vergilendirme	Ekonomik ve Mali Konular Dairesi Başkanlığı	MALİYE BAKANLIĞI
17- Ekonomik ve Parasal Politika	Ekonomik ve Mali Konular Dairesi Başkanlığı	HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI

18- İstatistik	Ekonomik ve Mali Konular Dairesi Başkanlığı	TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU BAŞKANLIĞI
19- Sosyal Politika ve İstihdam	Sektörel ve Bölgesel Politikalar Dairesi Başkanlığı	ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
20- İşletmeler ve Sanayi Politikası	Sektörel ve Bölgesel Politikalar Dairesi Başkanlığı	SANAYİ VE TİCARET BAKANLIĞI DPT MÜSTEŞARLIĞI
21- Trans-Avrupa Şebekeleri	Sektörel ve Bölgesel Politikalar Dairesi Başkanlığı	ULAŞTIRMA BAKANLIĞI
22- Bölgesel Politika ve Yapısal Araçların Koordinasyonu	Sektörel ve Bölgesel Politikalar Dairesi Başkanlığı	DPT MÜSTEŞARLIĞI
23- Yargı ve Temel Haklar	Siyasi İşler Dairesi Başkanlığı	AB GENEL SEKRETERLİĞİ
24- Adalet, Özgürlük ve Güvenlik	Siyasi İşler Dairesi Başkanlığı	DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI
25- Bilim ve Araştırma	Sektörel ve Bölgesel Politikalar Dairesi Başkanlığı	DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI
26- Eğitim ve Kültür	Sektörel ve Bölgesel Politikalar Dairesi Bşk.	DPT MÜSTEŞARLIĞI

27- Çevre	Sektörel ve Bölgesel Politikalar Dairesi Başkanlığı	ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞI DPT MÜSTEŞARLIĞI
28- Tüketicinin ve Sağlığın Korunması	Tek Pazar ve Rekabet Dairesi Başkanlığı	SANAYİ VE TİCARET BAKANLIĞI
29- Gümrük Birliği	Tek Pazar ve Rekabet Dairesi Başkanlığı	DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI
30- Dış İlişkiler	Tek Pazar ve Rekabet Dairesi Başkanlığı	DIŞ TİCARET MÜSTEŞARLIĞI
31- Dış, Güvenlik ve Savunma Politikaları	Siyasi İşler Dairesi Başkanlığı	DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI
32- Mali Kontrol	Ekonomik ve Mali Konular Dairesi Başkanlığı	MALİYE BAKANLIĞI
33- Mali ve Bütçesel Hükümler	Ekonomik ve Mali Konular Dairesi Başkanlığı	MALİYE BAKANLIĞI DPT MÜSTEŞARLIĞI

34- Kurumlar		
35- Diğer Konular		

http://www.abgs.gov.tr/tarama/tarama_kurumlar.htm (Erişim 26.09.2010)

Türkiye'nin Avrupa Birliği ile ilişkilerinde yaşanan sürecin daha iyi görülebilmesi için SONUÇ bölümünden sonra "Türkiye-Avrupa Birliği İlişkileri Kronolojisi" adı altında bir bölüm oluşturulmuştur. Burada 1959'dan 2010 yılına kadar devam eden önemli olaylar tarih sırasına göre oluşturulmuştur.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. TÜRKİYE’NİN ÖNÜNDEKİ ENGELLER VE ÇÖZÜM YOLLARI

- Demokrasi ve İnsan Hakları
- Kıbrıs ve Ege Kıta Sahanlığı
- Türkiye-Ermenistan İlişkileri
- Nüfus ve Kültür
- Ekonomik Durumu
- Azınlık Hakları ve Din Özgürlüğü
- Avrupa’nın İç Dinamikleri

Bu başlık altında müzakere sürecinde Türkiye ile yaşanan gelişmeler üzerinde durulup, bu gelişmelerde Türkiye ile Birlik arasında zorluk oluşturan yukarıda bahsedilen konularındaki kırılma ve dönüm noktalarına değinilmiştir. Aynı zamanda Türkiye’nin milli çıkarları da göz önünde bulundurularak, üyeliğin gerçekleşmesi doğrultusunda var olan klasik görüşlerden uzak çözüm yolları üretilmiştir.

5.1. Demokrasi ve İnsan Hakları

AB-Türkiye ilişkilerinde, demokratikleşme konusu her zaman çok önemli yer tutmuştur. AB Türkiye'yi demokrasideki eksiklikleri dolayısıyla sürekli eleştirmiş, Türkiye denince akla "gece yarısı ekspresi" filmindeki sahneler canlanmıştır. Bugün bile hala Türkiye denince, bu filmdeki sahneler akla gelmekte ve insanların düşüncesinde böyle bir Türkiye imajı oluşmaktadır. Bu geçmişten gelen önyargıları yıkmak zor olacaktır, bu durumun iyileşmesi için belki bir neslin bile geçmesi beklenebilecektir. Her şey, Avrupa kamuoyundaki bu Türkiye imajının iyileşmesi ile çok daha kolay olacaktır.

Türkiye'nin üyelik müzakerelerine başlaması ile Avrupa'nın isteklerine daha anlayışla bakılmaya ve bu konuda ilerleme kaydetmek için içten bir çaba sarf edilmiştir. Avrupa Birliği, Türkiye'nin adaylık süresi boyunca yıllık ilerleme raporları yayınlanmaktadır. Bu raporlarda, Türkiye'nin demokratik ilerlemeleri ve eksikliklerine yer verilmektedir. Bütün raporların neredeyse ortak özelliği, insan hakları ve azınlıkların korunmasında ciddi eksiklikler olduğunu belirtmesidir. Mesela 2005 ilerleme raporunda ırkçılıkla mücadele için bir kurumun eksikliğine, ombudsmanlık kurumunun oluşturulmadığına değinilmekte. Varolan kurumların da yetersizliğinden yakınılmaktadır. Birlik Türkiye'nin çeşitli alanlarında demokratik sorunları olduğunu vurgulamakta, bunları da yargı bürokrasisi, askeri bürokrasi, askerin siyasetteki ağırlıklı rolü; Kürtler ve diğer etnik grupların kültürel istekleri, farklı dini inançlara saygı; başörtüsü, fikir ve basın hürriyeti, işkence, Ombudsmanlık, kadın hakları; Güneydoğu ve terör başlıkları altında toplayabiliriz. 1999 yılından itibaren Türkiye'de demokrasi ve insan hakları konusunda bir kırılmanın yaşandığı söylenebilir. Bu tarihten itibaren, Türkiye'de demokrasinin gelişmesi ve insan hakları konusunda bir çok kanun çıkarılmıştır. Özellikle 2005 yılından itibaren, bu yöndeki çabalar çok artmış ve bir çok çalışma yapılmıştır. Bu açıdan bakıldığında, 2005 yılı kısmi bir dönüm noktası kabul edilebilir. AB

tarafından da, bunlar zaman zaman dile getirilmekte. Birlik sadece kanun çıkarmanın yeterli olmayacağını, bunların uygulanmasını da talep etmektedir.

AB Türkiye'deki yargı ve TSK konusunda pek olumlu düşüncelere sahip değildir ve AB'ye göre hala asker siyasete karışıyor ve gündem oluşturuyor. Demokratik rejimlerde askerin, siyasetçinin üzerinde olması, ayrıcalıklı olduğunu savunması kabul edilemez bir olgudur. Askerin, siyasetin üzerinde bizimki kadar etkin olduğu, başka bir Avrupa ülkesi yoktur ve bunu Avrupa'ya anlatmak imkansızdır. Mesela Ordunun, Kıbrıs, laiklik, Kürt meselesi, iç ve dış politika konularında görüş bildirmesi AB tarafından yadırganmaktadır. Yargı konusunda Türkiye'den, ifade özgürlüğünün AB standartlarına getirilmesini istemekte ve bunun kanunlarla güçlendirilmesinin beklendiği vurgulanmaktadır. AB işkence konusunda ilerleme olduğunu, ama Güneydoğu bölgesinde buna daha çok dikkat edilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Tam üyelik sürecinde AB'nin bu konu üzerinde çok durduğu ve hassas olduğu hatırdan çıkarılmamalıdır. Diğer eksikliği hissedilen ve tavsiyeler üzerine oluşturulan Ombudsmanlık müessesesi de olumlu bir gelişme olmuştur.

AB, dini konularda büyük ilerlemeler kaydedildiğini, ancak Ruhban okulunun kapalı olmasına sürekli vurgu yapmakta, Aleviler' in zorluklarla karşılaştıklarını ve okullarda din dersinin zorunlu olduğundan bahsetmektedir. Türk Hükümeti'nin açıklamalarına bakılırsa, dini sorunlar çok önemli sorunlar olarak görülmemekte ve çözümün kolay olduğu belirtilmektedir.

AB başörtü meselesi ile ilgili de, özellikle bu sorunun üniversitelerde çözülmesi gerektiği hususunda açıklamalar yapmakta ve Türkiye'de zannedildiği gibi irtica tehlikesi olmadığını, olsa bunu zaten AB'nin dile getireceğini belirtmektedir. Bu konuda bütün toplum kesimlerinin, sorunun çözümü için bir araya gelip, görüşlerinde ısrarcı olmadan, ortak bir noktada birleşmesi gerekir. Ayrıca

Türkiye kadın hakları konusunda da ivedilikle düzenlemeler yapıp, hayata geçirmelidir.

Daha önce PKK sorunu olarak bilinen meseleyi, hükümet Kürt meselesi olarak tanımlamış ve demokratik açılım başlatmıştır. Bu açılım konusu Türk kamuoyunda çok tartışılmış ve faydalı olup olamayacağına dair şüpheler oluşmuştur. Bununla birlikte AB tarafından eleştirilen köy koruculuğu sistemi Avrupa'da doğru algılanamamakta, fakat Türkiye'nin Güneydoğu'sunda varolan sosyal yapı bunu desteklemekte ve terörle mücadelede çok önemli faydalar sağlamaktadır. Köy korucularının karışmış olduğu suçları engellemek için kaldırılmak yerine, diğer devlet kurumları gibi düzenlenmesi daha yararlı olacaktır.

Siyasi partilerin kapatılması ve tutukluluk süresinin uzunluğu, AB'nin şikayetlerini dile getirdiği diğer başlıklardır. Bu gerçekten de Türkiye'deki kamu vicdanını yaralayan bir durumdur. Ergenekon davasında tutuklamalarla yargılamalar arasındaki uzun süreler bu duruma en güncel örnektir. 12 Eylül'deki halk oylamasıyla kabul edilen anayasa paketi, AB tarafından çok olumlu karşılanmakta, siyasi partilerin kapatılması başta olmak üzere, bu konudaki mevzuatın Avrupa standartlarına yükseltilmesi beklenmektedir. Türkiye açısından ise parti kapatma konusu diğer bazı konulara göre daha hassastır. Diğer Avrupa ülkelerine göre Türkiye'de, PKK yanlısı ve laiklik karşıtı olarak algılanan partilerin varlığı çok daha hissedilir durumdadır. Bu yüzden bu konularda Türkiye daha hassas davranmakta ve bu da Avrupa Birliği tarafından algılanamamaktadır. Burada yapılması gereken konulardan biri Türkiye'nin siyasi ve sivil toplum kuruluşlarını daha stabil hale getirmek, yani tam kurumsallaşmasını sağlamaktır. Bu şekilde herhangi bir çalkantı halinde gelişmelere daha iyi bir direnç gösterilebilecektir.

Aslında genel olarak bakıldığında Türkiye'de daha önce tabu olarak bilinen birçok konu artık çok daha rahat bir şekilde tartışılabilen, bu da AB kurumları tarafından zaman zaman takdir edilmektedir.

Genel olarak bir sonuç çıkartılmak gerekirse; Türkiye'nin müzakere tarihi almasını müteakip toplum, Türkiye'de yıllardır söylenen fakat yüksek sesle dile getirilemeyen demokratikleşme taleplerini daha fazla gündeme getirmeye başlamıştır. TBMM'de çeşitli uyum paketleri kabul edilmiş, düşünce, ifade özgürlüğü, idam cezasının kalkması, 301. maddenin ve anadilde yayın ve eğitim yasağının kaldırılması demokrasi yolunda önemli adımlar olmuştur. AB'nin de teşvikiyle yapılan demokratik ilerlemeler aslında Türkiye'nin kendi demokrasisini de geliştirmesi açısından önemlidir. Avrupa Birliği üyeliği yolunda elde edilen demokratik kazanımlar bazen de eleştirilmiştir. Demokratikleşme ile birlikte toplumun tüm kesimlerinin sistemin içine girmeye başlaması, kendisini siyasi sistemin sahibi olarak gören bazı kesimleri rahatsız etmiştir.

TSK mensuplarının sivil mahkemelerde yargılanmasını öngören kanun yasalaşmıştır. Kamuoyunda tereddütler olmasına rağmen 2000'li yıllardan bu yana AB standartlarını karşılamaya yönelik bir dizi yasal düzenlemeler gerçekleştirilmiş, ifade özgürlüğü gibi temel özgürlüklerin kapsamı genişletilmiştir. Burada akla gelen ve son zamanlarda gazeteci ve yazarların tutuklanması ve yayınevlerinden yayınlanmamış kitapların kopyalarının toplatılması bu sürece ters düşmüş ve zedelemiştir. Bunun yanında azınlıklara ve diğer topluluklara çok geniş kültürel haklar verilmiş, olağanüstü hal uygulaması da kaldırılmıştır. Türkiye'nin daha da demokratikleşmesi ülkeyi kendi bölgesinde cazibe merkezi haline getirmiş ve tüm komşularla iyi ilişkiler kurulmaya başlanmıştır. Bölgedeki birçok ülke ile vizeler kaldırılmış ve özellikle de Ortadoğu ülkelerinin, Türkiye'nin son ekonomik krizden daha az etkilenmesinde, Doğu ve Güneydoğu'ya yaptıkları yatırımların payı büyük olmuştur.

Türkiye reformları hızla gerçekleştirerek çekim merkezi olmaya devam etmeli, farklılıkları daha iyi absorbe eden, serbest ifade özgürlüğü olan, değişik renkleri bir arada özümseyen, kendine güveni tam olan bir düzene kavuşmalıdır. AB'nin bütün engellerine rağmen Türkiye üyelik yolunda ödevlerini yerine getirmeye devam etmelidir. AB de Türkiye'nin bu çabalarını destekleyerek teşvik etmeli ve demokratikleşme yolunda ilerleyebilmesi için Temel Haklar ve Hukuk fasıllarını açmalıdır. Türkiye'nin daha fazla ilerlemesi için mevcut anayasadaki bu konu ile ilgili içerikler yetersiz gelmekte, bundan dolayı Türkiye geniş bir katılımı yeni bir anayasa oluşturmalıdır.

5.2. Kıbrıs ve Ege Kıta Sahanelığı

Türkiye-Yunanistan arasında eskilere dayanan Ege Kıta sahanlığı ve biraz daha yeni olan Kıbrıs sorunu mevcuttur. Türkiye'nin müzakerelere başladığı 2005'ten bu yana bu sorunlar yeni bir boyut kazanmış ve bu süreç Türkiye açısından daha da zorlu hal almaya başlamıştır. Türkiye AB'ne adaylık statüsü başvurusu yaptığından bu yana AB adeta irkılmış, Türkiye'yi Avrupa içinde görmek istemediğinin farkına varmıştır. Bu aşamadan sonra Türkiye aleyhtarlığı da yaparak, çok açık bir şekilde KRY ve Yunanistan'ın yanında yer almıştır. KRY'i AB'ye üyelik başvurusunda bulunmuş ve AB KRY'ni tüm adanın temsilcisi olarak 2004 yılında adete yangından mal kaçırmaya üye yapmıştır. Aslında Türkiye-AB ilişkilerinde kırılma yaratan bu durum 1995 yılına kadar gitmektedir. Türkiye 1995 yılında Gümrük Birliği Anlaşmasını imzalamak uğruna KRY'nin üyelik müzakerelerine başlamasına göz yummak zorunda kalmıştır. Bu durum KRY'nin Kıbrıs'ın tek temsilcisi olarak Birliğe alınmasına yol açtı ve böylece Birlik içinde Türkiye'ye sıkı veto uygulayan bir ülke daha çıkmış oldu.

İktidarın, uzun yıllardır toplumsal mutabakat sağlanan ve tek yürek olunan, "milli dava" diye nitelendirilen konularda sapmalar bulunduğu görülmektedir. Siyasi

ve politik platformlarda, Kıbrıs sorununun, daha önce önemli yer tutan Ege sorunlarının önüne geçtiği görülmektedir. Helsinki Zirvesinde Türkiye'nin adaylığı kabul edildiğinde, Kıbrıs ön şart olarak öne sürülmezken, bu konudaki çözümsüzlüğün KRY'nin üyeliğine engel teşkil etmeyeceği vurgulanmaktaydı. Buradan da görüldüğü gibi AB, KRY'ni kendi bünyesine katmaya çok istekli bir şekilde karar vermişti. Oysa Türkiye ile Yunanistan'ın birlikte üye olmadıkları kuruluşlara KKTC ve KRY'nin üye olmayacaklarına dair önceden yapılan anlaşmalar mevcuttur. Türkiye'nin üyelik arzusu sürekli canlı tutularak ikili ilişkilere devam edilmiş ve Türkiye zaman içerisinde bulunduğu pozisyondan daha da gerilere düşmüştür. Kıbrıs'ta 2004 yılında yapılan referandumda Annan Planı'nın işletilmemesi aslında sorunun hangi taraftan kaynaklandığına dair bir göstergedir. KKTC'deki halkın referanduma "evet", KRY halkını "hayır" oyu vermesine rağmen KRY AB'ye üye yapılmıştır. Bu karar aslında Türkiye için trajiktir. Bu konu bile başlı başına AB'nin taraflı yaklaşımını açıkça göstermektedir. Burada Türkiye'ye düşen görev tavrını açıkça ortaya koymak ve gerekirse AB ile ilişkilerini dondurmaktır. Bir yandan adadaki sorunun kaynağının Türkiye ve Türk tarafı olduğu sorgulanırken, bunun tam tersi olduğu ortaya çıkmış ama buna rağmen Rum halkı ödüllendirilip, Türk halkı cezalandırılmıştır. KRY'nin üyeliğe alınmasının ardından diğer bir aşamaya geçilmiş, adada yaşayan Türk tarafının AB'ye nasıl entegre olacağı üzerine politikalar üretmeye başlanmıştır. Burada anlaşılacak Türk tarafına eşit halklardan biri olarak değil de azınlık olarak yaklaşılacaktır. Türkiye'nin ısrarla AB'ye üyelik arzusunun canlı tutması KRY, Yunanistan ve AB'nin sürekli yeni taleplerle karşımıza çıkmalarına sebep olacaktır. Fransa'nın başını çektiği bazı Avrupa ülkeleri, Türkiye'nin KRY'ni, adanın tek temsilcisi olarak kabul etmemesini gerekçe göstererek üyeliğine karşı çıkmaktadırlar. Kıbrıs sorunu Türkiye üzerinde kurulacak baskı ile çözülmeye çalışılmaktadır. Devam eden bu süreçte KRY'nin Gümrük Birliğine dahil olmasına tepki vermeyeceğini ama bunun KRY'ni tanımak anlamına gelmeyeceğini belirtmiş, AB'de buna karşı bir deklarasyon yayınlayarak müzakerelerin sürdürülmesinin şartlarından birinin Kıbrıs Cumhuriyetini tanımak olduğunu belirtmiştir.

2005 yılında Türkiye ile müzakerelere başlanmış olması, Türkiye-AB ilişkilerinde bir dönüm noktası olmuştur. İmzalanan müzakere metni ile birlikte Türkiye siyasi yükümlülükler altına sokulmakta ve Türkiye'nin AB süreci bir takım belirsizliklere teslim edilmektedir. Özellikle dikkat edilmesi gereken, hukuki açıdan yükümlülük altına girmemektir. Her türlü yanlıştın kolay ve zor da olsa telafisi vardır, ama hukuki açıdan ileride Türkiye'yi bağlayacak olan hukuki kararın altına imza atmamak gerekir. Bu durum ileride Türkiye'de iktidarın elini kolunu bağlayıp zaafa uğratmış olacaktır. Yunanistan ayrıca Kıbrıs konusunda sağlanacak bir çözümün arkasından Ege uyuşmazlıklarını ön plana çıkaracaktır. Türkiye'nin vereceği tepkiye bağlı olarak Rum ve Pontus Rum azınlıkların durumunu da gündeme getirecektir. Türkiye'nin bu durumdan çıkabilmesi için değişik çözüm yolları önerilebilir. Mesela Türkiye, AB ile olan ilişkilerini dondurabilir veya minimum seviyeye düşürebilir. Bunun yanında Gümrük Birliği'ni de askıya alarak omzundaki AB yükünden bir anda kurtulabilir. Tabi ki bunların Türkiye'ye bir zararı olacaktır, ama ülkeler onurlu yaşamlarını sürdürebilmek için bazı şeyleri kaybetmeyi göze almalıdırlar. Türkiye'yi kaybetmiş Avrupa global bir aktör, özellikle de İslam'ı kucaklayan bir aktör olmaktan yoksun olacaktır. Belki de en önemlisi, güvenilirliğini kaybedecek ve "Hıristiyan Kulübü" yakıştırmasını doğrulayacaktır. Avrupa'nın Türkiye'ye karşı göstermiş olduğu tutumdan dolayı oluşan negatif durum dolayısıyla, AB'nin krizi yönetebilme kapasitesinin olmadığı kanısını varılacaktır. Örneğin Avrupa, buna benzer şekilde 1990'lardaki Bosna Savaşını ve 2000'lerdeki Kosova Krizini ABD olmadan sonuçlandıramamıştır. Buradan da AB'nin global rol oynayamadığının ve Eski Kıta'ya sıkıştığının bir göstergesidir. Birliğin hala uluslarüstü bir kimliği tam olarak geliştirememiş olması, bazı devletlerin kendi çıkarlarını öncelikli olarak ön plana çıkarmasına sebep olmaktadır. Bu da Türkiye ile yürütülen sürecin sağlıklı işlenmesini engellemektedir. Türkiye ile Yunanistan arasındaki sorunların çözümüne AB çare olmamakta hatta tam tersi çaresizlik yaratmaktadır. Burada Türkiye'nin yapması gereken hem Kıbrıs hem de 12 mile çıkarılmak istenen Ege karasuları v.b.

konularda kesinlikle taviz vermemektir. Türkiye adaletsiz bir ortamda kesinlikle müzakere yürütmemeli ve AB'nin iki yüzlülüğünü her platformda dile getirmelidir.

5.3. Türkiye-Ermenistan İlişkileri

Osmanlı İmparatorluğu egemenliğinden kurtulduktan sonra Ermenistan tam olarak bağımsızlığını yaşayamadan SSCB çatısı altında varlığını sürdürmüştür. Doğu Bloku'nun yıkılmasından sonra tam bağımsızlığını ilan etmiş ve Türkiye de bu ülkeyi ilk tanıyan ülkelerden olmuştur. Türkiye'nin bu tavrı tam karşılığını bulamamış, Ermenistan, XX. yüzyılın başlarında yaşandığını ilan ettiği sözde "soykırım" iddiaları ile bugün Türkiye'nin doğusunu içine alan sözde "Batı Ermenistan" toprakları dolayısıyla sıcak yaklaşmamış ve iki ülke arasında diplomatik ilişki kurulamamıştır. AB'nin de çeşitli nedenlerle dikkatinden kaçmayan bu sorun 2004 tarihli ilerleme raporuna yansımış, AB Türkiye'den Ermenistan ile o zamana kadar kapalı tutulan kara sınırını açmasını ve bu ülke ile diplomatik ilişki kurmasını istemiştir. Ermenistan'ın ilk devlet başkanı Ter-Petrosyan, soykırım iddialarını çok gündeme getirmemeye çalışmış, fakat ülkenin politikacıları üzerinde etkili olan diaspora baskısını hissettirmiştir. Bu sırada da Ermenistan, Azerbaycan topraklarının %20 sini işgal etmiş, Yukarı Karabağ ve oraya ulaşan koridor üzerinde bulunan toprakları da zaptetmiştir. Buralarda karşılaştığı Azerilere kadın, çocuk, yaşlı demeden katliamlara girişmiş, bunun aynısını da zamanında Anadolu'da yapmış ve o zamanki halkın direnişi ile karşılaşarak bugün de tartışması yapılan sözde "soykırım" veya müdafa olayları yaşanmıştır. Her ülkenin kendi halkına ve güvenliğine yönelik tehdit ve saldırılara karşı tedbir alma hakkı vardır.

Ermenistan'ın gerçekleştirdiği Yukarı Karabağ ve Azerbaycan topraklarının işgali, Türkiye ile olan ilişkilerini etkilemektedir. Levon Ter-Petrosyan'ın istifasından sonra Ermenistan'ın başına Robert Koçaryan geçmiş, bu dönemde Ermenistan politikaları üzerine diasporanın etkisi artmıştır. Türkiye'den yukarıda bahsedilen

olayları tanınması istenmiş ve sözde Batı Ermenistan üzerinde de hak iddialarını sürdürmüştür. Bugün Ermenistan ile kara sınırimız kapalı fakat havayolu ulaşımı açıktır. Kapalı olan bu sınırın da açılması için hem Ermenistan hem de yurtdışındaki diaspora, AB ve ABD nezdinde baskı yapmaktadır. Önemli kararların alındığı Aralık 2004 Zirvesi öncesi bu çabalar devam etmiş ve Ermenistan AB'den, Türkiye'nin kendisine uyguladığı bu tehciri kaldırması için Türkiye'ye baskı yapmasını istemiştir. Son hükümet zamanında geliştirilen Türkiye'nin komşularıyla "sıfır sorun" politikaları çerçevesinde, Cumhurbaşkanı Abdullah Gül ve Ermenistan'ın bugünkü Cumhurbaşkanı Serj Sarkisyan'ın birlikte milli maç izlemeleri, halkları birbirine bir nebze yaklaştırmış, fakat kara sınırının açılmasının Yukarı Karabağ şartına bağlı olması nedeniyle bu iyimserlik kısa sürmüştür.

AB sürecinde Türkiye, Ermenistan ile ilgili baskılarla karşılaşabilecektir. Bu baskılara karşı koyabilmek için Türkiye'nin de kendi tezlerini sunmalı, hatta bunları uzun yıllar önce hazırlayıp uluslararası platformda dile getirmeliydi. Dünya'ya, Türkiye'den tek taraflı adımlar atılmasının beklenmemesi gerektiği duyurulmalı, Ermenistan'ın da gerekli adımları atmasının şart olduğu vurgulanmalıdır. Ermenistan ile aramızda soykırım iddialarının yanında en önemli konu, Ermenistan anayasasında da yerini almış olan "Batı Ermenistan" ifadesidir. Bu durum her platformda çok yüksek sesle dile getirilmeli ve toprak bütünlüğü tanınmayan bir ülkeden taleplerde bulunulamayacağı özellikle vurgulanmalıdır. Ayrıca Ermenistan'dan Türkiye'nin bugünkü sınırlarını tanıdığını belirtmesi de istenebilir. Ermenistan bağımsızlığını ilan ettiğinden bu yana Kafkasya'da istikrarsızlığın bir parçası olmuş; Azerbaycan topraklarının işgalini sürdürmekte, Yukarı Karabağ sorununu çözümsüz kalmakta ve Türkiye'den de soykırım iddiaları ve toprak taleplerinde bulunmaktadır. Türkiye ile Ermenistan arasındaki sorunların çözümü için uluslararası camianın tarafsız gözle bakması, özellikle de AB, ABD ve Rusya tarafından baskıda bulunulup çözüme teşvik edilmesi gerekir. Özellikle de Ermenistan'ın Rusya ile olan özel ilişkileri ve Rusya'ya olan ekonomik ve askeri bağımlılığı dikkate alındığında, bu ülkeyi barışa

götürebilecek yegane ülkenin Rusya olduğu görülebilir. Fakat Rusya'nın da tarihi ve dini bağları dolayısıyla Azerbaycan'dan ziyade Ermenistan'ın yanında yer alacağı bilinmektedir. Böyle olmasaydı bu sorun çoktan çözülmüştü. Ermenistan adım atmadan Türkiye'nin adım atması, Ermenistan'a verilmiş bir taviz olacak ve Türkiye'nin, toprak bütünlüğünü sorgulayan bir ülkeyi adeta ödüllendirip teşvik edecektir. Sorunun çözümlerinden birinin de Ermenistan tarafının bu konuda daha ılımlı ve yapıcı bir tutum içine girmesi olacaktır. Türkiye ile ilişkileri iyi tutmak Ermenistan'ın çıkarıdır, çünkü Türkiye, Ermenistan için Batıya açılan kapıdır ve karayolunun açılmasından da en fazla faydayı sağlayacak olan Ermenistan'dır. Ermenistan'ın, Türkiye ile olan sorunlarının çözümü konusunda adım atabilmesi için öncelikle diasporanın baskısından kurtulması gerekir. Türkiye'nin bu konu ile ilgili atması gereken bir çok adım vardır. Bunların en önemlileri kamuoyunun basın aracılığıyla bilgilendirilmesi, yurtdışındaki temsilciliklerin bu konuda aktive edilmesi, iki ülkenin yakınlaşması için işbirliği geliştirilmesi, özellikle yurtdışında konferanslar ve oturumlar düzenlenmesi, Ermenilerin propagandasından daha etkin propagandada yapılması, Ermenistan'ın Dağlık Karabağ'dan çekilmesi konusu sürekli gündemde tutulması ve işgalci olduğu hatırlatılması gerekmektedir. Türk dış politikası bu konuda daha aktif hale getirilmelidir. Sorunun çözümü için iki ülke de arşivlerini araştırmalara açmalıdır.

5.4. Nüfus ve Kültür

Türkiye'nin üyeliğe kadar kapısına geldiği AB'de hem ülkeler bazında, hem de halk düzeyinde Türkiye'nin Avrupa kıtasına ait olup olmadığı tartışılmaktadır. Coğrafi konum yanında nüfus ve kültür bakımından da Türkiye sorgulanmaktadır. Coğrafi konum olarak bakıldığında, eskiden Türkiye'nin Asya kıtasında yer aldığı söylenirdi, fakat KRY'nin AB'ye alındığı düşünülürse ve haritada Türkiye'nin konumuna bakıldığında Avrupa kıtasında bulunduğu ortaya çıkar. Türkiye'nin Avrupa kıtasında kabul edilmemesi sonucu ortaya çıkan ve KRY'ni de içine alan

Avrupa kıtasının sınırlarının siyasi sınırlar olduğu anlaşılacaktır. Coğrafi konum itibariyle Türkiye'nin AB'ye üye olup olmayacağı konusunu tartışmak yersizdir, çünkü zaten Türkiye'nin bir parçası olan Trakya (ki İstanbul da bunun içindedir), Avrupa kıtasında yer almaktadır. Burada akla gelen yıllar önce Fas'ın Avrupa kıtasında yer almadığı gerekçesiyle üyelik başvurusunun reddedilmesiydi. Türkiye'nin 1963 yılında Topluluk ile imzalamış olduğu Ankara Anlaşması, Türkiye'nin böyle bir sorununun olmadığını ortaya koymaktadır. Türkiye'yi esas ilgilendiren ve tartışmaya götüren bölüm, nüfusu ve kültürüdür. Türkiye, nüfusunun tamamına yakını Müslüman'dır ve Avrupa kültürüne yakınlığı tartışılmaktadır. AB'ne bakıldığında nüfusunun büyük bir bölümü Hıristiyan'dır. Asırlardır böyle yaşamış olan Avrupa farklı kültür ve nüfus yapısı olan Türkiye'nin üyeliğine kuşkuyla yaklaşmaktadır. Bu durum her düzeyde tartışılmakta ve Türkiye açısından olumlu ve olumsuz görüşler ortaya atılmaktadır. Türkiye'nin nüfusu da Avrupa için sorun teşkil ettiği öne sürülmektedir, tabi burada önem arz eden, Türkiye'nin 74 milyonluk popülasyonu değil, "nüfus kalitesidir". Türk nüfusu Avrupa ülkeleri nüfusuna göre kıyaslandığında nüfusun önemli bölümü hala lise mezunu bile değil, okuma-yazma bilmeyen kadın sayısı hala çok fazla, işsiz nüfus konusu v.b. daha bir çok konu Avrupa'nın kafasını meşgul etmektedir. Bütün bunlar düşünüldüğünde Avrupa haksız değil, ama bunlar aşılamayacak konular da değildir. Zaten Avrupa Birliği en radikal kararını alarak Türkiye'nin üye olması halinde bile "kişilerin serbest dolaşımına" kısıtlamalar koyacağını açıklamıştır. Aslında burada Avrupa kendiyile çelişmekte gibi görünmekteyse de (kişilerin serbest dolaşımı, AB'nin temel hedeflerinde biri olduğu unutulmamalıdır) bu kişilerin serbest dolaşımının geçici olması sıkıntı yaratmayacaktır, çünkü kişilerin serbest dolaşımı AB için ulaşılmaması istenen son amaçtır. Bu amaca ulaşana kadar geçici tedbirler almak normaldir. Bilindiği gibi Polonya da yüksek nüfusu olan bir ülkedir ve bu ülkenin üyeliğinde de bize benzer durumlar yaşanmış, bu ülke 2004 yılında üyeliğe kabul edilmiş, fakat bazı ülkeler bireysel bazda bu ülke vatandaşlarına çalışma izni vermemiştir. Bu durum Bulgaristan ve Romanya için de geçerlidir ve bu ülkeler 2007'de üye olmalarına rağmen,

hala çoğu Batı Avrupa ülkelerinde çalışma izni alamamışlardır. Avrupa için istikrar önemlidir ve işini şansa bırakmamaktadır. Dolayısıyla Avrupa'nın bu gibi konularda alacağı tedbirler anlayışla karşılanmalı, bize uygun düşmeyen tedbirlerin hafifletilmesi talep edilmelidir. 74 milyonluk Türkiye'nin küçük bir kısmının bile çalışmak amacıyla Avrupa ülkelerine gittiği düşünülürse, bunun Avrupa ülkelerinde yaratacağı sosyal, politik, güvenlik v.b. sorunlar hiç de azımsanmayacak düzeyde olacaktır. İşte Avrupa bunlara yönelik tedbirler almaktadır.

Avrupa'yı rahatsız eden bir diğer konu da, Türkiye'nin yoğun nüfusu itibariyle Avrupa kurumları içinde temsil oranının artacağı endişesidir. Bu yolla Türkiye kendi bakış açısından sorunları bu kurumlar içerisinde dile getirebilecek ve ayrıca Birliğin yönetiminde büyük söz sahibi olacaktır. Daha önceden de bahsedildiği gibi kültür bakımından Türkiye Avrupa'dan farklılık göstermektedir. Nüfusunun tamamına yakını Müslüman olan ve İslami kültür taşıyan Türk halkının Avrupa kültürü ile çelişip çelişmediği tartışılmaktadır. Bazı çevreler Dünya'da global politikaların belirleyicisi olacak olan Avrupa için bunun bir güç kaynağı olacağı düşünülürken, bazıları da bunun Avrupa'nın nüfus yapısını ve Birliğin niteliğini değiştireceğini savunmaktadır. Bu konuda Avrupa bile ortak bir ses oluşturamamıştır. AB'ni din ve kültür açısından düşünenler Türkiye'nin Avrupa'ya ait olmadığını düşünmektedir. Bu çevre, Avrupa'nın dış dünyaya, özellikle de Hıristiyan olmayan dünyaya karşı kendisini kapalı tutma konusunda kayıp görmemektedir ve içine kapalı bir duruş sergilemektedir. Bu durum ancak kültürlerarası diyalog ve küreselleşme ile toplumlar arası artan iletişim sonucu birlikte aşılabılır. AB'ni bu ekseninde düşünmeyen diğer bir grup için de, Müslüman bir ülkenin Avrupa içinde yer almasını kazanç olarak görmekte ve bu durumun dünya politikaları üretecek olan Avrupa'nın daha güçlü bir vizyona sahip olmasını sağlayacağını düşünmektedir. Bu durum Batı ile İslam arasındaki buzların erimesine ve dünyanın daha global ve ince sınırlara sahip olmasını beraberinde getirecektir.

Önceleri Türkiye'nin kalabalık nüfusu, farklı bir kültürden kaynaklanan özellikleri, fakir bir toplum olması tartışılırken, bugünlerde ülkenin özellikle makroekonomik alanda göstermiş olduğu ilerlemeler ile dünyada 17., Avrupa'da ise 6. sırada yer alması dolayısıyla Birliğe sağlayacağı ekonomik katkı konuşulmaya başlanmıştır. Fakat ekonomideki bu ilerlemenin nüfus ve kültür tartışmalarını gündemden düşürmeyecektir. Kaldı ki Birlik yine büyük ekonomik ilerleme gösteren ve ayrıca nüfus itibarıyla kültürel birlik içinde olan Rusya'nın üyeliğine mesafeli bakmaktadır. Bu açıdan irdelendiğinde, AB için belli bir konuda gösterilen ilerleme ve başarı diğer konuları görmezden gelmemesine neden olmamaktadır. Avrupa için kültür ve birikim konusu ekonomik konulardan daha öncelikli bir yere sahiptir. Ayrıca Türkiye'nin Birliğe üye olmasıyla Ortadoğu ile komşu olacak olması, Avrupa'nın her açıdan sınırlarını zorlayan bir olgudur. Avrupa aslında Birliğe üye olmayan ve Ortadoğu, yani İslam'la arasında tampon teşkil edecek laik ve demokratik bir Türkiye'yi görmek istemektedir. Yüzünü asırlar önce Batı'ya çevirmiş olan Türkiye için de bu durum yeterli gelmemektedir. Bütün bu bahsedilenlerden anlaşılacağı üzere, nüfusu ve kültür birikimi Avrupa ile ilişkilerde başlı başına bir kırılma noktasıdır. Bunu aşmanın yolu hızlı bir şekilde toplumda "Avrupalılık" bilincini yerleştirerek nüfus kalitesini arttırmak, kültürel seviyesini yükseltmek; sosyal ekonomisini daha üst düzeye çıkararak, Avrupa ile özellikle sosyal ilişkilere önem vererek, Avrupa için korku sebebi değil güven veren bir seviyede olduğumuzu göstermek olacaktır.

5.5. Ekonomik Durumu

Geçmiş yıllarda AB'de varolan görüşe göre, Türkiye'nin ekonomik durumu Birliğe girmesini engelleyen diğer önemli faktördü. Türkiye'nin zamanla ekonomik açıdan büyümesi, Dünya'da 17. Avrupa'da 6. büyük ekonomi olması Türkiye'ye bakış açısını bir nebze iyileştirmiştir. Türkiye'nin bu kadar büyük ekonomik potansiyele sahip olmasının yanı sıra, milli gelir, bu gelirin sosyal dağılımı, işsizlik

sorunu v.b. bazı verilerdeki yetersizlik, önümüzde düzeltmemiz gereken konular olarak durmaktadır. Ekonomik durumu ele alırken alt başlıklar halinde inceleyip, bu eksiklikleri ve farklılıkları ortaya koymak açısından önemlidir.

5.5.1. Bütçe Açığı

AB'nin mali disiplini sağlamak amacıyla her üye ülkenin bütçe açığını GSMH'na oranının % 3'ü geçmemesi gerektiği şartı vardır. Bu şart aslında bazı Birlik üyeleri tarafından tam sağlanmamaktadır. Birliğin ortalamasına bakıldığında 2008 yılında oran %2.3 iken Avro bölgesinde 2009'da %6.3'e çıktı. Yunanistan da Avro bölgesinde rekor kırarak 2009'da oran %12.7 oldu. Türkiye'de ise 2007 yılında %2.1 olmuştur. 2000'deki %10.6, 2001'deki %16.5 olan bu oranlar düşünüldüğünde Türkiye'nin son yıllarda bu açığı kapatmak için çok büyük çaba sarf ettiği görülmektedir. Türkiye'yi bu konuda AB'ye üye olan bir çok ülke ile kıyasladığımızda, onlardan daha iyi durumda olduğu gözlenmektedir. Özellikle Yunanistan, İspanya, Portekiz, İrlanda gibi daha bir çok ülke ile kıyas kabul etmeyecek haldedir. Türkiye'nin sağladığı bu başarı sayesinde bütçe açığı korku olmaktan çıkmıştır. Bütçe açıklarına sebep olarak enflasyon artışı, gereksiz ithalat, nüfusunun hızlı artışı, vergilerin tahsil edilememesi gibi etmenler gösterilebilir. İşbaşına gelen hükümetler büyümeyi sağlayacak düzenlemeler yapmalı, enflasyonu frenlemeli, vergi toplamayı daha sağlıklı hale getirip, kayıt dışı ekonomiyi kayıt altına alacak tedbirler alınmalıdır. Bu konuda son yıllarda büyük gelişmelerin olduğunu gözlemlemekteyiz.

5.5.2. Dış Borç

Türkiye'nin dış borcu gün geçtikçe artmakta ve bugün itibariyle 250-300 milyar dolar civarında bulunmaktadır. Bu veriler ışığında Türkiye az borçlu bir ülke sayılmamaktadır. Bir ülkenin dış borcu, o ülkenin var olduğu potansiyelinin

değerlendirilmesiyle doğru orantılıdır. Esas önemli olan ülkenin ne kadar borçlu olduğu değil, bu borcu kapatabilecek gücünün olup olmadığıdır. Bunun için temel gösterge dış borcun GSMH'a olan oranıdır. Bu oran Türkiye'de son yıllarda büyük bir iyileşme göstermiştir. Bu bakımdan yine birçok AB ülkesinden daha iyi durumdadır. Bu açıdan en kötü durumda olan İngiltere, İrlanda ve Hollanda'dır. Dış borç riski, ihracat arttıkça azalmakta, ithalat arttıkça da artmaktadır. Türkiye'ye baktığımızda büyüme oranı tatmin edici seviyededir ama ihracat buna paralel olarak artmamaktadır. Bu da dış borcun artmasına etken olmaktadır. Son yıllardaki dış borç / GSMH oranı iyileşme gösterdiyse de 2008 yılından sonra kötüleşmeye başlamıştır. Buradan global ekonomik krizin Türkiye'yi etkilediği sonucuna varabiliriz. 2008 yılından itibaren artmaya başlayan dış borçluluk oranına bir çözüm bulunamazsa Türkiye yine eski riskli dönemleri yaşayabilir. Artan ekonomik büyümeye karşın yetersiz ihracat yapılması, ülkeye döviz girdisini düşük tutmakta, bu da dışarıdan krediler sağlanarak kapatılmaya çalışılmaktadır. Bu durum dış borcu arttırmaktadır. Son ekonomik krizdeki bazı AB ülkelerinin içine düşmüş olduğu döviz darlığı örnek alınarak, tasarruf tedbirlerine ağırlık verilmeli ve dış borçlanma planları iyi yapılmalıdır. Bu şekildeki ekonomideki kırılma noktalarının sayısı azaltılmalı, özellikle de dışarıdan borç temin etme konularına hassasiyet gösterilmelidir. Bu konuda da Türkiye, Maastricht ekonomik kriterleri bakımından AB ülkelerinin oluşturduğu çemberin dışında yer almaktadır.

5.5.3. İşsizlik Oranları

Yıllar itibariyle Türkiye'de işsizlik oranı artmıştır. Hükümet yapmış olduğu açıklamalarda işsizlik konusunda başarısız olduğunu belirtmekte, bu konuda ileriye umutla bakılmasını engellemektedir. 2000 yıllarına kadar tek haneli olan Türkiye'nin işsizlik oranları 2000'li yılların başından itibaren çift haneli rakamlara yükselmiştir. Ekonomik krizin etkisini gösterdiği 2009 yılında rekor kırılmış ve %14 olmuştur, 2010 yılında da %11 olarak gerçekleşmiştir. Bu da hükümetin ve dolayısıyla da

Türkiye'nin bu konuda başarısız olduğu söylenebilir. Peki, bu durumda Avrupa ülkelerinin durumu ve kabul edilebilir işsizlik oranları nedir? Bunlar bilindiğinde Türkiye'nin durumu daha iyi ortaya çıkacaktır. İşsizlik olarak kabul gören ve kabul edilebilir seviye olarak 7-9 aralığı istenirken, Avrupa'nın istatistik kurumu Eurostat'ın açıklamış olduğu verilere göre, bu yıl AB'nin ortalama işsizlik oranı %9.5 ve üstü seviyelerindedir. AB'nin bundan 2-3 yıl önceki işsizlik oranları % 7-8 seviyelerindeydi. Ekonomik krizle birlikte 2010 yılının sonlarına doğru İspanya % 21, Letonya, Litvanya ve Estonya gibi Baltık ülkeleri %18-20 civarında olan oranlarıyla Birliğin en yüksek işsizlik düzeylerine erişen ülkeler olmuşlardır. En iyi performans gösteren ülkeler ise % 4-5 aralığındaki Hollanda, Avusturya ve Lüksemburg 'dur. Genel olarak bakıldığında işsizlik oranları Türkiye'de 2000'li yıllarda çok artış göstermiş, AB'de ise 2009'daki ekonomik krizden sonra artmıştır. Avrupa'daki oran ile Türkiye'deki 2010 yıllarındaki oran kıyaslanırsa, Avrupa'nın bir nebze daha iyi durumda olmasına karşın, bazı üye ülkelerdeki işsizlik oranları Türkiye'dekinin iki katıdır. Bu durumda AB kendi kriterlerini bile tutturamaz duruma gelmiştir. Türkiye'de, ülkenin AB'ne üye olmasıyla işsizliğin düşeceğine dair güçlü bir kanı vardır, fakat bu doğru değildir. Avrupa Birliği'ne üye olan bir çok ülkenin işsizlik oranları, üyelik öncesi durumuna göre çok artmıştır. Dış ekonomik olaylara bakıldığında AB'nin işsizlik politikalarının çok başarılı olduğu söylenemez. ABD ve Japonya ile kıyaslandığında kötü durum ortaya çıkmaktadır. Sonuç olarak AB üyeliği her zaman istikrar değil, istikrarsızlık da getirmektedir. Dolayısıyla Türkiye'nin yapması gereken, kendi ekonomik yapısını kendi kaynakları üzerinden düzene sokmayı başarmaktır. Bu da doğru bir vergilendirme, teşvik ve istihdam politikaları oluşturarak gerçekleştirilebilir.

5.5.4. Gelir Dağılımı

Türkiye'nin belki de en başarısız olduğu konu, sosyal çalkantıların da ana kaynağını oluşturan, sosyal adaletsizliğe neden olan gelir dağılımındaki bozukluktur.

Gelir dağılımı bozuk olan ülkeler ne kadar güçlü ekonomiye sahip olurlarsa olsunlar, sosyal olarak zayıf bir yapıdadırlar. Bu ülkelerin zengin, fakat mutsuz ülkeler, aynı şekilde de toplumu zengin, fakat mutsuz olduğu söylenebilir. Eski Doğu Bloku ülkelerine bakıldığında makroekonomik göstergeler kötü olmasına rağmen, gelir dağılımındaki adaletsizlik Türkiye'nin ki kadar fazla değildir. Dolayısıyla sosyal yapıları çok fazla bozuk olmayıp, toplumu bir arada tutan "çimento" maddeleri aşırı zarar görmüş değildir. Bu Doğu Bloku ülkelerinin AB'ne girmek için yürüttükleri müzakerelerde gelir dağılımı konusunda zorluk yaşamamışlardır. Bu konuda Türkiye'ye çok iş düşmekte ve bu konu üzerinde özenle çalışılması gerekmektedir. Türkiye, AB'ne aday olmuş ve adaylık bekleyen ülkeler arasında gelir dağılımı en bozuk ülkedir. 1980'lerden itibaren ekonomik kalkınmasını gerçekleştirmek uğrunda Türkiye büyümeye önem vermiş, ülke zenginleşmeye başlamış, fakat bu zenginlik bütün toplum kademelerine eşit dağıtılmamıştır. İşçiler düşük ücret almış, tarım sektörünün ekonomideki payı düşmüştür. AB ile Türkiye'nin bu konudaki verilerini kıyaslamak olayların kavranması açısından önemlidir. Örnek olarak AB'nin 2005 yılındaki en yüksek %20'lik gelire sahip dilimi ile en düşük %20'lik gelire sahip katmanı arasındaki grubun aldığı pay yaklaşık 5 kat iken, Türkiye'de bu pay 2002 yılında 10 kat iken, 2005 yılında 7 kata düşmüştür. Bunu sağlarken en düşük gelire sahip gruplara milli gelirden daha fazla pay, en yüksek gelire sahip olan gruplara da daha az pay verilmiştir. Bu şekilde sosyal adaletsizlikteki açık kapatılmaya çalışılmıştır. Yapılan iyileştirme kuşkusuz ki yetersizdir ve daha çok çaba gerektirmektedir. Türkiye'de milli gelir 2009 yılında 8600 dolar civarındayken, bu pastadan en fakir %10'luk kesim 1150 dolar, en zengin %10'luk kesim 15500 dolar civarında almaktadır. Bu da iki kesim arasındaki adaletsizliği göstermesi açısından önemlidir. Bu yıl açıklanan 2010 yılı milli geliri de kişi başına 10000 dolar civarı olmuştur. AB'de ise milli gelir 2009 yılında 33000 dolar civarı olmuştur. AB üyelik sürecinde Türkiye bu duruma el atmak zorunluluğu hissetmiştir. AB ülkelerindeki 5 kat farka rağmen Türkiye'nin 7 kat fazlası farka sahip olması, Türkiye'nin AB ülkelerinden çok daha kötü durumda olduğunu gösterir. AB içinde sadece Romanya

ve Bulgaristan'ın durumu Türkiye'den kötüdür. Burada yapılması gereken istihdamın arttırılıp ücretlerin iyileştirilmesi, özellikle üst gelir grubundakilere yönelik vergi düzenlemesi, vergi kaçakçılığının önlenmesi, ülke gelirin alt gelir gruplarına yayılmasını sağlayan düzenlemelerin getirilmesi v.b. konuların iyileştirilmesidir. Türkiye, bunları gerçekleştirmek için yüksek büyüme hızı yakalamalı, bunun yanında dış yatırımcıyı ülkeye çekecek politikalar üretmelidir. İstihdamın arttırılması için ciddi çaba sarf edilmeli, en alt kesimde yer alan işçilere de verilebilecek en iyi ücret verilerek, sosyal katmanlar arasındaki bu büyük adaletsizlik kabul edilebilir düzeylere çekilmelidir.

5.6. Azınlık Hakları ve Din Özgürlüğü

Aralarında Avrupa Birliği ülkelerinin de bulunduğu ülkelerce imzalanan Lozan Anlaşmasında, Türkiye'de sadece Ermeni, Rum ve Musevilerin "azınlık" olduğu açıkça belirtilmiştir. Fakat Avrupa Birliği, Türk Ulusunu oluşturan çeşitli etnisiteleri de azınlık olarak değerlendirmekte, genellikle de Kürtler ve Aleviler üzerinde yoğunlaşmaktadır. Avrupa Birliği kurumlarının, özellikle de Avrupa Parlamentosu'nun Türkiye karşıtı açıklamaları dikkat çekmektedir. Hatta Avrupa Parlamentosu Türkiye'nin Güneydoğusundan "Kürdistan" diye bahsetmiştir.

5.6.1. Kürt Kimliği ve PKK

Bu meseleyi daha iyi anlamak için Avrupa Birliği kurumlarının bu konudaki açıklamalarına bir bakalım. Avrupa Toplulukları Ekonomik ve Sosyal Komitesi'nin bu konudaki görüşü şöyledir:

"Türk Devleti'nin bütünlüğü, yalnızca Kürtlerin kendi dillerini kullanma ve öğrenme hakkıyla ve gelenek göreneklerinin varlığını sürdürmesiyle, fakat aynı zamanda uygun düzeylerde idari özerklikle de

uyumlu olabilmelidir.” (Economic and Social Committee of the European Communities, 1993)

“Avrupa Parlamentosu, <<çıkılmaz aşmak ve sorunun barışçıl biçimde siyasi bir çözüme doğru gidebilmesi için, ülkenin güney doğusundaki askeri operasyonları durdurması ve tüm Kürt örgütlerle görüşmelere başlaması için Türk Hükümetine çağrıda bulunur.>>” (European Parliament, 1996)

“Avrupa Parlamentosu, <<Türk Silahlı Kuvvetleri’nin Türkiye’nin doğusunda kısa bir süre önce sürdürdüğü askeri operasyonlardan ve Kürdistan’daki anlaşmazlığa barışçıl bir çözüm bulma yollarını aramayı reddetmesinden büyük kaygı duymaktadır.>>” (European Parliament, 1996)

“Avrupa Parlamentosu <<(1) Bay Öcalan’a verilen cezayı lanetler ve ölüm cezasının kullanılmasına kesin muhalefetini tekrarlar: ...(8) Türkiye’ye Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından Bay Öcalan hakkında verilen karar konusunda alacağı herhangi bir karara uyması çağrısında bulunur: (9) Bay Öcalan’ın idam edilmesini Avrupa’da güvenlik ve istikrar açısından önemli etkilerinin olacağını ve Türkiye’nin AB’ne bütünleşme sürecine zarar vereceğine inanır:... (12) Konsey’e ve Üye Devletlere, Türkiye’de Kürt sorununa siyasi bir çözümün uygulanabilmesinde yardımcı olmak için gerekli tüm önlemleri almaları çağrısını yineler.>>” (European Parliament, 1999)

Milliyet ve Radikal gazetelerinde 2 Aralık 2000 tarihinde yayınlanan ve o zamanki Avrupa Konseyi başkanı olan Romano Prodi adına PKK Başkanlık Konseyi’ne gönderilen bir mektupta, Avrupa Konseyi’nin azınlıklar politikası anlatılmakta ve bitiş bölümünde de “*PKK’ya derin saygılar*” sunulmaktadır. Bu ve bunun gibi örnekleri çoğaltmak mümkün ve bütün bu örneklerden AB kurumlarının

Kürt kimliğine ve PKK olayına nasıl bakmakta olduğu görülmektedir. Burada AB Türk tarafını şiddetle eleştirmekte ve PKK liderini desteklemekte, adeta eylemlerinin devamını teşvik etmektedir. Türk tarafı ise bu süreçte PKK'nın AB ülkelerinde terörist örgüt olarak tanınması için girişimlerde bulunmakta ve destek beklemektedir. Bugünlerde bu konudaki şikayet, hükümetler ve siyasi partilerin işbirliği ile Kürt kimliğinin hakları üzerine yapılan çalışmalar dolayısıyla bir nebze azalmış, ama bu seferde başka azınlık konuları üzerine yoğunlaşmaktadır. Bu azınlıklar konusunun AB üyelik süreci ile birlikte daha da gündeme oturmasıyla Türkiye azınlıklarla ilgili sorunlarının çözümüne yönelik bir çalışma içine girmiş ve bir dizi yasa çıkarmıştır. Türk vatandaşlarının farklı dil ve lehçe konuşabilmelerinin ve kendi dillerinde yayın yapabilmelerinin önündeki engeller kaldırılmıştır. Azınlıklar veya diğer toplumların kendi geleneklerini, dillerini v.b. kimliklerini ortaya çıkaran ve koruyan vakıf ve derneklerin kurulması serbest hale getirilmiş, isteyen herkesin çocuğuna farklı isim koyabilmesine olanak tanımıştır.

Gayrimüslim azınlıkların durumlarına eğilmek amacıyla bunların durumlarını tek tek ele alalım:

5.6.2. Rum Azınlıklar

Bu konuyu ele alırken Vakıflar, Patrikhane ve Heybeliada Ruhban Okulu meselelerini anlatmak gerekir.

5.6.2.1. Vakıflar Meselesi

Türkiye'de azınlıkların vakıflar konusu, 1935'te çıkarılan Vakıflar Kanunu ile ele alınmaktaydı. Avrupa Birliği'ne uyum yasaları çerçevesinde azınlıklar vakıflarının da mal edinebilmesi için 2002 ve 2008 yıllarında bir dizi kanunlar

çıkarılmıştır. Bu alanda da büyük ilerlemeler kaydedilmiştir. 1935 ‘ten beri çözüm bekleyen bu sorun bugünlerde biraz daha kabul edilebilir seviyeye gelmiştir. 2002’de çıkarılan kanun cemaat vakıflarına Bakanlar Kurulu’nun izniyle dini, sosyal, kültürel vb. alanlardaki ihtiyaçlarını gidermeleri için taşınmaz mal edinme hakkı tanınmıştır. 2008’de çıkarılan yasa ile Türkiye’nin de taraf olduğu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi açısından önemli olan husus; geçmişte vakıftan alınan malların üçüncü kişilere aktarılması durumunda, sorunun nasıl çözüleceği şeklindedir. Kamulaştırılan malların birinci maliki, devlettir. Bu süre zarfında devletin, söz konusu bu malları üçüncü kişilere devretmesi halinde zararın nasıl tazmin edileceği çözüm bekleyen önemli bir sorundur.

5.6.2.2 Patrikhane

Patrikhane konusunda AB Parlamentosu çeşitli beyanlarda bulunmuştur. Bu konuda da yine Türk tarafının savunduğunun tersini savunmuş, kullandığı ifadeler Türkiye’nin hoşuna gitmeyecek ifadeler olmuştur. Genel bir ifade ile Avrupa Parlamentosu Eyüp Kaymakamlığı’na bağlı olarak faaliyet yürüten Fener Rum Patrikhanesi’ne evrensel bir nitelik kazandırılmasını talep etmiştir. Avrupa Parlamentosu’nun 1996’daki kararına İstanbul yerine “*Konstantinopolis*” sözcüğü kullanılmakta ve Patrikhane’nin ekümenik (evrensel) olduğuna vurgu yapılmıştır. Bu kararın bir bölümü şöyledir:

“Avrupa Parlamentosu, <<Dünyanın her tarafındaki milyonlarca Ortodoks Hıristiyan için Konstantinopolis teki Patrikhanenin önemini göz önünde bulundurarak, ...Türk yetkililerinin Ekümenik Patrikhanenin tam olarak korunması konusundaki yükümlülüklerinin farkında olarak, ...Ekümenik Patrikhanenin ve diğer dinsel yerlerinin binalarının korunması için Türk yetkililerine çağrıda bulunur.>>”(European Parliament, 1996)

Görüldüğü gibi, Avrupa Parlamentosu Patrikhane'ye Ekümeniklik (Evrensellik) kazandıracak faaliyetlerde bulunmaktadır. Ekümeniklik sıfatı bütün Ortodoks Kiliseleri'nin "başı" demek olacaktır. Bu sıfatı ile Patrikhane bütün Kiliselerin koordinasyonunu sağlayacaktır. Aslında yine Ortodoks olan Bulgarlar ve Ruslar, Patrikhane'nin kendilerini temsil etmediğini belirtmektedirler. Özellikle Bulgarlar tarihte Rum Kilisesi'nin baskısından kurtulmak için kendi özerk kiliselerini kurmuşlar ve bu konuda da Osmanlı Padişahı kendilerine yardımcı olmuş, Bulgar Kilisesi'ni himaye altına almıştır. Bu alanda Türkiye, Bulgar ve diğer Ortodoks Kiliselerin temsilcileri ile temasa geçip ne yapabileceği üzerine politikalar üretmelidir. Ayrıca bugünkü konumdan taviz vermeyerek Ekümeniklik sıfatını kabul etmemelidir, çok şiddetli bir şekilde reddetmelidir. Ortodoks Kiliseleri'nin İstanbul'da bulunması İstanbul'u her zaman cazibe merkezi yapacak ve Türkiye'nin savaş hali gibi zor durumlarında İstanbul aidiyet sorunu yaşayabilecektir. Patrikhane'nin Ekümenikliğinin tanınmasının AB'ne üyelik şartları içinde yer almamasına karşın, Türkiye için bu bir şart haline sokulmuştur. Patrikhane'nin Ortodoks Kiliselerini tek çatı altında toplamaya çalışması, bu konularda yurt içi ve yurtdışında toplantılar düzenlenmesi, Vatikan ile ilişki içerisine girmesi, dünya kamuoyunun dikkatini bu olaya çekmekte ve Patrikhane'nin AB'nin de desteği ile Ortodoksların Vatikan'nin statüsüne kavuşma çabasının bir işaretidir. Ayrıca Patrikhane'nin din adamı yetiştirme adı altında açmak istediği Ruhban Okulu'nu bu gerçeğin dışındaki olaylara hizmet edeceği aşikardır. Patrikhane, okulun açılmasını ve MEB'den bağımsız özel okul statüsünde eğitim-öğretim gerçekleştirmesini talep etmektedir. Türk tarafı da din adamı yetiştirmek amacı ile bu okulun faaliyetlerinin, MEB çatısı altında yapabileceğini yüksek ve karalı bir şekilde dile getirmelidir. Başta Bulgar kilisesi olmak üzere, Rum Ortodoks Kilisesinin Ekümenikliğini kabul etmeyen diğer ülke kiliseleri ile de temas kurularak AB kamuoyununa bu durum sunulmalıdır.

5.6.2.3. Heybeliada Ruhban Okulu

Ruhban Okulu yeterli sayıda öğrenci bulunamaması sebebi ile 1971 yılında kapatılmıştır. Patrikhane bugün bu okulun özel okul statüsünde açılmasını istemektedir. Ruhban Okulunun açılması talebinin esas sebebi dini eğitim yapmak değil, tamamıyla siyasi bir mekanizmanın kolunu oluşturmaktır. Ruhban Okulu, Patrikhane'ye Evrensellik sıfatı kazandırmak için gereklidir. Türkiye bu konuları düşünerek adım atmalı, yetkili kişi ve kurumlar buna göre kararlar almalıdır. AB'nin bu okulun açılması yönündeki söylemleri normal bir talep olarak algılanmamalı ve üretilecek politikalarda dikkatli olunmalıdır. Avrupa Parlamentosu'nun bunu doğrulayan söylemlerini de vermek konuya açıklık getirmek açısından faydalı olacaktır.

“Avrupa Parlamentosu, Heybeliada Ruhban Okulu'nu tekrar açılmasını istemektedir” (İlhan, Suat, 2000, s.126).

“Avrupa Parlamentosu, Patrikhane'ye doğrudan bağı olan Heybeliada Ruhban Okulu'nun derhal yeniden açılması çağrısında bulunur” (European Parliament, 1996).

Bu söylemler ışığında AB'nin Türkiye'ye dostça mı yaklaşmakta, sorusuna verilecek cevap sanırım bellidir. Bu meseleyi demokrasi ve insan hakları talepleri ile ele almak, kanımca çok da gerçekçi değildir.

5.6.3. Ermeniler

Azınlık gruplarından olan Ermeniler, Türkiye'den el konulan vakıf mallarının ve bazı özel mülklerinin iadesini talep etmektedirler. Bunlar tamamen olumlu taleplerdir. Ermeni Vakıflar açısından Türkiye'nin çözmesini istedikleri çok köklü

sorunları yoktur. Var olan sorunları dile getiren, 1915 yılındaki olayları bilinç altından atamayan diaspora Ermenileridir. Türkiye’deki Ermeni cemaatinin saygı duyduğu ve sözüne güvendiği Ermeni Kilisesinin lideri Mesrob Mutafyan, Ermeni cemaatinin Türkiye’de çok büyük sıkıntıları olmadığını ve ibadetlerini rahatça yerine getirebildiklerini defalarca açıklamıştır. Bu açıklama diaspora Ermenilerini olduğu gibi, içeride de bazı grupları tatmin etmemiş ve bu konuda mutlaka söylenmesi gereken şeyler olmalı tarzında yaklaşmışlardır. Bu söylemlerin yoğun olmasından ve 1915 yılındaki olayların bazı dünya parlamentolarında “soykırım” olarak tanınması üzerine siyasiler, Türkiye’de kaçak yaşayan Ermeniler sınır dışı edilmeli gibi söylemlerde bulunsalar da, Ermenistan ile ilişkilerin normalleştirilmesi yönünde adımlar atılmıştır.

Bilindiği gibi Avrupa Parlamentosu 1980’li yıllardan beri 1915 olaylarını soykırım olarak kabul etmiş ve Türkiye’den de bunu tanınmasını istemiştir. Avrupa Parlamentosu konuyu Türkiye’deki Ermeni Cemaati ile de ilişkilendirerek;

“Türk Hükümetine ve Türkiye Büyük Millet Meclisine, özellikle modern Türkiye Devletinin kurulması öncesinde Ermeni azınlığın maruz kaldığı soykırımın kamuoyu önünde kabulü ile Türk toplumunun önemli bir parçasını oluşturan Ermeni azınlığa taze bir destek vermesi çağrısında bulunur” (European Parliament, 2000)

açıklaması ile müdahale etmiş ve etmeye de devam etmektedir. AB’nin bu olaylarda da savunduğu tezler, Türkiye’nin savunduğu tezlerin karşıtı olduğu görülmektedir.

5.6.4. Museviler

Musevilerle ilgili çok ön plana çıkmış ve çözülmesi beklenen sorunlar bulunmamaktadır. Bir azınlık grubu olan Rum ve Ermenilerin daha önce de

bahsedilen sorunlarının çözümü, Musevi azınlık için de zaten kazanım olacaktır. Türkiye 1999 yılında Avrupa'ya aday ülke statüsü kazandıktan sonra reformlara hız vermiş ve bir dizi düzenlemeler gerçekleştirmiştir. Gerçekleştirilen reformlar arasında azınlık hakları ile ilgili olanlar önemli yer tutmaktaydı, fakat bu düzenlemeler AB'nin beklentilerini tam karşılayamadı. Türkiye, bu reformlardan bazılarını çeşitli sebeplerle hayata geçirememiştir. Burada Türk kamuoyunun olayı tam kavrayamaması ve AB'nin taleplerinin tutarsız oluşu büyük etken olmuştur. Dolayısıyla bu sorunların aşılmasında hem Türk tarafına hem de AB tarafına önemli görevler düşmektedir. Türk tarafı konuyu kamuoyunda tartışıp anlatmalı, AB ise azınlıklar konusunda daha tutarlı ve açık tutum içine girmelidir.

5.7. Avrupa'nın İç Dinamikleri

Türkiye'nin Avrupa Birliğine üye olması için, sadece Birliğin evrensel şartlarını yerine getirmesi yeterli değildir, Avrupa'nın kendi sorunlarını da aşması gerekecektir. Avrupa Birliği'ni oluşturan kurumların bazıları, Türkiye'ye karşı peşin tavır alarak olumsuz tutum sergilemekte ve Türkiye'yi zor durumda bırakacak kararlara hiç tereddüt etmeden imza atmaktadırlar. Avrupa Parlamentosu ile Avrupa Komisyonu buna en bariz örnektir. Bu iki kurum uzun yıllardan bu yana Türkiye'yi insan hakları, demokrasi, Kıbrıs, Ermenistan, azınlıklar, din özgürlüğü gibi konularda sürekli tenkit ederek yetersiz bulmaktadır. Bu iki kurumun eleştirilerinde haklı olduğu zamanlar ve konular vardır, bunlar tartışma götürmez olaylardır. Özellikle AB'nin, insan hakları, demokrasi, azınlıklar ve din özgürlüğü gibi temel değerlerdeki eleştirileri Türkiye'ye artılar katmış, Türkiye bahsedilen bu alanlarda bazen de zorlanarak önemli ilerlemeler sağlamıştır. Bunu zaten Türkiye'nin kendi ülkesi ve insanları için yapması gerekliydi, Birlik bu konuda lokomotif görevi de görmüştür. Fakat öyle konulara da imza atmaktadırlar ki, bu konular karşısında Türk kamuoyu şaşkınlığını gizleyememekte ve AB'nin iyi niyetini sorgulamaktadır. Mesela AB'nin bu iki kurumunun PKK terör örgütünün lideri hakkında "tecridi kaldırılсын" demesi,

PKK konseyine “saygı sunmaları”, terörü destekleyici ve teşvik edici beyanatlarda bulunmaları şaşkınlık yaratmıştır. Yine bu iki kurumun Ermeni konusunda tavsiyeden ziyade zorlayıcı niteliği olan ve Türkiye’nin görüşlerini dikkate almadan yayınladıkları bildirimler de AB’nin Türkiye’ye karşı samimi olmadığı duygusunu uyandırmaktadır. Rum azınlık, Patrikhane ve Kıbrıs konusundaki olumsuz, yanlı ve dayatmacı tutum Türkiye’nin zaman zaman sabrını taşırmakta ve Türk kamuoyunda Birliğe karşı olan olumlu yönelişi de tersine çevirmektedir. Buna karşı alınabilecek tedbirler aslında çok sıradan ve basittir. Türkiye’nin yapması gereken ,1999 yılı ve öncesindeki tavrı takınıp, kararlı adımlar atmak ve Türkiye’nin çıkarlarından taviz vermemektir. Türkiye’nin önemine vurgu yapıp, kısmen de “baskı” yapmaktır. Baskı adı altında” ilişkileri kesmek ve bazı konuları AB ile tartışmama” dan bahsedilmektedir. Ayrıca AB’nin çifte standardına sürekli vurgu yapılmalı ve Türkiye’de Avrupa’nın çeşitli ülkelerinde yaşayan milyonlarca müslümanın sorunlarından bahsetmeli, bu durum AB’nin bazı ülkelerini, özellikle Fransa ve Almanya’yı zor durumda bırakabilir.

AB’ de Türkiye’ye karşı daimi muhalefet içinde olan, Yunanistan ve İsviçre gibi ülkelerin varlığı bilinmektedir. Bunun yanında 2000’li yılların başında Almanya ve Fransa’da iktidara gelen Merkel ve Sarkozy, Türkiye’ye karşı olumsuz tavır takınmışlar ve o zamana kadar sözü edilmeyen “imtiyazlı ortaklık” kavramını dile getirmeye başlamışlardır. Bu da gösteriyor ki Türkiye’ye karşı devlet bazında değil de, hükümetler bazında karşıtlık oluşmaktadır. Sarkozy ve Merkel iktidara gelince Türkiye’nin tam üyeliğine karşı olduklarını beyan etmişler, bu da Türkiye-AB ilişkilerinde bir kırılma ve dönüm noktası yaratmıştır. Bu durum müzakerelerin yönünü değiştirmiştir. Türkiye üyelik yolunda ilerleyebilecekken, özellikle Fransa tarafından bloke edilen fasıllarla ve gereksiz “imtiyazlı ortaklık” söylemleriyle uğraşmaya başlamış ve uğraşmaya da devam edeceğe benziyor.

Aslında bu durum biraz da Doç. Dr. Mehmet Okyayuz'un "Federal Almanya'nın Yabancılar Politikası" adlı kitabında da değindiği gibi, Federal Almanya'nın 60'lı yıllarda ülkeye çalışmaya gelen yabancı ülke vatandaşlarına uyguladıkları "tedbir"lere benzemektedir. Federal Almanya yabancı işçilere karşı tedbirli davranmış ve çıkarları söz konusu olduğunda kendi güvenliği için gereken tedbirleri almış-tır.

Altmışlı yıllarda işçi alınırken, işverenler sınırsız sayıda işgücü alıp sermayesini maksimum değerlendirme düşüncesindeydiler. Alman devleti de iktisadi büyümeyi hedefliyordu. Böylece sermaye ile devlet arasında ortak bir görüş birliği vardır. Bu dönemde yabancılar politikası sermaye ile devletin çıkarına ters gelebilecek bir şey içermiyordu. Yetmişli yıllarda baş gösteren ekonomik krizle beraber yabancılara karşı olan politika da değişmiş ve Almanya Kasım 1973 yılından itibaren işçi alımını durdurmuştur. Zamanla yabancı işçiler güvensizlik altına sokulmaya başlanmışlardır. (Okyayuz, M, 1999, s.175-176)

İnsan hakları savunucuları olarak görünen Avrupa Devletlerinin kendi çıkarları söz konusu olduğunda, hemen tersine dönebildiklerini görmekteyiz. Bu noktada insan hakkının Almanların çıkarına göre şekillendiğini görüyoruz. Türkiye'deki yabancılar veya azınlıklar konusunda bazı eksiklikler olmasına rağmen bu yönde çifte standart içeren katı tedbirlerin olmadığını söyleyebiliriz.

Sarkozy ve Merkel'in pozisyonuna dönersek; Sarkozy Türkiye'nin yerinin Avrupa değil, Ortadoğu ve İslam dünyası olduğunu savunmakta ve Türkiye'ye Akdeniz Birliği'ne üye olmayı teklif etmektedir. Merkel de benzer şekilde Türkiye'nin sahip olduğu medeniyetinin Avrupa medeniyeti olmadığını savunmaktadır. Bu iki lider ve bunlar gibi düşünen çevreler Türkiye'nin AB dışında ama Avrupa yörüngesinden çıkmamış bir ülke olarak görmek istemektedirler. Tabii Türkiye, bu "imtiyazlı ortaklık" önerisini şiddetle reddetmekte ve AB üyesi olsa da olmasa da, bunları kendi halkı ve kendi geleceği için yapacağını söylemektedir. AB'nin bu

tutumu aslında Türkiye'ye fayda sağlamakta ve Birlik bu anlamda Türkiye'ye yapacakları konusunda örnek olmaktadır. Türkiye ne tür zorluklarla karşılaşır karşılaşırsa Avrupa yolunda ilerlemeli ve kendi demokrasisini geliştirmek için çabalamalıdır. Yukarıda bahsedilen bu tablonun aslında Türkiye açısından birçok faydalı yönü vardır. Merkel ve Sarkozy'nin Türkiye'yi medeniyet farkından istemediklerini söylemeleri, uzun süre devam ettirilecek bir tez değil, çünkü ayrımcılık ve ırkçılık içermektedir. Kendisini insan hakları savunucusu, farklılıklara saygı, medeniyet arası diyalog, ırkçılık karşıtı gibi kavramlarda öncü olarak gören Avrupa'nın bunun tam tersini yapması öncelikle kendisi ile çalışmaktadır. Ayrıca Avrupa Birliği'ndeki İngiltere faktörü de unutulmamalıdır. İngiltere'nin yürüttüğü dünya politikası ve Türkiye'ye verdiği destek hatırlanırsa, AB ülkelerinin Türkiye'ye karşı radikal bir karar alamayacakları öngörülebilir. Avrupa'da ayrıca yaşayan milyonlarca Türk bulunmakta ve bu Türklerin o ülkelerdeki ağırlığı artmaktadır. Bu da Merkel ve Sarkozy gibi liderlere kısıtlı hareket imkanı sağlamaktadır. Burada en önemli konu Türkiye'nin de bu Türklerin gücünün farkına varabilmesidir. Avrupa Birliği'ne üye olan ülkeler sebebiyle Birliğin gücü Doğu'ya kaymaktadır. Romanya ve Polonya, ayrıca İspanya ve İtalya Türkiye'yi desteklemektedirler. Türkiye'nin de bu ülkeleri dikkate alarak politika üretmesi gerekir.

Türkiye'nin karşılaştığı tüm olumsuzluklara rağmen unutulmamalıdır ki, Türkiye AB ile ilişki içinde olduğu en iyi dönemi yaşamaktadır. İki farklı kültüre sahip tarafların bir araya gelip ortaklık oluşturmaya karar vermeleri tabii ki sancılı olabilecektir. Bu sancuları daha çok hisseden taraflardan bazıları, bu hislerini daha çok ön plana çıkarmaktadırlar. 2000'li yıllardan bu yana olumsuz şekilde davranan Sarkozy ve Merkel ikilisidir. Belki de Türkiye'yi bu süreçte en çok zorlamalarının kaynağı Fransa ve Almanya'nın AB'nin baş aktörleri olmalarıdır. Bu iki ülkenin söyledikleri sözler anında Birlik içinde ağırlığını hissettirmekte ve karşılık bulmaktadır. Burada yapılabilecek olan bütün ağırlığımızı ortaya koyarak AB'ne ikiyüzlülüğünü hatırlatmak ve aslında Türkiye ile kötü ilişkilerin baki olmadığını ve

ülkenin hükümetlerine göre değişiklik gösterdiğini ortaya koymaktır. Örneğin Sarkozy ve Merkel öncesindeki iktidarlar döneminde Türkiye ile Fransa ve Almanya ilişkileri çok iyi idi. Hatta Schroeder'in bu sürece etkilerinin çok olumlu olduğu ve bu dönemde Türkiye'nin aday ülke statüsüne kabul edildiği hatırlanmalıdır. Aslında AB içinde dünyayı çok iyi okuyabilen ve Türkiye'nin konumunun ve öneminin farkında olan politikacılar mevcuttur. Gerekli olan bu güçleri değerlendirip bu yönde kanalize etmektir. Bütün ülkelere AB stratejisinin Türkiye için önemi vurgulanmalı ve bu vizyonun sadece 1959 yılından bu yana olan bir değer ve hedef olmadığını, bunun Osmanlı'nın son dönemlerinden beri süregelen bir çağdaşlaşma süreci olduğu anlatılmalıdır. Türkiye için AB çok iyi bir modeldir ve önünde duran bir harita gibidir. Türkiye, AB yolunda kendi eksikliklerini tamamlamak üzere yoluna devam etmelidir. Karşılaştığı engeller karşısında yılmamalı ve tüm ortaya koyabildiği yenilikleri, sadece AB tarafından kabul görmesi için değil, kendi halkının mutluluğu ve çağdaşlaşması için gerçekleştirmelidir. Türkiye'ye "imtiyazlı ortaklık" teklifleri gelmesi halkta haksızlığa uğradığı düşüncesini oluşturmakta. Türkiye buna çok değer vermeden ve kabul etmeden tam üyelik hedefi doğrultusunda milli çıkarları gözeterek emin adımlarla ilerlemelidir. Bu süreçte Türkiye'nin kendine özgüveni tam olmalıdır.

SONUÇ

Çağdaş ve Uygur bir medeniyet olarak görülen Avrupa ile bugünkü Türkiye'nin birbirine yakınlaşması süreci, 300 yıl öncesine kadar dayanmaktadır. Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerinde Avrupa birçok alanda örnek alınmış ve Osmanlı Devleti birçok konuda Avrupa'ya erişmeye çalışmıştır. Cumhuriyet'in kurulmasından sonra ise ilişkiler 1959 yılında Ankara Anlaşması ile başlamış, bu anlaşma Türkiye'nin Avrupa coğrafyasına ait olduğu ve daha yakın ilişkiler kurulmaya başlanacağına teyidi olmuştur. Dönüm noktası ve kırılmalar açısından bakıldığında, Türkiye-AB ilişkilerinde bu bir dönüm noktası olmuştur. Özellikle soğuk savaş döneminin sona ermesi ve Doğu Blok'u ülkelerinin tam bağımsızlığa kavuşmasının ardından, AB'nin vizyonu genişlemiş ve bu ülkeleri de içine alma düşüncesi oluşmaya başlamıştır. Doksanlı yılların sonuna doğru, bu ülkelerle olan ilişkiler sıklaşmış, fakat Türkiye ile olan ilişkilerde bir dışlanma ve gerileme olmuştur. 1993 Kopenhag zirvesinde alınan ve Kopenhag kriterleri olarak tarihe geçen kararlar, Avrupa Birliği'ne üye olmak için her ülkenin taşıması gereken siyasi ve ekonomik kriterleri belirlemiştir. Bununla birlikte, bu ülkeyi Birliğin hazmetme kapasitesinin de dikkate alınacağı belirtilmiştir. Bundan önceki önemli aşamalarda da olduğu gibi, bundan sonraki birçok aşama da Birlik ile Türkiye arasında ya dönüm noktası oluşturmuş, yada kırılma yaratmıştır. Kopenhag Kriterlerinden sonra Türkiye'ye karşı AB tarafından, içinde insan hakları, demokrasi v.b. konuların da olduğu birçok sosyal ve ekonomik alanda dozu giderek artan eleştiriler yönetilmiştir. 1995 yılında GB anlaşması yapılmış ve bu anlaşmayla Türkiye tek taraflı bir yükümlülük altına girmiştir. GB anlaşması gereği AB, Türkiye'ye vermesi gereken mali yardımları vermemiştir. Bu konu ülkeyi zarara uğrattığı gerekçesiyle çok tartışılmaktadır. 1999 Helsinki zirvesine kadar ilişkiler inişli çıkışlı devam etmiş, fakat eleştiriler Türk Hükümetinin ağır tepkisi ile karşılaşmıştır. Türkiye ulusal

çıklarlarını ön planda tutarak Avrupa Birliği'ne uyarılarda bulunmuş ve gerekirse AB ile ilişkilerini kesebileceği mesajını vermiştir. Türkiye AB'den bu tutumun Helsinki zirvesine kadar değiştirmesini bekleyeceğini beyan etmiştir. Nihayet Helsinki zirvesinde Türkiye'ye karşı ayrımcılık yapılmayacağını ve diğer aday ülkelerle eşit koşulda tutulacağı sözü verilerek, Türkiye'nin de aday ülkeler statüsüne dahil edilmesi kararlaştırılmıştır. Bu zirve de, Türkiye-AB ilişkilerinde bir dönüm noktası olmuştur. Zirve ile Türkiye, Birliğe doğru bir kilometre taşını daha aşmıştır. Bundan sonra Türkiye üzerinde daha çok durulmaya başlanmış, birçok AB üyesi ülke tarafından Kopenhag kriterlerini sağlamadığı gerekçesi ile Türkiye eleştirilmiştir. Bu eleştiriler arasında, insan hakları, demokrasi, çeşitli sosyal ve politik olaylar yer almıştır. 1999 yılındaki bu zirvede Kıbrıs konusu Türkiye'ye dayatılmış ve Türkiye'ye adaylık statüsü verilmesi karşılığında, Kıbrıs'ın üyelik yolunda ilerlemesine ses çıkartmaması istenmiştir. Bu tarihten sonra Türkiye Kıbrıs konusu ile daha sık bir şekilde karşı karşıya kalmış ve nihayet 2004 yılında, Birliğin yeni bir gelişme dalgasında, GKRY, Kıbrıs'ın tek temsilcisi sıfatı ile Birliğe üye olmuştur. 2004 ve bunu takip eden 2005 yılları Türkiye için bir diğer dönüm noktaları olmuşlardır. Bu tarihlerde, Türkiye sürekli AB'nin çifte standardı ve tek taraflı davranışı ile mücadele etmek zorunda kalmış, diğer adaylarla eşit bir adaylık süreci beklediğini vurgulama ihtiyacı duymuştur. 2005 yılı Türkiye'ye müzakere yılı verildiği bir tarih olmuş ve bu tarihten itibaren Türkiye AB içinde sürekli GKRY'nin vetosu ile karşılaşmıştır. Artık Türkiye'nin AB ile müzakerelerinde Kıbrıs konusu çok ağırlıklı olarak yer almıştır. Birlik de Türkiye'nin Kıbrıs'tan askerlerini çekmesini, GKRY'ni Kıbrıs'ın tek temsilcisi olarak gördüğünü ve bunu da Türkiye'nin tanınmasını istemiştir. Ayrıca GKRY gemileri ve uçaklarına liman ile havaalanlarını açmasını talep etmiştir. Sonrasında Türkiye bir dizi adım atmış, KKTC'ye baskı yaparak Annan planı denen süreç yaşanmış, Rumların "Hayır", Türklerin de "Evet" demesine rağmen Türkiye ve KKTC cezalandırılmıştır. Yaşananlar Türk kamuoyunda AB'ne karşı olan güvenin ve desteğin sarsılmasına sebep olmuştur.

Yukarıda bahsedilenlerin yanında Türkiye sürekli Almanya, Fransa ve GKRY'nin vetoları ile karşılaşmış ve müzakere sürecinde otuz beş fasıldan yalnızca bir tanesi açılıp kapanabilmiş, fasıllardan yarısı ise hiç açılmadan veto edilmiştir. Türkiye'den İnsan Hakları ve Demokrasi, Kıbrıs ve Ege Kıta sahanlığı, Ermeni sorunu, Nüfus-Kültür, Ekonomik durum, Azınlık hakları ve Din özgürlüğü konularında tavizler ve düzenlemeler istenmiştir. Türkiye de bu konular üzerine eğilerek, parlamentosundan birçok karar ve kanun çıkararak Kopenhag kriterlerini sağlama yönünde büyük adımlar atmıştır. Sarf edilen bu çabalar AB tarafından zamana zaman takdir görmüş fakat yeterli bulunmamıştır. Yıllar içinde Türkiye'nin önüne yeni engeller çıkarılmış ve bu engelleri aşması beklenmiştir. Çerçevesi çizilmiş olan genel ilişkiler ele alındığında her iki taraf açısından kazanım ve kayıplar olacaktır. 1959'dan bu yana geçen 50 yıllık ilişkiler döneminde Türkiye'nin geldiği noktaya bakarak ister istemez, 10 yıl gibi kısa sürelerde Birliğe üye olan Bulgaristan, Romanya v.b. ülkeler akla gelmektedir. Bu kadarlık bir zaman diliminde Birliğin öngördüğü kriterleri tam olarak karşılayamamalarına rağmen üyeliğe kabul edilirken, Türkiye yarım asrı aşan bir dönem çaba sarf ettiği halde neden kabul edilmemiştir? Türkiye bu zaman içinde sürekli oyalanmış ve bugün üyelik adına hiçbir kazanım elde etmemiş, hatta Türkiye'den sürekli tavizler elde edilecek taleplerde bulunmuş ve bulunmaya da devam edilmektedir. Bütün çalışmam esnasında Türkiye-AB sürecini irdelediğimde, Demokrasi ve İnsan Hakları, Kıbrıs ve Ege Kıta sahanlığı, Ermeni sorunu, Nüfus ve kültür, Ekonomik Durum, Azınlık hakları ve Din özgürlüğü ile Avrupa'nın kendisinden kaynaklanan İç Dinamikleri gibi konuların, üyelik yolunda Türkiye'nin önüne engel olarak konulduğunu gözlemledim. Bu engel başlıklarından bazılarının, Türkiye için gerçekten de eksik olduğu, kendi halkının refahı ve dünyada saygın bir statüye ulaşması için hedef konulması gereken temel çağdaş konulardır. Bir kısmına da bakıldığında, Türkiye'nin ulusal birliğini tehdit edecek kriterler olduğu sonucuna varılıyor. Bu konuların müzakerelerinde Türkiye'nin izleyeceği politika milli çıkarları da göz önünde bulundurularak, bilinçli ve dengeli olmalıdır. AB ülkeleri kendi milli menfaatleri söz konusu olduğunda çok da ılımlı

olmayan tek taraflı politikalara imza atabilmektedirler. Örneğin Mehmet Okyayuz'un "Federal Almanya'nın Yabancılar Politikası" adlı kitabında da değindiği gibi, Almanya, 60'lı yıllarda kendi ekonomisini geliştirmesi söz konusu olduğunda yabancı işçilere toleranslı davranmaktayken, 70'li yıllarda baş gösteren ekonomik krizden dolayı yabancı işgücüne karşı sertleşmeye başlamış ve kısıtlayıcı politikalar uygulamıştır. Bu uygulamalar işgücünün sınırdışı edilmesine varabilecek kadar ileriye gitmiştir. Bizim de milli menfaatlerimize ters düşen konularda, kendi çıkarımızı gözeten politikalar izlemeliyiz. Özellikle müzakerelerde karşımıza olmazsa olmaz şartı olarak konan Kıbrıs konusunda, AB uğruna zerre kadar taviz verilmemelidir. Bu konular masaya getirildiğinde çok şiddetle ve kesin bir dille reddedilmelidir ve gerekirse de Birlik ile ilişkilerin askıya alınmasından da kaçınılmamamalıdır. Türkiye'nin bu gibi durumlarda sonuç elde edebildiğini Helsinki zirvesinde görüyoruz.

Avrupa'nın kendi iç dinamiklerinden kaynaklanan sorunların sorumlusu Avrupa'nın kendisidir. Avrupa Parlamentosu ile Avrupa Komisyonu'nun Türkiye karşıtı tutumları, Türkiye tarafından çok da ciddiye alınmamalı ve bu durumun iki kesim arasındaki ilişkilere zarar verdiği anlatılmalıdır. AB ülkelerinde meydana gelen hükümet değişiklikleri bu ülkelerin, dolayısıyla da Birliğin, Türkiye ile olan ilişkilerine etki etmektedir. 2000'li yıllarda seçilen Merkel ve Sarkozy, Türkiye'nin AB yolunda ilerlemesine engel olmuşlardır. Bu iki liderin seçilmesi ile beraber, Türkiye için o ana kadar dillendirilmeyen "imtiyazlı ortaklık" ifadeleri kullanılmaya başlanmıştır. Bu ve bu tür ayrımcılık içeren ifadeleri ve tutumları Türkiye şiddetle reddetmelidir ve nihai amacının tam üyelik olduğu vurgulanmalıdır. AB'nin bu tür tutumları, uluslararası platformlarda dile getirilmeli ve bu çifte standart tüm kamuoyuna anlatılmalıdır. Türkiye için teklif edilen "ucu açık" müzakere süreci bir bakıma Türkiye'nin AB'de istenmediği duygusunu oluşturmaktadır. Türkiye üye olsa dahi "serbest dolaşıma kalıcı kısıtlamalar" getirileceği hususu da bunu teyit etmekte ve Türk halkının AB'ne desteğini azaltmaktadır. Türkiye diğer tüm üye

devletler gibi eşit şartlarda katılım kabul etmeli, aksi takdirde son yıllarda yaptığı gibi çevre coğrafyalara da açılarak dış politikasını çeşitlendirmelidir. Türkiye'nin AB'ne alınması durumunda, eksik olan yasal düzenlemelerine devam etmeli, dünyanın çağdaş değerlerine ulaşmak için siyasi, sosyal ve ekonomik açıdan ne gerekiyorsa gerçekleştirmelidir. Bunu da AB kaygısı gütmekten yapmalıdır.

Türkiye'nin son yıllarda her alanda göstermiş olduğu hızlı gelişim birçok Dünya devletinin dikkatini çekmektedir. Bunların arasında AB üyesi olan İngiltere ve İtalya gibi ülkeler de yer almakta ve bu ülkeler, Türkiye'nin tam üyeliğini desteklemektedirler. Özellikle başlarda Türkiye'nin ekonomik açıdan yetersiz olduğu düşüncesi belirtilirken, bugün Türkiye Avrupa'nın 6., Dünya'nın 17. büyük ekonomisi haline gelmiştir. Türkiye gösterilen bu makroekonomik yöndeki ilerlemesini mikroekonomik alanlarda da sağlamaya devam etmelidir. Bütçe açığı, dış borç, gelir dağılımı, milli gelir v.b. hususlarda göze çarpan ilerlemeler sayesinde, ekonomik kriterler Türkiye için engel olmaktan çıkmış, hatta bu alanlarda birçok AB üyesi ülkeden çok daha iyi konuma gelmiştir. Türkiye eksikliklerini tamamladıkça, önüne yapay sorunlar çıkarılmaktadır. Kıbrıs'ın üye olarak kabul edilmesindeki en büyük amaç da, Türkiye'ye engel oluşturmaktır. AB böylece Türkiye'yi pasifize ederek, ne üyeliğe kabul etmek istemekte, ne de Türkiye'yi kaybetmeyi göze alabilmektedir. AB'nin arzusu, kendi yörüngesinden çıkmamış olan bir Türkiye ile yakın ilişki içinde olmaktır. Aslında Türkiye'yi kaybetmiş bir Avrupa, Ortadoğu, Kafkasya ve Orta Asya'daki etkinliğini ve jeopolitik etkisini kaybetmiş demektir. Türkiye'yi üyeliğe kabul etmesi halinde de, bu coğrafyalara komşu olması duygusu Avrupa'yı korkutmaktadır. Daha önce de bahsedildiği gibi Türkiye, AB üyeliğini istemektedir, insan haklarından, demokrasiden ve gelişen dünya değerlerinden yanadır. Menfaatlerine ters düşen şartlarla Avrupa Birliğine girmeye olumsuz bakmaktadır. Türkiye milli onurunu, egemenlik anlayışını, üniter yapısını zaafa uğratacak hiçbir birliğe girmeye mecbur değildir. Buna örnek olarak Norveç'in, balıkçılık sektörünün zarar göreceği endişesi ile yıllardır AB'ne üye olmamış olması hatırlanmalıdır.

Avrupa'nın kendisini Hıristiyan geleneğinin temsilcisi, Türkiye'yi ise İslam kültürünün bir parçası olarak gören anlayışı nedeni ile Türkiye'nin, Birlik içinde yeri olup olmadığı tartışmaları daha uzun süre önemini koruyacak gibi görünmektedir. Türkiye-AB ilişkilerinin ilerlemesi bu faktöre bağlı olacaktır. Türkiye'nin engelleri aşması, kendi ekonomik, sosyal ve siyasi seviyesini yükseltmesi açısından bir amaç olmalıdır. AB dışında bırakılsa bile, hedeflediği ekonomik, sosyal ve siyasal gelişmişlik düzeyine zaten ulaşmış olacaktır.

Türkiye'nin bunları kendine bir hedef haline getirip, Atatürk'ün de söylediği gibi "Muasır Medeniyet Seviyesinin Üzerine Çıkmak" ülküsü ile gerçekleştirmelidir.

TÜRKİYE-AB İLİŞKİLERİ KRONOLOJİSİ (1959 - 2010)

1959

- 31 Temmuz: Türkiye, AET'ye ortaklık için başvurdu.

1963

- 12 Eylül: Türkiye ile AET'yi Gümrük Birliği'ne götürecektir ve tam üyeliği sağlayacak olan Ortaklık Anlaşması (Ankara Anlaşması) imzalandı.

1964

- 1 Aralık: Türkiye-AET arasında imzalanan Ankara Anlaşması yürürlüğe girdi.

1970

- 23 Kasım: Gümrük Birliği'ne ilişkin kuralları içeren Katma Protokol, Brüksel'de imzalandı.

1971

- 1 Eylül: Katma Protokol'ün ticari hükümleri "Geçici Anlaşma" ile yürürlüğe konuldu. AB Türkiye'den ithal sanayi ürünlerine uyguladığı gümrük vergilerini ve miktar kısıtlamalarını (tekstil ürünleri hariç) kaldırdı.

1973

- 1 Ocak: Katma Protokol yürürlüğe girdi. Türkiye, Birinci Gümrük İndirimi ve Konsolide Liberasyon Listesi Uyumu (AB'nin Ortak Gümrük Tarifesi) gerçekleştirildi.
- 21 Mayıs: Türkiye ile AET arasındaki, AET'nin genişlemesine ilişkin görüşmeler, mutabakat ile sonuçlandı.
- 30 Haziran: Birinci Genişleme Anlaşması (Tamamlayıcı Protokol) Ankara'da imzalandı.

1974

- 1 Ocak: Tamamlayıcı Protokol ile ilgili "Geçici Anlaşma" yürürlüğe konuldu.

1976

- 1 Ocak: Türkiye, Katma Protokol'den kaynaklanan yükümlülüğünü yerine getirerek, İkinci Gümrük İndirimi ve Konsolide Liberasyon Listesi Uyumu'nu gerçekleştirdi.

1978

- 11 Ekim: Türkiye, Dördüncü Beş Yıllık Plan süresince, Gümrük Birliği yükümlülüklerinin

dondurulması ve aynı dönem için yaklaşık 8 milyar dolarlık yardım yapılması talebinde bulundu.

1980

- 30 Haziran: Ortaklık Konseyi tarım ürünlerinin tamamına yakın bir kısmında Türkiye'ye uygulanan gümrük vergilerinin 1987 yılına kadar sifıra indirilmesini kararlaştırdı. (1/80 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı).

1982

- 22 Ocak: Avrupa Parlamentosu, Türkiye-AET Anlaşması'nın askıya alınmasını Konsey ve

Komisyon'dan istemesi nedeniyle, ilişkiler fiilen donduruldu.

1986

- 16 Eylül: Türkiye - AET Ortaklık Konseyi toplandı. Böylece 12 Eylül 1980 tarihinden itibaren dondurulmuş durumda bulunan Türkiye-AET ilişkilerinin yeniden canlandırılması süreci başladı.

1987

- 14 Nisan: Türkiye, AT'ye, Roma Antlaşması'nın 237'nci, AKÇT Antlaşması'nın 98'inci ve EURATOM Antlaşması'nın 205'inci maddelerine istinaden tam üye olmak üzere müracaat etti.

1988

- 20-21 Aralık: Ad-Hoc Komite ikinci kez toplandı ve Türkiye, 1978 yılında askıya aldığı

yükümlülüklerini yerine getirmek üzere, hızlandırılmış bir takvimi Avrupa Topluluğu'na verdi ve bu takvime işlerlik kazandırdı.

1989

- 18 Aralık: Avrupa Komisyonu, Türkiye'nin tam üyelik başvurusu konusundaki "Görüş" ünde (Avis), Topluluğun, kendi iç pazarını tamamlayabilme sürecinden önce (1992), yeni bir üyeyi kabul edemeyeceği ve Türkiye'nin katılımından önce, ekonomik, sosyal ve siyasal alanda gelişmesine ihtiyaç duyulduğu hususlarına yer verdi.

1990

- 6 Haziran: Avrupa Komisyonu, Türkiye ile her alanda işbirliğinin başlatılması ve hızlandırılması konusundaki önlemleri içeren bir "İşbirliği Paketi"ni hazırlayarak Avrupa Konseyi'nin olurlarına sundu.

1994

- 30 Temmuz: Avrupa Komisyonu, Gümrük Birliği'nin, Türkiye-AT arasında 1963 yılında imzalanan Ankara Anlaşması'nda belirtildiği şekilde gerçekleşmesini sağlayıcı ilkeleri tespit etti.

1995

- 13 Aralık: 1/95 Sayılı Türkiye-AB Ortaklık Konseyi Kararı, Avrupa Parlamentosu tarafından onaylandı. (343 Kabul, 149 Red, 36 Çekimser).

1996

- 1 Ocak: Türkiye, AB ile entegrasyonunda, 22 yıl süren "Geçiş Dönemi"ni 31 Aralık 1995 tarihinde tamamlayarak, 1.1.1996 tarihi itibarıyla, tam üyelik sürecinde "Son Dönem"e, sanayi ürünlerinde ve işlenmiş tarım ürünlerinde sağlanan Gümrük Birliği sürecini tamamlayarak girdi.

1997

- 12-13 Aralık: Avrupa Birliği'nin Lüksemburg'da gerçekleştirdiği Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvesi sonucunda Türkiye, aday ülkeler arasında zikredilmedi, ancak genişleme kapsamına alındı.

1998

- 3 Mart: Türkiye- AB ilişkilerinin geliştirilmesine yönelik olarak Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan "Türkiye için Avrupa Stratejisi" başlıklı belge açıklandı.
- 4 Kasım: Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan ve AB'ye üyelik için belirlenmiş kriterler ışığı altında kaydedilen Türkiye'nin Katılım Yönünde İlerlemesine İlişkin Komisyon görüşlerini içeren ilk "İlerleme Raporu" yayımlandı. Daha sonra her sene düzenli olarak yayımlanmaya devam etti.

1999

- 11-12 Aralık: Helsinki'de gerçekleştirilen Avrupa Konseyi Zirve Toplantısı'nda Türkiye'ye adaylık statüsü tanındı.
- 13 Ekim: Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan ve AB'ye üyelik için belirlenmiş kriterler ışığı altında kaydedilen Türkiye'nin Katılım Yönünde İlerlemesine İlişkin, Komisyon görüşlerini içeren "İlerleme Raporu" yayımlandı.

2000

- 4 Temmuz: Avrupa Birliği Genel Sekreterliği, 4 Temmuz 2000 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 4587 sayılı Kanun'la, Başbakanlığa bağlı olarak kuruldu.

- 13 Ekim: Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan ve AB'ye üyelik için belirlenmiş kriterler ışığı altında kaydedilen Türkiye'nin Katılım Yönünde İlerlemesine İlişkin, Komisyon görüşlerini içeren "İlerleme Raporu" yayımlandı.

2001

- 26 Şubat: Katılım Ortaklığına ilişkin usuller ile Katılım Ortaklığı çerçevesinde Türkiye'nin alacağı yardımların temelini oluşturan Çerçeve Yönetmelik Genel İşler Konseyi'nin toplantısında kabul edildi.

- 24 Mart: 8 Mart 2001 tarih ve 2001/235/AT sayılı "Türkiye Cumhuriyeti İle Katılım Ortaklığında Yer Alan İlkeler, Öncelikler, Ara Hedefler ve Koşullara İlişkin Karar", 24 Mart tarih ve L 85 sayılı Avrupa Birliği Resmi Gazetesi'nde yayımlandı.

- 24 Mart: 19 Mart 2001 tarih ve 2001/2129 sayılı "Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine ilişkin Türkiye Ulusal Programı ile Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Karar" 24 Mart 2001 tarih ve 24352 Mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.

- 13 Kasım: Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan ve AB'ye üyelik için belirlenmiş kriterler ışığı altında kaydedilen Türkiye'nin Katılım Yönünde İlerlemesine İlişkin, Komisyon görüşlerini içeren "İlerleme Raporu" yayımlandı.

2002

- 20 Kasım: Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan ve AB'ye üyelik için belirlenmiş kriterler ışığı altında kaydedilen Türkiye'nin Katılım Yönünde

İlerlemesine İlişkin, Komisyon görüşlerini içeren "İlerleme Raporu" yayımlandı.

•12-13 Aralık: Kopenhag Avrupa Konseyi Zirvesi'nde, Türkiye'nin Kopenhag siyasi kriterlerini karşıladığı kararını alması halinde, müzakerelerin gecikmeden başlatılacağı belirtildi.

2003

• 19 Nisan: Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde AB Uyum Komisyonu kuruldu.

• 12 Haziran: 19 Mayıs 2003 tarih ve 2003/398/EC sayılı "Türkiye için Katılım Ortaklığı Nihai Metni" 12 Haziran 2003 tarihli ve L 145 sayılı Avrupa Birliği Resmi Gazetesi'nde yayımlandı.

• 24 Temmuz: 23 Haziran 2003 tarih ve 2003/5930 sayılı "Avrupa Birliği Müktesebatının

Üstlenilmesine ilişkin Türkiye Ulusal Programı ile Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Karar" 24 Temmuz 2003 tarih ve 25178 Mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.

• 5 Kasım: Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan ve AB'ye üyelik için belirlenmiş kriterler ışığı altında kaydedilen Türkiye'nin Katılım Yönünde İlerlemesine İlişkin, Komisyon görüşlerini içeren "İlerleme Raporu" yayımlandı.

2004

- 24 Nisan: Kıbrıs'ta referandum yapıldı. Kıbrıs Türk halkının yüzde 64.9'u Annan Planı'nı onaylarken, Kıbrıs Rum Kesimi'nde ise halkın yüzde 75.83'ü planı reddetti.
- 6 Ekim: Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan ve AB'ye üyelik için belirlenmiş kriterler ışığı altında kaydedilen Türkiye'nin Katılım Yönünde İlerlemesine İlişkin, Komisyon görüşlerini içeren "İlerleme Raporu" yayımlandı ve rapora bağlı tavsiye belgesi yayımlandı. Söz konusu belgelerde, Türkiye'nin siyasi kriterleri gerekli ölçüde karşıladığı belirtilerek, birliğe katılım müzakerelerinin başlatılması tavsiyesinde bulunuldu.
- 17 Aralık: AB Devlet ve Hükümet Başkanları Zirve toplantısında, Türkiye'nin siyasi kriterleri yeterli ölçüde yerine getirdiği belirtildi ve katılım müzakerelerine 3 Ekim 2005 tarihinde başlanması kararlaştırıldı.

2005

- 3 Haziran: Devlet Bakanı Ali BABACAN, Avrupa Birliği ile yapılacak tam üyelik müzakerelerinde "Başmüzakereci" görevini yürütmekle görevlendirildi.
- 29 Haziran: Türkiye için, Müzakere Çerçeve Belgesi ve ilgili diğer belgeler yayımlandı.
- 30 Temmuz: Türkiye, AB ile ilişkilerinin hukuki temelini oluşturan 1963 tarihli Ankara Antlaşması'nı, 1 Mayıs 2004 tarihinde AB üyesi olan 10 ülkeyi (Estonya, GKRY, Letonya, Litvanya, Macaristan, Malta, Polonya, Portekiz, Slovakya, Slovenya) kapsayacak şekilde genişleten "Ek Protokol"ü imzaladı.

- 3 Ekim: Lüksemburg'da alınan kararla AB, Türkiye ile tam üyelik müzakerelerini başlattı.
- 20 Ekim: Üyelik müzakerelerinin ilk aşamasını oluşturan "Tarama Süreci", bilim ve araştırma alanında düzenlenen "Tanıtıcı Tarama" toplantısı ile başladı ve tüm fasıllardaki tarama toplantıları 13 Ekim 2006 tarihinde tamamlandı.
- 9 Kasım: Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan ve AB'ye üyelik için belirlenmiş kriterler ışığı altında kaydedilen Türkiye'nin Katılım Yönünde İlerlemesine İlişkin, Komisyon görüşlerini içeren "İlerleme Raporu" yayımlandı.

2006

- 20 Ocak: Türkiye, Kıbrıs sorununun çözümüne yönelik yeni planı BM Genel Sekreteri Kofi Annan'a sundu. Bu planda, Türk limanlarının Rumlara açılması karşılığında, KKTC'ye uygulanan izolasyonların kaldırılması istendi.
- 26 Ocak: 23 Ocak 2006 tarih ve 2006/35/AT sayılı "Türkiye ile Katılım Ortaklığı Belgesi'nde Yer Alan İlkeler, Öncelikler ve Koşullara İlişkin Karar" 26 Ocak 2006 tarihli ve L 22 sayılı Avrupa Birliği Resmi Gazetesi'nde yayımlandı.
- 12 Haziran: Taraması tamamlanan Bilim ve Araştırma faslı, Lüksemburg'da düzenlenen Hükümetlerarası Konferans'ta açıldı. Türkiye'nin gerekli kriterleri yerine getirdiği belirtildi ve bu fasıl aynı toplantıda geçici olarak kapatıldı.
- 31 Temmuz: Katılım Öncesi Mali Yardım aracı (IPA) tüzüğü 1085/2006 sayılı ve 31 Temmuz 2006 tarihli Resmi Gazete'de yayımlandı.

- 8 Kasım: Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan ve AB'ye üyelik için belirlenmiş kriterler ışığı altında kaydedilen Türkiye'nin Katılım Yönünde İlerlemesine İlişkin, Komisyon görüşlerini içeren "İlerleme Raporu" yayımlandı. İmzalanan Ek Protokol'e karşın, limanların ve havaalanlarının Kıbrıs Rum kesiminin kullanımına açılmadığı tespitinde bulundu ve Türkiye'ye 14-15 Aralık'taki liderler zirvesine kadar süre verdi.
- 13 Kasım: Avrupa Konseyi, İstanbul'un 2010 yılında Avrupa Kültür Başkenti olmasını onayladı.
- 11 Aralık: AB Genel İşler Konseyi'nde bir araya gelen AB üye ülkelerinin Dışişleri Bakanları, 9 Kasım 2006 tarihli Komisyon Tavsiyesini kabul ederek, Türkiye'nin Ek Protokol'e ilişkin taahhütlerini yerine getirdiğini doğrulayana kadar, 8 fasıl başlığının açılmayacağını ve hiçbir fasılın geçici olarak kapatılmayacağını kararlaştırdı.
- 15 Aralık: Brüksel'de, AB Devlet ve Hükümet Başkanlarının katılımıyla gerçekleşen liderler zirvesinde, Genel İşler Konseyi'nin önerisi aynen kabul edildi.

2007

- 29 Mart: İşletmeler ve Sanayi Politikaları faslında fiili müzakereler açıldı.
- 17 Nisan: Türkiye'nin AB Müktesebatına Uyum Programı açıklandı.
- 12 Haziran: Katılım Öncesi Mali Yardım aracı (IPA) uygulama tüzüğü, 2499/2007 sayılı ve 12 Haziran 2007 tarihli Resmi Gazete'de yayımlandı.
- 26 Haziran: İstatistik ve Mali Kontrol fasıllarında fiili müzakereler açıldı.
- 6 Kasım: Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan ve AB'ye üyelik için belirlenmiş kriterler ışığı altında kaydedilen Türkiye'nin Katılım Yönünde

İlerlemesine İlişkin, Komisyon görüşlerini içeren "İlerleme Raporu" yayımlandı.

- 19 Aralık: Tüketicinin ve Sağlığın Korunması ile Trans-Avrupa fasıllarında fiili müzakereler açıldı.

2008

- 26 Şubat: 18 Şubat 2008 tarih ve 2008/157/EC sayılı "2006/35/EC Sayılı Kararın Feshine ve Türkiye ile Katılım Ortaklığının Kapsadığı İlkeler, Öncelikler ve Koşullara Dair Konsey Kararı" 26 Şubat 2008 tarihli ve L 51 sayılı Avrupa Birliği Resmi Gazetesi'nde yayımlandı.

- 12 Haziran: Şirketler Hukuku ve Fikri Mülkiyet Hukuku fasıllarında fiili müzakereler açıldı.

- 5 Kasım: Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan ve AB'ye üyelik için belirlenmiş kriterler ışığı altında kaydedilen Türkiye'nin Katılım Yönünde İlerlemesine İlişkin, Komisyon görüşlerini içeren "İlerleme Raporu" yayımlandı.

- 18 Aralık: Sermayenin Serbest Dolaşımı ile Bilgi Toplumu ve Medya fasıllarında fiili müzakereler açıldı.

- 15 Aralık: Karadağ AB'ye üyelik başvurusu yaptı.

- 31 Aralık: 10 Kasım 2008 tarih ve 2008/14481 sayılı "Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine ilişkin Türkiye Ulusal Programı ile Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Karar" 31 Aralık 2008 tarih ve 27097 (5. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.

2009

- 10 Ocak: Devlet Bakanı Egemen BAĞIŞ, Avrupa Birliği makamları ile yapılacak tam üyelik müzakerelerinde "Başmüzakereci" görevini yürütmekle görevlendirildi.
- 28 Nisan: Arnavutluk AB'ye tam üyelik başvurusu yaptı
- 30 Haziran: Vergilendirme faslında fiili müzakereler açıldı.
- 16 Temmuz: İzlanda AB'ye üyelik başvurusu yaptı.
- 14 Ekim: AB Komisyonu Türkiye hakkındaki İlerleme Raporunu yayımladı.
- 21 Aralık: Çevre faslı müzakerelere açıldı.
- 22 Aralık: Sırbistan AB'ye üyelik başvurusu yaptı.

2010

- 17 Haziran: İzlanda'ya aday ülke statüsü verilerek, üyelik müzakereleri başlatıldı.
- 30 Haziran: Gıda Güvenliği, Veterinerlik ve Bitki Sağlığı faslı görüşmelere açıldı.
- 1 Temmuz: AB Konseyi Dönem Başkanlığı İspanya'dan Belçika'ya geçti.

<http://www.abgs.gov.tr/index.php?p=112&l=1> (Erişim 24.09.2010)

EKLER

EK:1

Ankara Agreement	Ankara Anlaşması
<p>Agreement Establishing an Association Between the European Economic Community and Turkey (Signed at Ankara, 1 September 1963)</p> <p>PREAMBLE</p> <p>HIS MAJESTY THE KING OF THE BELGIANS,</p> <p>THE PRESIDENT OF THE FEDERAL REPUBLIC OF GERMANY,</p> <p>THE PRESIDENT OF THE FRENCH REPUBLIC,</p> <p>THE PRESIDENT OF THE ITALIAN REPUBLIC,</p> <p>HER ROYAL HIGHNESS THE GRAND DUCHESS OF LUXEMBOURG</p> <p>and</p> <p>THE COUNCIL OF THE EUROPEAN ECONOMIC COMMUNITY</p> <p>of the one part, and</p> <p>THE PRESIDENT OF THE REPUBLIC OF TURKEY,</p> <p>of the other part,</p>	<p>Türkiye ile Avrupa Ekonomik Topluluğu Arasında Bir Ortaklık Yaratan Anlaşma (1 Eylül 1963'te Ankara'da imzalanmıştır)</p> <p>BAŞLANGIÇ</p> <p>Bir yandan,</p> <p>Türkiye Cumhurbaşkanı,</p> <p>Öte yandan,</p> <p>Majeste Belçika Kralı,</p> <p>Federal Almanya Cumhurbaşkanı,</p> <p>Fransa Cumhurbaşkanı,</p> <p>İtalya Cumhurbaşkanı,</p> <p>Altes Ruayal Lüksemburg Büyük Düşesi,</p> <p>Majeste Hollanda Kraliçesi,</p> <p>ve Avrupa Ekonomik Topluluğu Konseyi,</p> <p>Türk halkı ile Avrupa Ekonomik Topluluğu içinde bir araya gelmiş halklar arasında gittikçe daha sıkı bağlar kurmaya AZİMLİ OLARAK;</p> <p>Türkiye ve Avrupa Ekonomik Topluluğu'ndaki yaşama şartlarının, hızlandırılmış bir ekonomi ilerleyişi ve uyumlu bir alış veriş genişlemesi ile</p>

<p>DETERMINED to establish ever closer bonds between the Turkish people and the peoples brought together in the European Economic Community;</p> <p>RESOLVED to ensure a continuous improvement in living conditions in Turkey and in the European Economic Community through accelerated economic progress and the harmonious expansion of trade, and to reduce the disparity between the Turkish economy and the economies of the Member States of the Community;</p> <p>MINDFUL both of the special problems presented by the development of the Turkish economy and of the need to grant economic aid to Turkey during a given period;</p> <p>RECOGNIZING that the support given by the European Economic Community to the efforts of the Turkish people to improve their standard of living will facilitate the accession of Turkey to the Community at a later date;</p> <p>RESOLVED to preserve and strengthen peace and liberty by joint pursuit of the ideals underlying the Treaty establishing the European Economic Community;</p> <p>HAVE DECIDED to conclude an Agreement establishing an Association between the European Economic Community and Turkey in accordance with Article 238 of the Treaty establishing the European Economic Community, and to this end have designated as their Plenipotentiaries:</p> <p>HIS MAJESTY THE KING OF THE BELGIANS:</p> <p>Mr. Paul-Henri SPAAK,</p> <p>Deputy Prime Minister and Minister for Foreign Affairs;</p> <p>THE PRESIDENT OF THE FEDERAL</p>	<p>devamlı olarak iyileşmesini, böylece Türkiye ekonomisi ile Topluluk üyesi Devletlerin ekonomileri arasındaki arayı azaltmayı sağlamaya KARARLI OLARAK;</p> <p>Türk ekonomisinin kalkınmasının ortaya koyduğu özel sorunları ve belli bir sürede Türkiye'ye bir ekonomik yardım yapılması gerekliliğini GÖZÖNÜNDE BULUNDURARAK;</p> <p>Türk halkının yaşama seviyesini iyileştirme çabasına, Avrupa Ekonomik Topluluğu'nun getireceği desteğin, ileride Türkiye'nin Topluluğa katılmasını kolaylaştıracağını KABUL EDEREK;</p> <p>Avrupa Ekonomik Topluluğunu kuran Antlaşma'nın esindiği ülküyü birlikte izliyerek, barış ve hürriyet güvencesini pekleştirmeye AZMEDEREK;</p> <p>Avrupa Ekonomik Topluluğu'nu kuran Antlaşma'nın 238. maddesi uyarınca Türkiye ile Avrupa Ekonomik Topluluğu arasında ortaklık yaratan bir anlaşma aktini KARARLAŞTIRMIŞLAR ve bunun için</p> <p>TÜRKİYE CUMHURBAŞKANI:</p> <p>Dışişleri Bakanı Bay Feridun Cemal ERKİN'i</p> <p>MAJESTE BELÇİKA KRALI:</p> <p>Başbakan Yardımcısı ve Dışişleri Bakanı Bay Paul Henri SPAAK'ı</p> <p>FEDERAL ALMANYA CUMHURBAŞKANI</p> <p>Dışişleri Bakanı Bay Gerhard SCHROEDER'i</p> <p>FRANSA CUMHURBAŞKANI:</p> <p>Dışişleri Bakanı Bay Maurice COUVE de MURVILLE'i</p> <p>İTALYA CUMHURBAŞKANI:</p>
--	--

<p>REPUBLIC OF GERMANY:</p> <p>Dr. Gerhard SCHRODER, Minister for Foreign Affairs;</p> <p>THE PRESIDENT OF THE FRENCH REPUBLIC:</p> <p>Mr. Maurice COUVE DE MURVILLE, Minister for Foreign Affairs;</p> <p>THE PRESIDENT OF THE ITALIAN REPUBLIC:</p> <p>Mr. Emilio COLOMBO, Ministry for the Treasury;</p> <p>HER ROYAL HIGHNESS THE GRAND DUCHESS OF LUXEMBOURG:</p> <p>Mr. Eugene SCHAUS, Vice-President of the Government and Minister for Foreign Affairs;</p> <p>HER MAJESTY THE QUEEN OF THE NETHERLANDS:</p> <p>Mr. Joseph M. A. H. LUNS, Minister for Foreign Affairs;</p> <p>THE COUNCIL OF THE EUROPEAN ECONOMIC COMMUNITY:</p> <p>Mr. Joseph M. A. H. LUNS, President in Office of the Council of the European Economic Community and Minister for Foreign Affairs in the Netherlands;</p> <p>THE PRESIDENT OF THE REPUBLIC OF</p>	<p>Hazine Bakanı Bay Emilio COLOUMBO'yu</p> <p>ALTES RUAYAL LÜKSEMBURG BÜYÜK DÜŞESİ:</p> <p>Hükümet Başkan Yardımcısı ve Dışişleri Bakanı Bay Eugène SCHAUS'u</p> <p>MAJESTE HOLANDA KRALİÇESİ:</p> <p>Dışişleri Bakanı Bay Joseph M. A. H. LUNS'u ve</p> <p>AVRUPA EKONOMİK TOPLULUĞU KONSEYİ:</p> <p>Avrupa Ekonomik Topluluğu Konseyinin şimdiki Başkanı ve Hollanda Dışişleri Bakanı Bay Joseph M. A. H. LUNS'u tam yetki ile atamışlardır. Adları geçenler, yetki belgelerinin karşılıklı olarak verilmesinden ve bunların usul ve şekil bakımından uygunluklarının anlaşılmasından sonra, aşağıdaki hükümler üzerinde uyuşmuşlardır;</p> <p>KISIM: I</p> <p>İlkeler</p> <p>Madde - 1.</p> <p>Bu Antlaşma ile Türkiye ile Avrupa Ekonomik Topluluğu arasında bir Ortaklık kurulmuştur.</p> <p>Madde - 2.</p> <p>1. Anlaşma'nın amacı, Türkiye ekonomisinin hızlandırılmış kalkınmasını ve Türk halkının çalıştırılma seviyesinin ve yaşama şartlarının yükseltilmesini sağlama gereğini tümü ile gözönünde bulundurarak, Taraflar arasındaki ticari ve ekonomik ilişkileri aralıksız ve dengeli olarak güçlendirmeyi teşvik etmektir.</p> <p>2. Yukarıdaki fıkrada belirtilen amaçların gerçekleştirilmesi için 3, 4 ve 5. maddelerde gösterilen şartlara ve usullere göre bir gümrük birliğinin gittikçe gelişen şekilde kurulması</p>
--	--

<p>TURKEY:</p> <p>Mr. Feridun Cemal ERKIN, Minister for Foreign Affairs;</p> <p>WHO, having exchanged their Full Powers, found in good and due form,</p> <p>HAVE AGREED AS FOLLOWS:</p> <p>TITLE I</p> <p>PRINCIPLES</p> <p>Article 1</p> <p>By this Agreement an Association is established between the European Economic Community and Turkey.</p> <p>Article 2</p> <p>1. The aim of this Agreement is to promote the continuous and balanced strengthening of trade and economic relations between the Parties, while taking full account of the need to ensure an accelerated development of the Turkish economy and to improve the level of employment and living conditions of the Turkish people.</p> <p>2. In order to attain the objectives set out in paragraph 1, a customs union shall be progressively established in accordance with Article 3, 4 and 5</p> <p>3. Association shall comprise:</p> <p>(a) a preparatory stage;</p> <p>(b) a transitional stage;</p> <p>(c) a final stage.</p> <p>Article 3</p>	<p>öngörülmüştür.</p> <p>3. Ortaklığın:</p> <p>a) Bir hazırlık dönemi, b) Bir geçiş dönemi, c) Bir son dönemi, vardır.</p> <p>Madde - 3.</p> <p>1. Hazırlık döneminde Türkiye, geçiş dönemi ve son dönem boyunca kendisine düşecek yükümlülükleri üstlenebilmek için, Topluluğun yardımı ile ekonomisini güçlendirir.</p> <p>Bu hazırlık dönemine ve özellikle Topluluğun yardımına ilişkin uygulama usulleri, Anlaşma'ya ekli Geçici Protokol ile Mali Protokol'de belirtilmiştir.</p> <p>2. Hazırlık döneminin süresi, Geçici Protokol'de öngörülen usullere uygun uzatma dışında, beş yıldır.</p> <p>Geçiş dönemine, Geçici Protokol'ün 1. maddesinde öngörülen şartlara ve usullere uyularak geçilir.</p> <p>Madde - 4.</p> <p>1. Geçiş döneminde Akit Taraflar, karşılıklı ve dengeli yükümlülükler esası üzerinden:</p> <p>- Türkiye ile Topluluk arasında bir gümrük birliğinin gittikçe gelişen şekilde yerleşmesini,</p> <p>Ortaklığın iyi işlenmesini sağlamak için Türkiye'nin ekonomik politikalarının Topluluğunkilere yaklaştırılmasını, bunun için de gerekli ortak eylemlerin geliştirilmesini sağlar.</p> <p>2. Bu dönemin süresi, birlikte öngörülebilecek istisnalar saklı kalmak üzere, on iki yılı geçemez.</p>
--	--

<p>1. During the preparatory stage Turkey shall, with aid from the Community, strengthen its economy so as to enable it to fulfil the obligations which will devolve upon it during the transitional and final stages.</p> <p>The detailed rules for this preparatory stage in particular those for aid from the Community, are set out in the Provisional Protocol and in the Financial Protocol to this Agreement.</p> <p>2. The preparatory stage shall last five years, unless it should be extended in accordance with the conditions laid down in the Provisional Protocol.</p> <p>The change-over to the transitional stage shall be effected in accordance with Article 1 of the Provisional Protocol.</p> <p>Article 4</p> <p>1. During the transitional stage the Contracting Parties shall, on the basis of mutual and balanced obligations:</p> <ul style="list-style-type: none">- establish progressively a customs union between Turkey and the Community;- align the economic policies of Turkey and the Community more closely in order to ensure the proper functioning of the Association and the progress of the joint measures which this requires. <p>2. This stage shall last not more than twelve years, subject to such exceptions as many be made by mutual agreement. The exceptions must not impede the final establishment of the customs union within a reasonable period.</p> <p>Article 5</p> <p>The final stage shall be based on the customs union and shall entail closer coordination of the economic policies of the Contracting Parties.</p>	<p>Bu istisnalar, gümrük birliğinin makûl bir süre içinde kurulup tamamlanmasına engel olamaz.</p> <p>Madde - 5.</p> <p>Son dönem gümrük birliğinin dayanak ve Akit Tarafların ekonomi politikaları arasındaki koordinasyonun güçlendirilmesini gerektirir.</p> <p>Madde - 6.</p> <p>Ortaklık rejiminin uygulanmasını ve gittikçe gelişmesini sağlamak için Akit Taraflar, Anlaşma ile verilen görevlerin sınırları içinde eylemde bulunan bir Ortaklık Konseyi'nde toplanırlar.</p> <p>Madde - 7.</p> <p>Akit Taraflar, bu Anlaşma'dan doğan yükümlülüklerin yerine getirilmesini sağlayıcı her türlü genel ve özel tedbirleri alırlar.</p> <p>Taraflar, Anlaşma hedeflerinin gerçekleştirilmesini tehlikeye düşürülebilecek her türlü tedbirden sakınırlar.</p> <p>KISIM: II</p> <p>Geçiş döneminin uygulanmaya konması</p> <p>Madde - 8.</p> <p>4. maddede anılan amaçların gerçekleşmesi için Ortaklık Konseyi, geçiş döneminin başlamasından önce ve Geçici Protokolün 1. maddesinde öngörülen usule göre, Topluluğu kuran Antlaşma'nın kavradığı ve gözönünde bulundurulması gereken alanlarla, özellikle bu kısımda gözetilene mahsus hükümlerin uygulama şartlarını, usullerini, sıra ve sürelerini yararlı görülecek her türlü korunma kurallarını tespit eder.</p> <p>Madde - 9.</p> <p>Akit Taraflar, Anlaşma'nın uygulanma alanında, 8.</p>
---	---

<p>Article 6</p> <p>To ensure the implementation and the progressive development of the Association, the Contracting Parties shall meet in a Council of Association which shall act within the powers conferred upon it by this Agreement.</p> <p>Article 7</p> <p>The Contracting Parties shall take all appropriate measures, whether general or particular, to ensure the fulfilment of the obligations arising from this Agreement.</p> <p>They shall refrain from any measures liable to jeopardize the attainment of the objectives of this Agreement.</p> <p>TITLE II</p> <p>IMPLEMENTATION OF THE TRANSITIONAL STAGE</p> <p>Article 8</p> <p>In order to attain the objectives set out in Article 4, the Council of Association shall, before the beginning of the transitional stage and in accordance with the procedure laid down in Article 1 of the Provisional Protocol, determine the conditions, rules and timetables for the implementation of the provisions relating to the fields covered by the Treaty establishing the Community which must be considered; this shall apply in particular to such of those fields as are mentioned under this Title and to any protective clause which may prove appropriate.</p> <p>Article 9</p> <p>The Contracting Parties recognize that within the scope of this Agreement and without prejudice to any special provisions which may be laid down pursuant to article 8, any discrimination on grounds of nationality shall be prohibited in</p>	<p>maddenin uygulanması ile ilgili olarak ortaya konabilecek özel hükümler saklı kalmak üzere, uyruklu dolayısıyla uygulanan her türlü ayırımın, Topluluğu kuran Anlaşmanın 7. maddesinde anılan ilke uyarınca yasak olduğunu kabul ederler.</p> <p>BÖLÜM: 1.</p> <p>Gümrük Birliği</p> <p>Madde - 10.</p> <p>1. Anlaşma'nın 2. maddesinin 2. fıkrasında öngörülen gümrük birliği, mal alışverişlerinin tümünü kavrar</p> <p>2. Gümrük Birliği</p> <p>- Topluluk üyesi Devletlerle Türkiye arasında, ithalatta olduğu gibi ihracatta gümrük vergileri ve eşit etkili resimlerin ve miktar kısıtlamalarının, milli üretime, Anlaşmanın hedeflerine aykırı bir koruma sağlamayı gözeten eşit etkili başka her türlü tedbirin yasaklanmasını</p> <p>- Türkiye'nin üçüncü memleketlerle ilişkilerinde Topluluğun Ortak Gümrük Tarifesi'nin kabulünü ve Toplulukça dış ticaret konusunda uygulanan sair mevzuata yaklaşmayı kapsar</p> <p>BÖLÜM: 2</p> <p>Tarım</p> <p>Madde - 11.</p> <p>1. Ortaklık rejimi, Topluluğun ortak tarım politikasını gözönünde bulunduran özel usullere göre, tarımı ve tarım ürünleri alışverişini de kavrar</p> <p>2. Tarım ürününden, Topluluğu kuran Antlaşma'nın II. Ekinin konusu olan ve sözü edilen Antlaşma'nın 38. maddesinin 3. fıkrası hükümlerinin uygulanması ile halen tamamlanmış bulunan listede sayılı ürünler anlaşılır</p>
---	--

<p>accordance with the principle laid down in Article 7 of the Treaty establishing the Community.</p> <p>Chapter 1</p> <p>The customs union</p> <p>Article 10</p> <p>1. The customs union provided for in Article 2 (2) of this Agreement shall cover all trade in goods.</p> <p>2. The customs union shall involve:</p> <ul style="list-style-type: none">- the prohibition between member States of the Community and Turkey, of customs duties on imports and exports and of all charges having equivalent effect, quantitative restrictions and all other measures having equivalent effect which are designed to protect national production in a manner contrary to the objectives of this Agreement;- the adoption by Turkey of the Common Customs Tariff of the Community in its trade with third countries, and an approximation to the other Community rules on external trade. <p>Chapter 2</p> <p>Agriculture</p> <p>Article 11</p> <p>1. The Association shall likewise extend to agriculture and trade in agricultural products, in accordance with special rules which shall take into account the common agricultural policy of the Community.</p> <p>2. "Agricultural produces" means the products listed in Annex II to the Treaty establishing the Community, as at present supplemented in accordance with Article 38 (3) of that Treaty.</p>	<p>BÖLÜM: 3.</p> <p>Ekonomik nitelikteki sair hükümler</p> <p>Madde - 12.</p> <p>Akit Taraflar, aralarında serbest işçi akımını kademeli olarak gerçekleştirmek için, Topluluğu kuran Antlaşma'nın 48, 49 ve 50. maddelerinden esinlenmekte uyuşmuşlardır.</p> <p>Madde - 13.</p> <p>Akit Taraflar, yerleşme serbestliği kısıtlamalarını aralarında kaldırmak için, Topluluğu kuran Antlaşma'nın 52 ilâ 56. (Dahil) maddeleri ile 58. maddesinden esinlenmekte uyuşmuşlardır.</p> <p>Madde - 14.</p> <p>Akit Taraflar, hizmet edimi serbestliği kısıtlamalarını aralarında kaldırmak için, Topluluğu kuran Antlaşma'nın 55, 56 ve 58 ilâ 65. (Dahil) maddelerinden esinlenmekte uyuşmuşlardır.</p> <p>Madde - 15.</p> <p>Topluluğu kuran Antlaşma'nın ulaştırma ile ilgili hükümlerinin ve bunların uygulanması dolayısıyla girilmiş olan tasarrufların Türkiye'ye teşmili şartları ve usulleri, Türkiye'nin coğrafya durumu gözönünde bulundurularak düzenlenir.</p> <p>Madde - 16.</p> <p>Akit Taraflar, Topluluğu kuran Antlaşma'nın üçüncü büyük bölümünün 1. kısmında yer alan rekabet, vergileme ve mevzuatın yaklaştırılması ile ilgili hükümlerde anılan ilkelerin, ortaklık ilişkilerinde uygulanması gerektiğini kabul ederler.</p> <p>Madde - 17.</p> <p>Anlaşma'ya Taraf olan her Devlet, ekonomisine, fiyat seviyesi kararlılığı içinde devamlı ve dengeli</p>
--	---

<p>Chapter 3</p> <p>Other economic provisions</p> <p>Article 12</p> <p>The Contracting Parties agree to be guided by Articles 48, 49 and 50 the Treaty establishing the Community for the purpose of progressively securing freedom of movement for workers between them.</p> <p>Article 13</p> <p>The Contracting Parties agree to be guided by Articles 52 to 56 and Article 58 of the Treaty establishing the Community for the purpose of abolishing restrictions on freedom of establishment between them.</p> <p>Article 14</p> <p>The Contracting Parties agree to be guided by Articles 55,56 and 58 to 65 of the Treaty establishing the Community for the purpose of abolishing restrictions on freedom to provide services between them.</p> <p>Article 15</p> <p>The rules and conditions for extension to Turkey of the transport provisions contained in the Treaty establishing the Community, and measures adopted in implementation of those provisions shall be laid down with due regard to the geographical situation of Turkey.</p> <p>Article 16</p> <p>The Contracting Parties recognize that the principles laid down in the provisions on competition, taxation and the approximation of laws contained in Title I of Part III of the Treaty establishing the Community must be made applicable in their relations within the</p>	<p>bir genişleme sağlarken, genel ödeme bilançosuna denge sağlamak ve parasına olan güveni devam ettirmek için gerekli ekonomi politikasını uygular.</p> <p>Taraf Devlet, bu hedeflere ulaşmak için konjonktür politikası ve özellikle mali politika ve para politikası uygular.</p> <p>Madde - 18.</p> <p>Anlaşma'ya Taraf olan her Devlet, kambiyo kurları konusunda Ortaklık amaçlarının gerçekleştirilmesini sağlamaya elverişli bir politika uygular.</p> <p>Madde - 19.</p> <p>Türkiye ve Topluluk üyesi Devletler, Anlaşma'nın uygulanmasında mal, hizmet, sermaye ve kişi akımının aralarında serbestleştirildiği ölçüde, mal, hizmet ve sermaye alışverişlerine ilişkin ödeme veya transferlerle ücret ve sermaye transferlerinin, alacaklımın veya faydalananların ikamet ettikleri memleket parasıyla yapılmasına müsaade ederler.</p> <p>Madde - 20.</p> <p>Akit Taraflar, Anlaşma amaçlarının gerçekleştirilmesine yarayan Türkiye ile Topluluk üyesi Devletler arasındaki sermaye hareketlerini kolaylaştırmak için aralarında danışırlar.</p> <p>Akit Taraflar, Topluluk memleketlerinden gelen ve Türk ekonomisinin kalkınmasına yardımcı olabilecek sermayelerin Türkiye'de yatırımını teşvik eden her çeşit aracı araştırmaya çabalarlar.</p> <p>Her üye Devlet ülkesinde ikamet edenler, Türkiye'nin başka bir üye Devlete veya üçüncü bir memlekete tanıdığı bütün kolaylıklardan, özellikle yabancı sermaye eylemi ile ilgili kambiyo ve vergi konularındaki kolaylıklardan yararlanırlar.</p> <p>Madde - 21.</p> <p>Akit Taraflar, üçüncü memleketlerin ileride</p>
---	---

<p>Association.</p> <p>Article 17</p> <p>Each State party to this Agreement shall pursue the economic policy needed to ensure the equilibrium of its overall balance of payments and to maintain confidence in its currency, while taking care to ensure a continuous, balanced growth of its economy in conjunction with stable prices.</p> <p>Each State party to this Agreement shall pursue a policy with regard to rates of exchange which ensures that the objectives of the Association can be attained.</p> <p>Article 19</p> <p>The Member States of the Community and Turkey undertake to authorize, in the currency of the country in which the creditor or the beneficiary resides, any payments or transfers connected with the movement of goods, services or capital, and any transfers of capital or earnings, to the extent that the movement of goods, services, capital and persons between them has been liberalized pursuant to this Agreement.</p> <p>Article 20</p> <p>The Contracting Parties shall consult each other with a view to facilitating movements of capital between Member States of the Community and Turkey which will further the objectives of this Agreement.</p> <p>They shall actively seek all means of promoting the investment in Turkey of capital from countries of the Community which can contribute to Turkish economic development.</p> <p>With respect to arrangements for foreign capital residents of all Member States shall be entitled to all the advantages, in particular as regards currency and taxation, which Turkey accords to</p>	<p>Topluluğa katılmaları veya ortak olmaları halleri de dahil olmak üzere, üçüncü memleketler karşısındaki ticaret politikalarının koordinasyonunu ve bu alandaki karşılıklı çıkarlarının korunmasını sağlamaya elverişli bir danışma usulünü hazırlama konusunda uyuşmuşlardır.</p> <p>KISIM: III Genel ve son hükümler</p> <p>Madde - 22.</p> <ol style="list-style-type: none">1. Anlaşma ile belirtilen amaçların gerçekleştirilmesi için, Anlaşma'nın öngördüğü hallerde Ortaklık Konseyi'nin karar yetkisi vardır. İki taraftan her biri, verilmiş kararların yerine getirilmesinin gerektirdiği tedbirleri almakla yükümlüdür. Ortaklık Konseyi yararlı tavsiyelerde de bulunabilir.2. Ortaklık Konseyi, Anlaşma'nın hedeflerini gözönünde tutarak, ortaklık rejimi sonuçlarını belli aralıklarla inceler. Bununla beraber, hazırlık dönemi boyunca bu incelemeler bir görüş teatisi sınırları içinde kalır.3. Geçiş döneminin başlaması ile, ortaklık rejiminin gerçekleşmesi yolunda, Anlaşma amaçlarından birine ulaşmak için, Akit Taraflar'ın bir ortak davranışı gerekli görüldüğü takdirde, Anlaşma bunun için gerekli davranış yetkisini öngörmese bile, Ortaklık Konseyi uygun kararları alır. <p>Madde - 23.</p> <p>Ortaklık Konseyi'ni, bir yandan Türkiye Hükümeti'nden üyeler, öte yandan, Topluluk üyesi Devletler Hükümetleri'nden, Konseyi'nden ve Komisyonu'ndan üyeler meydana getirir.</p> <p>Ortaklık Konseyi üyeleri, İttüzüğün öngördüğü şartlarla kendilerini temsil ettirebilirler.</p>
--	--

<p>any other Member State or to a third country.</p> <p>Article 21</p> <p>The Contracting Parties hereby agree to work out a consultation procedure in order to ensure coordination of their commercial policies towards third countries and mutual respect for their interests in this field, inter alia in the event of subsequent accession to or association with the Community by third countries.</p> <p>TITLE III</p> <p>GENERAL AND FINAL PROVISIONS</p> <p>Article 22</p> <p>1. In order to attain the objectives of this Agreement the Council of Association shall have the power to take decisions in the cases provided for therein. Each of the Parties shall take the measures necessary to implement the decisions taken. The Council of Association may also make appropriate recommendations.</p> <p>2. The Council of Association shall periodically review the functioning of the Association in the light of the objectives of this Agreement. During the preparatory stage, however, such reviews shall be limited to an exchange of views.</p> <p>3. Once the transitional stage has been embarked on the Council of Association shall adopt appropriate decisions where, in the course of implementation of the of the Association arrangements, attainment of an objective of this Agreement calls for joint action by the Contracting Parties but the requisite powers are not granted in this Agreement.</p> <p>Article 23</p> <p>The Council of Association shall consist of members of the Governments of the Member</p>	<p>Ortaklık Konseyi, kararlarını oy birliği ile alır.</p> <p>Madde - 24.</p> <p>Ortaklık Konseyi başkanlığı, altışar aylık süreler için Türkiye ile Topluluk temsilcilerinden biri tarafından, sıra ile yapılır. İlk başkanlık süresi Ortaklık Konseyi kararı ile kısaltılabilir.</p> <p>Ortaklık Konseyi İçtüzüğünü yapar.</p> <p>Ortaklık Konseyi, görevlerinde kendisine yardım edebilecek her komiteyi ve özellikle Anlaşma'nın iyi yürütülmesi için gerekli işbirliği devamlılığını sağlayacak bir komite kurmaya karar verebilir.</p> <p>Ortaklık Konseyi bu komitelerin görev ve yetkilerini belirtir.</p> <p>Madde - 25.</p> <p>1. Her Akit Taraf, Anlaşma'nın uygulama ve yorumu ile ilgili ve Türkiye'yi veya Topluluğu, Topluluk üyesi bir Devleti ilgilendiren her anlaşmazlığı Ortaklık Konseyine getirebilir.</p> <p>2. Ortaklık Konseyi Anlaşmazlığı karar yolu ile çözebilir; keza, anlaşmazlığı Avrupa Toplulukları Adalet Divanı'na ve mevcut herhangi bir başka yargı merciine götürmeyi kararlaştırabilir.</p> <p>3. Taraflardan her biri, kararın veya hükmün yerine getirilmesinin gerektirdiği tedbirleri almakla yükümlüdür.</p> <p>4. Anlaşmazlık, işbu maddenin 2. fıkrasına göre çözülememiş ise, Akit Taraflar'ın geçiş dönemi ve son dönemde başvurabilecekleri tahkim ve sair yargı usulü yollarını, Anlaşma'nın 8. maddesi uyarınca Ortaklık Konseyi düzenler.</p> <p>Madde - 26.</p> <p>Anlaşma'nın hükümleri, Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu'nun yetki alanına giren maddelere</p>
--	---

<p>States and members of the Council and of the Commission of the Community on the hand and of members of the Turkish Government on the other.</p> <p>The members of the Council of Association may arrange to be represented in accordance with its rules of procedure.</p> <p>The Council of Association shall act unanimously.</p> <p>Article 24</p> <p>The office of President of the Council of Association shall be held for a term of six months by a representative of the Community and a representative of Turkey alternately. The term of office of the first President may be shortened by a decision of the Council of Association.</p> <p>The Council of Association shall adopt its rules of procedure.</p> <p>The Council of Association may decide to set up committees to assist in the performance of its tasks, and in particular a committee to ensure the continuing cooperation necessary for the proper functioning of this Agreement.</p> <p>The Council of Association shall lay down the terms of reference of these committees.</p> <p>Article 25</p> <p>1. The Contracting Parties may submit to the Council of Association any dispute relating to the application or interpretation of this Agreement which concerns the Community, a Member State of the Community, or Turkey.</p> <p>2. The Council of Association may settle the dispute by decision; it may also decide to submit the dispute to the Court of Justice of the European Communities or to any existing court or tribunal.</p>	<p>uygulanmaz.</p> <p>Madde - 27.</p> <p>Ortaklık Konseyi, bir yandan Avrupa Parlamenter Asamblesi, Topluluğun Ekonomik ve Sosyal Komitesi ve öteki organları ile, öte yandan, Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Türkiye'nin yukarıdaki maddeleri karşılayan organları arasında işbirliğini ve temasları kolaylaştırmak için her türlü yararlı tedbiri alır.</p> <p>Bununla beraber, hazırlık dönemi süresince, bu temaslar, yalnız Avrupa Parlamenter Asamblesi ile Türkiye Büyük Millet Meclisi arasındaki ilişkilerle sınırlanır.</p> <p>Madde - 28.</p> <p>Anlaşma'nın işleyişi, Topluluğu kuran Antlaşma'dan doğan yükümlerin tümünün Türkiye'ce üstlenebileceğini gösterdiğinde, Akit Taraflar, Türkiye'nin Topluluğa katılımı olanağını incelerler.</p> <p>Madde - 29.</p> <p>1. Anlaşma bir yandan Türkiye Cumhuriyeti ülkesinde, öte yandan Belçika Krallığı, Federal Almanya Cumhuriyeti, Fransa Cumhuriyeti, İtalya Cumhuriyeti, Lüksemburg Büyük Dükalığı ve Hollanda Krallığının ülkelerinde uygulanır.</p> <p>2. Genel Anlaşma, Topluluğu kuran Antlaşma'nın 227. maddesinin 2. fıkrasının 1. bendinde gözetilenleri karşılayan alanlar bakımından Fransız denizası illerine de uygulanır.</p> <p>Anlaşma'nın başka alanlarla ilgili hükümlerinin, sözü geçen illerde uygulanma şartları, Akit Taraflar arasında ileride varılacak anlaşma ile belirlenir.</p> <p>Madde - 30.</p> <p>Akit Taraflarca Anlaşma'ya eklenmesi uygun</p>
--	---

<p>3. Each Party shall be required to take the measures necessary to comply with such decisions.</p> <p>4. Where the dispute cannot be settled in accordance with paragraphs 2 of this Article, the Council of Association shall determine, in accordance with Article 8 of this Agreement, the detailed rules for arbitration or for any other judicial procedure to which the Contracting Parties may resort during the transitional and final stages of this Agreement.</p> <p>Article 26</p> <p>This Agreement shall not apply to products within the province of the European Coal and Steel Community.</p> <p>Article 27</p> <p>The Council of Association shall take all appropriate steps to promote the necessary cooperation and contacts between the European Parliament, the Economic and Social Committee and other organs of the Community on the one hand and the Turkish Parliament and the corresponding organs in Turkey on the other.</p> <p>During the preparatory state, however, such contacts shall be limited to relations between the European Parliament and the Turkish Parliament.</p> <p>Article 28</p> <p>As soon as the operation of this Agreement has advanced far enough to justify envisaging full acceptance by Turkey of the obligations arising out of the Treaty establishing the Community, the Contracting Parties shall examine the possibility of the accession of Turkey to the Community.</p> <p>Article 29</p> <p>1. This Agreement shall apply to the European territories of the Kingdom of Belgium, of the</p>	<p>bulunan protokoller, Anlaşma'nın ayrılmaz parçalarıdır</p> <p>Madde - 31.</p> <p>Anlaşma, imza eden Devletlerin kendi anayasa usullerine uyularak onaylanır; Topluluk yönünden Konseyce, Topluluğu kuran Antlaşma hükümleri uyarınca bir karar alınması ve bunun Akit Taraflar'a tebliği ile, geçerli olarak aktedilmiş olur.</p> <p>Yukarıdaki fıkrada anılan akdin tasdik ve tebliğ belgeleri Brüksel'de karşılıklı olarak verilir.</p> <p>Madde - 32.</p> <p>Anlaşma, 31. maddede sözü geçen tasdik belgelerinin karşılıklı olarak verilmesi tarihini kovalayan ikinci ayın ilk günü yürürlüğe girer.</p> <p>Madde - 33.</p> <p>İşbu Anlaşma, her metin eşitlikle geçerli olmak üzere, Türk, Alman, Fransız, İtalyan ve Hollanda dilleri ile ikişer nüsha olarak yazılmıştır.</p> <p>PROTOKOL NO. 1</p> <p>GEÇİCİ PROTOKOL</p> <p>Akit Taraflar,</p> <p>Türk ekonomisi için, özellikle hazırlık döneminde, tütün, kuru üzüm, kuru incir ve fındık ihracatının önemine inanarak,</p> <p>Ortaklık Anlaşmasının 3. maddesinde öngörülen Geçici Protokolü tesbit etmek isteğiyle,</p> <p>Aşağıdaki hükümler üzerine uyuşmuşlardır:</p> <p>Madde - 1.</p> <p>1. Anlaşma'nın yürürlüğe girmesinden dört yıl sonra, Ortaklık Konseyi, Türkiye'nin ekonomik durumunu gözönünde bulundurarak, Anlaşmanın</p>
---	---

<p>Federal Republic of Germany, of the French Republic, of the Italian Republic, of the Grand Duchy of Luxembourg and of the Kingdom of the Netherlands on the one hand and to the territory of the Turkish Republic on the other.</p> <p>2. The Agreement shall also apply to the French overseas departments so far as concerns those of the fields covered by it which are listed in the first subparagraph of Article 227 (2) of the Treaty establishing the Community.</p> <p>The conditions for applying to those territories the provisions of this Agreement relating to other fields shall be decided at a later date by agreement between the Contracting Parties.</p> <p>Article 30</p> <p>The Protocols annexed to this Agreement by common accord of the Contracting Parties shall from an integral part thereof.</p> <p>Article 31</p> <p>This Agreement shall be ratified by the Signatory States in accordance with their respective constitutional requirements, and shall become binding on the Community by a decision of the Council taken in accordance with the Treaty establishing the Community and notified to the Parties to this Agreement.</p> <p>The instruments of ratification and the notifications of conclusion shall be exchanged at Brussels.</p> <p>Article 32</p> <p>This Agreement shall enter into force on the first day of the second month following the date of exchange of the instruments of ratification and the notification referred to in Article 31.</p> <p>Article 33</p>	<p>4. maddesinde gözetilen geçiş döneminin gerçekleşme şartları, usulleri, sıra ve süreleri ile ilgili hükümlerin, bir Katma Protokol ile tespit edip edemeyeceğini inceler.</p> <p>Katma Protokol Akit Taraflar'ca imzalanacak ve her birinde uyulması gereken anayasa usullerinin tamamlanmasından sonra yürürlüğe girecektir.</p> <p>2. Beşinci yılın sonunda Katma Protokol tespit edilememiş ise, Ortaklık Konseyi'nde kararlaştırılarak ve 3 yılı geçmeyecek bir süreden sonra 1. fıkrada öngörülen usule yeniden başvurulur.</p> <p>3. Bu protokol hükümleri, Katma Protokol yürürlüğe girinceye ve en geç onuncu yılın sonuna değin uygulanır.</p> <p>Bununla beraber, Katma Protokol tespit edilmiş, fakat onuncu yıl sonunda yürürlüğe girememiş ise, Geçici Protokol en çok bir yıllık bir süre için uzatılır.</p> <p>Not- 1.9.1971 tarihine kadar geçerli olan işbu Geçici Protokol yerine, 1.9.1971-31.12.1972 devresinde 7/2905 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile tasdik edilen Geçici Anlaşma kaim olmuş ve 1.1.1973 tarihinden itibaren de Katma Protokol yürürlüğe girmiştir.</p> <p>Katma Protokol dokuzuncu yılın sonunda tespit edilemediği takdirde, Ortaklık Konseyi, hazırlık döneminin onuncu yılının bitiminden sonra uygulanacak rejimi kararlaştırır.</p> <p>Madde - 2.</p> <p>İşbu Protokolün yürürlüğe girişi ile birlikte Topluluk Üyesi Devletler, Türkiye kaynaklı ve Türkiye çıkışlı ithalatları için aşağıdaki yıllık tarifeye kontenjanlarını açarlar:</p> <p>a) 24.01 - Ham ve mamul olmayan tütün: Tütün döküntülürü</p>
---	--

<p>This Agreement is drawn up in two copies in the Dutch, French, German, Italian and Turkish languages, each of these texts being equally authentic.</p> <p>PROTOCOL No 1</p> <p>Provisional Protocol</p> <p>THE CONTRACTING PARTIES,</p> <p>RECOGNIZING the importance to the Turkish economy, particularly in the preparatory stage, of exports of tobacco, dried grapes, dried figs and hazelnuts;</p> <p>DESIRING to adopt the Provisional Protocol provided for in Article 3 of the Agreement of Association,</p> <p>HAVE AGREED AS FOLLOWS:</p> <p>Article 1</p> <p>1. Four years after the entry into of this agreement, the Council of Association shall consider whether, taking into account the economic situation of Turkey, it is able to lay down, in the form of an additional Protocol, the provisions relating to the conditions, detailed rules and timetables for implementing the transitional stage referred to in Article 4 of the Agreement.</p> <p>The additional Protocol shall be signed by the Contracting Parties and shall enter into force after completion of the respective constitutional procedures.</p> <p>2. If the additional Protocol has not been adopted by the end of the fifth year, the procedure laid down in paragraph 1 shall be set in motion again after a period which shall be fixed by the Council of Association and which shall not exceed three years</p>	<p>Belç. - Lüks. Eko. Birl. 1.250 ton</p> <p>Federal Almanya Cumhuriyeti 6.600 ton</p> <p>Fransa 2.550 ton</p> <p>İtalya 1.500 ton</p> <p>Hollanda 600 ton</p> <p>Bu tarife kontenjanlarının sınırı içinde her üye Devlet, Toplulukça 9 Temmuz 1961 tarihinde imzalanan Ortaklık Anlaşması çerçevesinde aynı ürünler ithalatına uyguladığına eşit bir gümrük vergisi uygular.</p> <p>b) 08.04 - Yalnız kuru üzüm (İçinde 15 Kg. veya daha az mal bulunan ambalajlarla)</p> <p>Belç. - Lüks. Eko. Birl. 3.250 ton</p> <p>Federal Almanya Cumhuriyeti 9.750 ton</p> <p>Fransa 2.800 ton</p> <p>İtalya 7.700 ton</p> <p>Hollanda 6.500 ton</p> <p>Bu tarife kontenjanlarının sınırı içinde her üye Devlet, Toplulukça 9 Temmuz 1961 tarihinde imzalanan Ortaklık Anlaşması çerçevesinde aynı ürünler ithalatına uyguladığına eşit bir gümrük vergisi uygular.</p> <p>c) 08.03 - Yalnız kuru incir (İçinde 15 Kg. veya daha az mal bulunan ambalajlarla)</p> <p>Belç. - Lüks. Eko. Birl. 840 ton</p> <p>Federal Almanya Cumhuriyeti 5.000 ton</p> <p>Fransa 7.000 ton</p>
---	---

<p>3. The provisions of this Protocol shall continue to apply until the additional Protocol enters into force or until the end the tenth year, whichever is the earlier.</p> <p>If, however, the additional Protocol has been adopted but has not entered into force by the end to the tenth year, this Provisional Protocol shall be extenuated for more than one year.</p> <p>Should the additional Protocol not have been adopted by the end of the minth year, the Council of Association shall decide on the arrangements to be applied in respect of the preparatory stage from the end of the tenth year.</p> <p>Article 2</p> <p>From the date of the entry into force of this Protocol, the Member States of the Community shall open the following annual tariff quotas for imports originating in and coming from Turkey:</p> <p>(a) 24.01 - Unmanufactured tobacco: tobacco refuse</p> <p>Belgo-Luxembourg Economic union 1 250 metric tons</p> <p>Federal Republic to Germany 6 600 metric tons</p> <p>France 2 550 metric tons</p> <p>Italy 1 500 metric tons</p> <p>Netherlands 600 metric tons</p> <p>Each Member State shall apply to products imported under these tariff quotas the customs duty which it applies to imports of like products within the framework of the Agreement of Association signed by the Community of 9 July 1961.</p> <p>(b) ex 08.04 - Dried grapes (in containers of a net</p>	<p>Hollanda 160 ton</p> <p>Bu tarife kontenjanları çerçevesinde Topluluk üyesi her Devlet, milli gümrük vergilerinin kuru incir için Ortak Gümrük Tarifesi'nde son yaklaşma anına kadar, Topluluğu kuran Antlaşma'nın 14. maddesinin 1. fıkrası anlamındaki esas vergiden, Topluluk üyesi Devletlerin kendi aralarında yaptıkları indirimlerin yarısının düşülmesi ile elde edilene eşit bir gümrük vergisi uygular.</p> <p>Geçici Protokol hükümleri, Topluluk üyesi Devletler milli gümrük vergilerinin kuru incir Ortak Gümrük Tarifesine son yaklaşma anında yürürlükte bulunuyorsa, Topluluk, 3. madde hükümlerini gözönünde bulundurarak, yukarıdaki bent gereğince Türkiye'ye sağlananlara eşit ticari faydaların saklı tutulması için gerekli tarife tedbirlerini alır.</p> <p>d) 08.05 - Dış ve iç kabukları çıkarılmış olanlar da dahil olmak üzere yaş veya kuru sert kabuklu meyvalar: Yalnız fındık</p> <p>Belç. - Lüks. Eko. Birl. 540 ton</p> <p>Federal Almanya Cumhuriyeti 14.500 ton</p> <p>Fransa 1.250 ton</p> <p>Hollanda 710 ton</p> <p>Bu tarife kontenjanları çerçevesinde Topluluk Üyesi her Devlet %2,5 ad valorem gümrük vergisi uygular.</p> <p>Bunun dışında, Topluluk Üyesi Devletler, Anlaşma'nın yürürlüğe girmesi ile birlikte bu ürün için, Topluluk içi gümrük vergilerinin tamamen kaldırılmasını ve Ortak Gümrük Tarifesi'nin tüm olarak uygulanmasını gerçekleştirirler.</p> <p>Madde - 3.</p> <p>2. maddede gösterilen ürünler için, Topluluk Üyesi Devletler milli gümrük vergilerinin Ortak Gümrük</p>
---	--

<p>content not exceeding 15 kg)</p> <p>Belgo-Luxembourg Economic</p> <p>Union 3 250 metric tons</p> <p>Federal Republic of Germany 9 750 metric tons</p> <p>France 2 800 metric tons</p> <p>Italy 7 700 metric tons</p> <p>Netherlands 6 500 metric tons</p> <p>Each Member State shall apply to products imported under these tariff quotas the customs duty which it applies to imports of like products within the framework of the Agreement of Association signed by the Community on 9 July 1961.</p> <p>(c) ex 08.03 - Dried figs (in containers of a net content not exceeding 15 kg)</p> <p>Belgo-Luxembourg Economic</p> <p>Union 840 metric tons</p> <p>Federal Republic of Germany 5 000 metric tons</p> <p>France 7 000 metric tons</p> <p>Netherlands 160 metric tons</p> <p>In the case of dried figs imported under these tariff quotas each Member State shall, pending the final alignment of the national rates of duty of Member States are finally aligned on the Common Customs Tariff, the Community shall adopt, for dried figs, the tariff measures necessary to ensure that Turkey retains commercial advantages equivalent to those which it has under the preceding paragraph, taking into account the provisions of Article 3.</p> <p>(d) ex 08.05 - Nuts, fresh, or dried, shelled or not:</p>	<p>Tarifesi'ne son yaklaşmasından itibaren, Topluluk her yıl, Türkiye yararına o tarihte açılmış milli tarife kontenjanlarının tutarına eşit hacimde tarife kontenjanları açar. Bu usul Ortaklık Konseyi'nce ertesi takvim yılı için, 4. madde gereğince alınan kararlara zarar vermeksizin uygulanır.</p> <p>Bununla beraber, fındık bakımından bu usul, ancak Topluluk Üyesi Devletler'in milli gümrük vergilerinin öteki üç ürünün tümü ile Ortak Gümrük Tarifesi'ne uyumu anında uygulanır.</p> <p>Madde - 4.</p> <p>Anlaşma'nın yürürlüğe girişini kovalayan ikinci yıldan başlayarak, Ortaklık Konseyi 2 ve 3. maddelerde gösterilen tarife kontenjanlarının hacmini artırmayı kararlaştırabilir. Ortaklık Konseyi'nin aksine kararı olmadıkça, bu artırmalar iktisap edilmiş olur. Her artırma, ancak ertesi takvim yılından başlayarak uygulanır.</p> <p>Madde - 5.</p> <p>Anlaşma'nın yürürlüğe girişi, takvim yılı başına rastlamaz ise, Topluluk Üyesi Devletler, Anlaşma'nın yürürlüğe girişinden, ertesi takvim yılının başına kadar ki süre için, bu sürenin beher ayı hesabıyla, 2. maddede anılan miktarların onikide birini karşılayan hacimde tarife kontenjanları açarlar.</p> <p>Bununla beraber, Ortaklık Konseyi, Anlaşma yürürlüğe girer girmez, sözü geçen ürünler ihracatının mevsimlik niteliğini gözönünde tutarak, yukarıdaki bendin uygulanması ile elde edilen tarife kontenjanları hacimlerinin artırılmasını kararlaştırabilir.</p> <p>Madde - 6.</p> <p>Anlaşma'nın yürürlüğe girmesinden itibaren üçüncü yılın bitiminde Ortaklık Konseyi, 2. maddede gösterilenlerden başka ürünlerin Topluluk pazarında sürümünü teşvike elverişli</p>
--	---

<p>Hazelnuts</p> <p>Belgo-Luxembourg Economic Union 540 metric tons 1q</p> <p>Federal Republic of Germany 14 500 metric tons</p> <p>France 1 250 metric tons</p> <p>Netherlands 710 metric tons</p> <p>Each Member State of the Community shall apply an ad valorem customs duty of 2-5% to products imported under this tariff quota.</p> <p>Furthermore, on the entry into force of this Agreement, the Member States of the Community shall abolish all intra-Community customs duties on this product and shall apply the Common Customs Tariff in its entirety.</p> <p>Article 3</p> <p>From the date the final alignment of the national duties applied by Member States of the Community to products mentioned in Article 2 with those of the Common Customs Tariff, the Community shall each year open tariff quotas in favour of Turkey equal to the total of the national quotas open at the date of that final alignment. This procedure shall be implemented without prejudice to any decisions which may have been taken by the Council of Association pursuant to Article 4 in respect of the following calendar year.</p> <p>As regards hazelnuts, however, this procedure shall not be implemented until the national duties of Member States of the Community for all the three other products have been brought into line with those of the Common Customs Tariff.</p> <p>Article 4</p> <p>From the second year following the entry into</p>	<p>tedbirleri kararlaştırabilir</p> <p>Madde - 7.</p> <p>Tütün, fındık veya kuru incir için ortak tarım politikasının uygulanmaya konması ile birlikte, Topluluk, işbu Protokol gereğince Türkiye'ye sağlananlara eşit ihracat imkanlarını saklı tutmak üzere, bu ortak tarım politikası için öngörülen rejimi gözönünde bulundurarak, gerekebilecek tedbirleri alır.</p> <p>Madde - 8.</p> <p>İşbu Protokol'ün 2. maddesinde gösterilen ürünler için Toplulukça tarife kontenjanları açılması halinde, bu tarife kontenjanları çerçevesinde uygulanacak gümrük vergileri seviyesi bakımından, Türkiye'ye anlaşmaya taraf olmayan bir memleketten daha az elverişli bir işlem yapılamaz.</p> <p>Madde - 9.</p> <p>Türkiye, Topluluk Üyesi Devletlerden birine veya bir kaçına tanıdığı en elverişli işlemi üye Devletlerin hepsine teşmile gayret eder.</p> <p>Madde - 10.</p> <p>Her Akit Taraf, hazırlık dönemi ile birlikte, yerleşme hakkı, hizmet edimi, ulaştırma ve rekabetle ilgili her çeşit güçlükleri Ortaklık Konseyi'ne getirebilir. Ortaklık Konseyi gerekirse, bu güçlükleri gidermek için, Akit Taraflar'a her türlü yararlı tavsiyelerde bulunabilir.</p> <p>Madde - 11.</p> <p>İşbu Protokol Anlaşma'ya eklenmiştir.</p> <p>PROTOKOL NO. 2 MALİ PROTOKOL</p> <p>Akit Taraflar,</p>
--	---

<p>force of this Agreement, the Council of Association may decide to increase the tariff quotas referred to in Article 2 and 3. unless the Council of Association should decide otherwise, these increases shall remain in force. Any increase shall take effect only from the beginning of the next calendar year.</p> <p>Article 5</p> <p>If this Agreement does not enter into force at the beginning of a calendar year, member States of the Community shall, for the period from the date of entry into force of this Agreement until the beginning of the next calendar year, open tariff quotas of one twelfth of the tonnages mentioned in Article 2 for each month between the date of entry into force of this Agreement and the beginning of the next calendar year.</p> <p>From the date entry into force of this Agreement, however, the Council of Association may decide to increase the tariff quotas opened pursuant to the preceding paragraph so as to take into account the seasonal nature of exports of the products in question.</p> <p>Article 6</p> <p>At the end of the third year after the entry into force of this Agreement, the Council of Association may take appropriate measures to promote the disposal on the Community market of products other than those mentioned in Article 2.</p> <p>Article 7</p> <p>Once a common agricultural policy has been introduced for tobacco hazelnuts or dried figs, the Community shall take any measures necessary to ensure that Turkey retains export openings equivalent to those which it has under this Protocol, taking into account the arrangements laid down for that common agricultural policy.</p>	<p>Ortaklık Anlaşması amaçlarının izlenmesini kolaylaştırmak için Türk ekonomisinin hızlandırılmış bir şekilde kalkınmasına faydalı olmak KAYGISIYLA,</p> <p>aşağıdaki hükümler üzerinde UYUŞMUŞLARDIR:</p> <p>Madde - 1.</p> <p>Türk ekonomisinin verimliliğini artırmaya yardımcı, Anlaşma'nın amaçlarının gerçekleştirilmesine faydalı olan ve Türk kalkınma planı çerçevesinde yer alan yatırım projeleri için finansman işlemleri, Türk Devleti ile Türk teşebbüsleri tarafından, Avrupa Yatırımlar Bankası'na sunulabilir. Banka, bunların tabi tutulacağı işlemde müracaat sahiplerine bilgi verir.</p> <p>Madde - 2.</p> <p>Olumlu bir sonuca bağlanan istemler ödünçler vasıtasıyla finanse edilir. Bu ödünçlerin tutarı 175 milyon hesap birimine erişebilir ve Anlaşma'nın yürürlüğe girişini kovalayan beş yıl içinde bağlanabilir.</p> <p>Madde - 3.</p> <p>Finansman istemleri, Türk teşebbüslerinden geldiği zaman, ancak Türk Hükümeti'nin oluru ile olumlu sonuca bağlanabilir.</p> <p>Madde - 4.</p> <p>1 - Ödünçler, finansmanına ayrıldıkları projelerin ekonomik özelliklerine göre verilir.</p> <p>2 - Özellikle kârlılığı uzun vadeli veya yazılı yatırımlara ilişkin ödünçler, indirilmiş faiz haddi, uzatılmış ödeme süresi, ödemesiz dönem gibi özel şartlar ve gereği halinde, bu ödünçlerin Türkiye tarafından ödenmesini kolaylaştırabilecek başka özel ödeme şartları ile donatılabilir.</p> <p>3 - Bir ödünç, Türk Devleti'nin dışında bir</p>
---	---

<p>Article 8</p> <p>If the Community should open tariff quotas for products mentioned in Article 2 of this Protocol, Turkey shall not, as regards the rates of customs duty chargeable within the framework of those tariff quotas, be treated less favourably than a country which is not this Agreement.</p> <p>Article 9</p> <p>Turkey shall endeavour to extend to all Member States of the Community the most favourable treatment which it grants to one or more of them.</p> <p>Article 10</p> <p>From the beginning of the preparatory stage each Contracting Party may bring before the Council of Association any difficulties regarding the right of establishment, the provision of services, transport or competition. Where necessary, the Council of Parties any appropriate recommendations for the solution of such difficulties.</p> <p>Article 11</p> <p>This Protocol shall be annexed to the Agreement.</p> <p>PROTOCOL No 2</p> <p>Financial Protocol</p> <p>THE CONTRACTING PARTIES,</p> <p>DESIRING to promote the accelerated development of the Turkish economy in furtherance of the objectives of the Agreement of Association,</p> <p>HAVE AGREED AS FOLLOWS:</p> <p>Article 1</p> <p>Request for the financing of investment projects</p>	<p>teşebbüs veya topluluğa verildiği zaman, Türk Devleti'nin garantisine bağlanır.</p> <p>Madde - 5.</p> <p>1. Banka, bu ödüncülerin verilmesini, ihale veya teklif almalar düzenlenmesine bağlayabilir. Bu ihale veya teklif almalara katılma, Türkiye ve Topluluk Üyesi Devletler uyruklu her gerçek veya tüzel kişiye eşit rekabet şartları ile açıktır.</p> <p>2. Ödüncüler, kabul edilen yatırım projelerinin gerçekleşmesi için gerekli ithalat giderleri kadar iç giderlerin karşılanmasında da kullanılabilir.</p> <p>3. Banka, fonların en rasyonel şekilde ve Anlaşma hedeflerine uygun olarak kullanılmasını gözetir.</p> <p>Madde - 6.</p> <p>Türkiye, bu ödüncülerden faydalanan borçluların, ödüncülerin ana para ve faizlerinin ödenmesinin gerektirdiği dövizleri edinmelerine imkan vermekle yükümlüdür.</p> <p>Madde - 7.</p> <p>Bazı projelerin gerçekleştirilmesi için bu Protokol çerçevesinde yapılacak yardım, özellikle üçüncü devletler, milletlerarası mali kuruluşlar veya Türkiye ya da Topluluk Üyesi Devletler kalkınma ve kredi müesseseleri ve resmi makamlarının dahil olacakları finansmanlara katılma şeklinde olabilir.</p> <p>Madde - 8.</p> <p>Anlaşma'da ve bu Protokol'de gösterilen şartlarla Türkiye'nin ekonomik ve sosyal kalkınmasına getirilen yardım, Türk Devletinininkini tamamlayıcı bir çaba teşkil eder.</p> <p>Madde - 9.</p> <p>İşbu Protokol Anlaşma'ya eklenmiştir.</p>
--	--

<p>which will serve to increase the productivity of the Turkish economy and further the objectives of the Agreement of Association, and which are part of the Turkish development plan, may be submitted by the Turkish State and by Turkish undertakings to the European Investment Bank, which shall inform them of the action taken thereon.</p> <p>Article 2</p> <p>Projects for which requests approved shall be financed by loans. These loans may be contracted up to a total of 175 million units of account, which may be committed in the five years following the entry into force of this Agreement.</p> <p>Article 3</p> <p>Requests for financing submitted by Turkish undertakings shall not be approved without the agreement of the Turkish Government.</p> <p>Article 4</p> <p>1. Loans shall be granted on the basis of the economic features of the projects which they are to finance.</p> <p>2. Loans, especially those for investment projects the return on which is indirect or long term, may be made on special terms such as reduced rates of interest, extended repayment periods, interest-free periods and, where appropriate, any other special repayment terms which may facilitate the servicing of such loans by Turkey.</p> <p>3. Any loan granted to an undertaking or to an authority other than the Turkish State shall be subject to a quarantine from the Turkish State.</p> <p>Article 5</p> <p>1. The Bank may make the granting of these loans subject to public invitation to tender or other</p>	<p>SON SENET</p> <p>Bir yandan,</p> <p>Türkiye Cumhurbaşkanı'nın ve</p> <p>Öte yandan,</p> <p>Majeste Belçika Kralının,</p> <p>Federal Almanya Cumhurbaşkanı'nın,</p> <p>Fransa Cumhurbaşkanı'nın,</p> <p>İtalya Cumhurbaşkanı'nın</p> <p>Altes Ruayal Lüksemburg Büyük Düşesi'nin,</p> <p>Majeste Hollanda Kraliçesi'nin</p> <p>ve Avrupa Ekonomik Topluluğu Konseyi'nin</p> <p>Türkiye ile Avrupa Ekonomik Topluluğu arasında bir Ortaklık yaratan Anlaşma'nın imzası için</p> <p>Ankara'da 12 Eylül 1963 gününde toplanan tam yetkili temsilcileri aşağıdaki metinleri tespit etmişlerdir:</p> <p>Türkiye ile Avrupa Ekonomik Topluluğu arasında bir Ortaklık yaratan ANLAŞMA ile aşağıda sayılan protokolleri:</p> <p>Protokol no. 1: Geçici Protokol</p> <p>Protokol no. 2: Mali Protokol</p> <p>Tam yetkili temsilciler bundan başka</p> <p>Aşağıda sayılan ve işbu Senede ekli</p> <p>1. Geçici Protokol'ün 2. maddesi ile ilgili olarak kuru üzüme ilişkin niyet bildirisini;</p> <p>2. Mali Protokol'ün 2. maddesinde sözü geçen</p>
--	--

<p>tendering procedures. Participation in such public invitations to tender or other tendering procedures shall be open on equal terms to all natural and legal persons who are nationals of Turkey or of Member States of the Community.</p> <p>2. Loans may be used to cover expenditure on imports or domestic expenditure, where such expenditure is necessary for carrying out approved investment projects.</p> <p>3. The Bank shall ensure that the funds are used in the most judicious manner and in accordance with the objectives of this Agreement.</p> <p>Article 6</p> <p>Turkey undertakes to allow recipients of these loans to obtain the currency necessary for the repayment of the loans and of interest thereon.</p> <p>Article 7</p> <p>Assistance provided under this Protocol for carrying out certain projects may take the form of participation in financing operations in which, in particular, third countries, international finance organizations or credit and development authorities and institutions of Turkey or of Member States of the Community may be concerned.</p> <p>Article 8</p> <p>Aid to Turkish economic and social development under the conditions set out in this Agreement and in this Protocol shall be Supplementary to the endeavours the Turkish State.</p> <p>Article 9</p> <p>This Protocol shall be annexed to this Agreement.</p> <p>In witness whereof, the undersigned Plenipotentiaries have signed this Agreement.</p>	<p>hesap biriminin değerine ilişkin yorum bildirisini;</p> <p>3. Ortaklık Anlaşmasında geçen "Akit Taraflar" deyiminin yorumu ile ilgili bildiriyi kabul etmişler;</p> <p>Ve Federal Almanya Cumhuriyeti Hükümeti'nin aşağıda sayılan ve işbu Senede ekli bulunan bildirimlerini not etmişlerdir:</p> <p>1. Alman uyrukluların tanımı ile ilgili bildiri;</p> <p>2. Anlaşma'nın Berlin'e uygulanmasına ilişkin bildiri.</p> <p>Tam yetkili temsilciler işbu Senede ekli bildirimlerin icabında Türkiye ile Avrupa Ekonomik Topluluğu arasında bir Ortaklık yaratan Anlaşma ile aynı şartlarda geğerliklerinin sağlanması için gerekli usullere tabi tutulacağı hususunda uyuşmuşlardır.</p> <p>BUNUN BELGESİ OLARAK, aşağıda adları yazılı tam yetkili temsilciler işbu son Senedin altına imzalarını atmışlardır.</p> <p>Ankara'da 12 Eylül 1963 gününde yapılmıştır.</p> <p>Türkiye Cumhurbaşkanı adına:</p> <p>Feridun Cemal ERKİN</p> <p>Majeste Belçika Kralı adına:</p> <p>Paul Henri SPAAK</p> <p>Federal Almanya Cumhurbaşkanı adına:</p> <p>Gerhard SCHROEDER</p> <p>Fransa Cumhurbaşkanı adına:</p> <p>Maurice COVUE de MURVILLE</p> <p>İtalya Cumhurbaşkanı adına:</p> <p>Emillo COLOMBO</p>
--	---

<p>done at Ankara this twelfth day of September in the year one thousand nine hundred and sixty-three.</p> <p>For His Majesty the King of the Belgians,</p> <p>For the President of the Federal Republic of Germany,</p> <p>For the President of the French Republic,</p> <p>For the President of the Italian Republic,</p> <p>For Her Royal Highness the Grand Duchess of Luxembourg,</p> <p>For Her Majesty the Queen of the Netherlands.</p> <p>FINAL ACT</p> <p>The Plenipotentiaries of</p> <p>His Majesty the King of the Belgians,</p> <p>The President of the Federal Republic of Germany,</p> <p>The President of the French Republic,</p> <p>The President of the Italian Republic,</p> <p>Her royal Highness the Grand Duchess of Luxembourg,</p> <p>Her majesty the Queen of the Netherlands, and</p> <p>The Council of the European Economic Community,</p> <p>of the one part, and</p> <p>The President of the Republic of Turkey,</p> <p>of the other part,</p>	<p>Altes Ruoyal Lüksemburg Büyük Düşesi adına:</p> <p>Eugène SCHAUS</p> <p>Majeste Hollanda Kraliçesi adına:</p> <p>Joseph M. A. H. LUNS</p> <p>Avrupa Ekonomik Topluluğu Konseyi adına:</p> <p>Joseph M. A. H. LUNS</p> <p>Avrupa Ekonomik Topluluğu'nu kuran Antlaşma'da gereken usullerin yerine getirildiğinin, özellikle Avrupa Parlamenter Asamblesi'ne danışıldığının Öteki Akit Tarafa bildirilmesinden sonra ancak Topluluğu kesin olarak bağlayacağı ihtiyat kaydı ile</p> <p>GEÇİCİ PROTOKOL'ÜN 2. MADDESİ İLE İLGİLİ OLARAK</p> <p>KURU ÜZÜME İLİŞKİN NİYET BİLDİRİSİ</p> <p>Topluluk, kuru üzüm için ortak bir pazar örgütü kurmayı tasarlamadığını bildirir.</p> <p>MALİ PROTOKOL'ÜN 2. MADDESİNDE SÖZÜ GEÇEN HESAP BİRİMİNİN DEĞERİNE İLİŞKİN YORUM BİLDİRİSİ</p> <p>Akit Taraflar aşağıdaki hususları bildirirler:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Mali Protokol'ün 2. maddesinde öngörülen tutarın açıklanmasında kullanılan hesap biriminin değeri 0.88 867 088 gram saf altındır.2. 1. fıkrada tanımlanan hesap birimi bakımından Topluluk üyesi bir devletin para paritesi, bir hesap biriminin içindeki saf altının ağırlığı ile Milletlerarası Para Fonu'na bu para için bildirilmiş olan pariteye tekabül eden saf altın ağırlığı arasındaki orandır. Bildirilmiş bir paritesi yoksa veya cari işlemlerde Para Fonu'nun müsaade ettiği sınırın dışında pariteden uzaklaşan kur uygulaması varsa, paranın paritesine tekabül eden altın; dolaylı
---	---

<p>meeting at Ankara , on the twelfth day of September in the year on thousand nine hundred and sixty-three,</p> <p>for the signature of the Agreement establishing an Association between the European Economic Community and Turkey,</p> <p>have adopted the following texts:</p> <p>Agreement establishing an Association between the European Economic Community and turkey and the Protocol listed below:</p> <p>Protocol No 1: Provisional Protocol</p> <p>Protocol No 2: Financial Protocol</p> <p>The Plenipotentiaries have furthermore:</p> <p>- adopted the declarations which are listed below and annexed to this Act (Annex I):</p> <ol style="list-style-type: none">1. Declaration of Intent on dried grapes, in connection with Article 2 of the Provisional Protocol,2. Interpretative Declaration on the value of the unit of account referred to in Article e2 of the Financial Protocol,3. Interpretative Declaration on the definition of "Contracting Parties" used in the Agreement of Association, <p>- and taken note of the Declarations of the Government of the Federal Republic of Germany which are listed and annexed to this Act (Annex II):</p> <ol style="list-style-type: none">1. Declaration on the definition of the expression "German national",2. Declaration on the application of the Agreement to Berlin.	<p>veya dolaysız olarak tamamlanmış ve altına çevrilebilen bir paranın Fon'a bildirilmiş paritesi esası ile, hesap gününde Üye Devlet'e, cari ödemeler için sözü edilen altına çevrilebilir paraya uygulanmakta olan kambiyo rayicine göre hesaplanır.</p> <p>3. Yukarıdaki 1. fıkrada belirtilen hesap birimi Mali Protokol'ün uygulama süresince değişmeyecektir. Bununla beraber, uygulama süresinin bitiminden önce Milletlerarası Para Fonu'nca, Statülerinin 7. Kısımının 4. maddesi gereğince bütün paraların seyyanen altına olan paritelerinin aynı oranda değişmesi kararlaştırılırsa, hesap biriminin saf altın ağırlığı bu ayarlamının ters fonksiyonuna göre değiştirilecektir.</p> <p>Topluluk Üyesi Devletler'den birinin veya bir kaçının, Milletlerarası Para Fonu'nun yukarıdaki bendde öngörülen kararını uygulamaması halinde hesap biriminin saf altın ağırlığı, Milletlerarası Para Fonu'nca kararlaştırılmış ayarlamının ters fonksiyonuna göre değiştirilecektir. Ancak, Avrupa Ekonomik Topluluğu Konseyi böylece ortaya çıkan durumu inceleyecek ve Komisyonun önermesi üzerine ve Para Komitesi'nin görüşü alınarak gerekli tedbirleri mevsuf çoğunlukla kararlaştıracaktır.</p> <p>ORTAKLIK ANLAŞMASI'NDA GEÇEN "Akit Taraflar"</p> <p>DEYİMİNİN YORUMU İLE İLGİLİ BİLDİRİ</p> <p>Akit Taraflar, Ortaklık Anlaşması'nın, metinde geçen "Akit Taraflar" deyimine, bir yandan Türkiye Cumhuriyeti, öte yandan, Topluluk ile Üye Devletler veya sadece, ya Üye Devletler ya da Topluluk anlamı verilmek suretiyle, yorumlanması hususunda anlaşmışlardır. Bu deyim her defasında verilecek anlam, Anlaşmanın bunları karşılayan hükümlerinden çıkarılacaktır. Bazı hallerde "Akit Taraflar" deyimini, Topluluğu kuran Antlaşma'nın geçiş dönemi süresince Üye Devletler, bu dönemin bitiminden sonra Topluluk</p>
--	--

<p>The Plenipotentiaries have agreed that the Declarations annexed to this Act shall be subjected, in the same manner as for the Agreement establishing an Association between the European Economic Community and Turkey, to any procedures that may be necessary to ensure their validity.</p> <p>In witness whereof, the undersigned Plenipotentiaries have signed this Final Act.</p> <p>done at Ankara, on the twelfth day of September in the year one thousand nine hundred and sixty-three.</p> <p>For His Majesty the King of the Belgians,</p> <p>For the President of the Federal Republic of Germany,</p> <p>For the President of the French Republic,</p> <p>For the President of the Italian Republic,</p> <p>For Her Royal Highness the Grand Duchess of Luxembourg</p> <p>For Her majesty the Queen of the Netherlands.</p> <p>Declaration of Intention concerning dried grapes with reference to Article 2 of the Provisional Protocol</p> <p>The Community declares that it does not envisage the establishment of a common organization of the market in dried grapes.</p> <p>*****</p> <p>Interpretative declaration on the value of the unit of account in the context of Article 2 of the Financial Protocol</p> <p>The Contracting Parties declare that:</p> <p>1. The value of the unit of account used to express</p>	<p>anlamına gelebilecektir.</p> <p>FEDERAL ALMANYA CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ'NİN BİLDİRİLERİ</p> <p>1. Alman uyrukluların tanımı ile ilgili bildiri:</p> <p>Federal Almanya Cumhuriyeti Temel Kanunu anlamında bütün Almanlar Federal Almanya Cumhuriyeti uyruğunda sayılır.</p> <p>2. Anlaşma'nın Berlin'e uygulanmasına ilişkin bildiri:</p> <p>Federal Almanya Cumhuriyeti Hükümeti'nce üç aylık bir süre içinde Akit Taraflar'a aksine bir bildiri de bulunmadıkça, Ortaklık Anlaşması Berlin Eyaletine de uygulanır.</p> <p>ANLAŞMA'NIN İMZASI SIRASINDA İKİ HEYET BAŞKANI</p> <p>ARASINDA TEATİ EDİLEN MEKTUPLAR</p> <p>Mektup: Avrupa Ekonomik Topluluğu Heyeti Başkanı B. Günther SEELIGER'den Türk Heyeti Başkanı, Büyükelçi B. Hasan Esat IŞIK'a</p> <p>Tarih: 12 Eylül 1963</p> <p>Konu: Türkiye'deki iş gücüne ilişkin sorunlar</p> <p>Bay Başkan, Ankara, 12 Eylül 1963</p> <p>Bu müzakereler sırasında belirttiğiniz isteğe uymak üzere, Ortaklık Anlaşması'nın 4 ve 12. maddeleri hükümleri gözönünde bulundurularak, Ortaklık Konseyinin, Türkiye'deki iş gücüne ilişkin sorunlar hazırlık döneminden itibaren inceleyebilmesini Topluluğun kabul eylediğini size bildirmekle şeref duyarım.</p> <p>Bu mektubun alındığının lütfen bildirilmesini rica</p>
---	--

<p>the amount mentioned in Article 2 of the Financial Protocol shall be 0-88867088 grammes of fine gold.</p> <p>2. The parity of the currency of a Member State of the Community in relation to the unit of account defined in paragraph 1 shall be the relation between the weight of fine gold contained in the unit of account and the weight of fine gold corresponding to the par value of that currency communicated to the International Monetary Fund. If no par value has been communicated, or if exchange rates differing from the par value by a margin exceeding that authorized by the International Monetary Fund are applied to current shall be calculated on the basis of the exchange rate for a currency Member State to current payments, on the day of the calculation, and on the basis of the par value communicated to the International Monetary Fund for that convertible currency.</p> <p>3. The unit of account defined in paragraph 1 shall remain unchanged throughout the period in which the Financial Protocol is in force. If, however, before the end of that period a uniform proportionate change in the par values of all currencies in relation to gold should be decided by the International Monetary Fund under Article 4, Section 7, of its Articles of Agreement, the weight of fine gold contained in the unit of account shall alter in inverse ratio to that change.</p> <p>If one or more Member States do not apply the decision taken by the International Monetary Fund as referred to in the preceding subparagraph, the weight of fine gold contained in the unit of account shall alter in inverse ratio to the change decided by the International Monetary Fund. The Council of the European Communities shall, however, examine the situation thus created and shall take the necessary measures, acting by a qualified majority, after receiving a proposal from the Commission and the opinion of the Monetary Committee.</p> <p>Interpretative Declaration on the definition of the</p>	<p>ederim.</p> <p>En üstün saygılarımın kabulünü dilerim Bay Başkan.</p> <p>Günther SEELIGER</p> <p>Avrupa Ekonomik Topluluğu Heyeti Başkanı</p> <p>Mektup: Türk Heyeti Başkanı, Büyükelçi B. Hasan Esat IŞIK'tan Avrupa Ekonomik Topluluğu Heyeti Başkanı, B. Günther SEELIGER'e</p> <p>Tarih: 12 Eylül 1963</p> <p>Konu: Avrupa Ekonomik Topluluğu Heyeti Başkanı'nın mektubuna cevap</p> <p>Ankara, 12 Eylül 1963</p> <p>Bay Başkan,</p> <p>12 Eylül 1963 günlü mektubunuzla, bana aşağıdaki hususu bildirmek lütfunda bulunmuşsunuz:</p> <p>"Bay Başkan, Bu müzakereler sırasında belirttiğiniz isteğe uymak üzere, Ortaklık Anlaşması'nın 4 ve 12. maddeleri hükümleri gözönünde bulundurularak, Ortaklık Konseyinin, Türkiye'deki iş gücüne ilişkin sorunları hazırlık döneminden itibaren inceleyebilmesini Topluluğun kabul eylediğini size bildirmekle şeref duyuyorum.</p> <p>Bu mektubun alındığının lütfen bildirilmesini rica ederim."</p> <p>Bu mektubun alındığını bildirmekle şeref duyuyorum.</p> <p>En üstün saygılarımın kabulünü dilerim Bay Başkan.</p> <p>Hasan Esat IŞIK</p> <p>Türk Heyeti Başkanı</p> <p>"Türkiye ile Avrupa Ekonomik Topluluğu arasında</p>
--	---

<p>expression "Contracting Parties" used in the Agreement of Association</p> <p>The Contracting parties agree that for the purposes of the Agreement of Association "Contracting Parties" means the Community and the Member States or alternatively the Member States alone or the Community alone on the one hand, and the Turkish Republic on the other. The meaning to be given to this expression in each particular case is to be deduced from the context of the Agreement and from the corresponding provisions of the Treaty establishing the Community. In certain circumstances "Contracting Parties" may, during the transitional period of the Treaty establishing the Community, mean the Member States, and after the expiry of that period mean the Community.</p> <p>*****</p> <p>Declarations by the Government of the Federal Republic of Germany</p> <p>1. Declaration on the definition of the expression "German national"</p> <p>All Germans as defined in the Basic Law for the Federal Republic of Germany shall be considered nationals of the Federal Republic of Germany,</p> <p>2. Declaration on the application of the Agreement to Berlin</p> <p>The Agreement of Association shall apply equally to Land Berlin unless the Government of the Federal Republic of Germany makes a declaration to the contrary to the other Contracting Parties within the three months following the entry into force of the Agreement.</p>	<p>bir Ortaklık Yaratan Anlaşma" ya ekli "Geçici Protokol" ün birinci maddesi uyarınca 23 Kasım 1970 tarihinde Brüksel'de imzalanmış olan Katma Protokol ve Ekleri ile Mali Protokol, Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu yetki alanına giren maddelerle ilgili Anlaşma ve Son Senet'in onaylanmasının uygun bulunduğuna dair Kanun</p> <p>Kanun No. 1448 R. Gazete No. 13915</p> <p>Kabulü: 22.7.1971 R.G. Tarihi: 3.8.1971</p> <p>Madde 1 - 12 Eylül 1963 tarihinde Ankara'da imzalanmış, 4/2/1964 tarih ve 397 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunmuş 22/10/1964 tarih ve 6/3820 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile onaylanmış, 20/11/1964 tarih ve 6/3930 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe girmiş olan "Türkiye ile Avrupa Ekonomik Topluluğu Arasında Bir Ortaklık Yaratan Anlaşma" ya ekli "Geçici Protokol"ün birinci maddesi uyarınca, bahis konusu Anlaşma'nın 4. maddesinde gözetilen geçiş döneminin gerçekleşme şartları, usulleri, sıra ve süreleri ile ilgili hükümlerini tespit etmek üzere 23 Kasım 1970 tarihinde Brüksel'de imzalanmış olan "Katma Protokol ve Ekleri" ile "Mali Protokol", "Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu Yetki Alanına Giren Maddelerle İlgili Anlaşma" ve "Son Senet" in onaylanması uygun bulunmuştur.</p> <p>Madde 2 - Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.</p> <p>Madde 3 - Bu Kanun'un hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.</p> <p>Karar No. 7/5476 R.Gazete No. 14406</p> <p>Tarihi: 21.12.1972 R.G. Tarihi: 29.12.1972</p> <p>Türkiye ile Avrupa Ekonomik Topluluğu arasında bir Ortaklık Yaratan Anlaşma'ya ekli geçici Protokol'ün birinci maddesi uyarınca, Hükümetimizle Avrupa Ekonomik Topluluğu arasında 23 Kasım 1970'de imzalanmış ve 22</p>
--	--

	<p>Temmuz 1971 tarih ve 1448 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunmuş olan "Katma Protokol", "Mali Protokol", "Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu'nun Yetki Alanına Giren Maddelerle İlgili Anlaşma" ve "Son Senet" in, 1 Ocak 1973 tarihinden itibaren yürürlüğe girmek üzere onaylanması; Dışişleri Bakanlığı'nın 15 Aralık 1972 tarih ve ESGM (ESAD) 760.430/72-1284 sayılı yazısı üzerine, 31 Mayıs 1963 tarih 244 sayılı Kanunun 2 ve 3. maddeleri uyarınca Bakanlar Kurulu'nca 21/12/1973 tarihinde kararlaştırılmıştır.</p>
--	--

<http://www.abgs.gov.tr/index.php?p=117&l=2>

(Erişim 25.05.2011)

http://www.belgenet.com/arsiv/ab/ab_ankara.html

(Erişim 15.05.2010)

EK:2

İLERLEME RAPORLARI

2001 Yılı İlerleme Raporu ve Strateji Belgesi

Rapor öncelikle nazaran bu kez farklı bir kapsamda olmuştur. Rapordaki tespitlere, ülkemizin AB'ne katılım hazırlığının irdelendiği bir şekil ve içerikte yer verilmiş ve bu yaklaşım çerçevesinde diğer adaylar için yapıldığı gibi, Topluluğun tüm müktesebat alanlarını içeren bir değerlendirme yapılmıştır.

İlerleme Raporu ve Strateji Belgesi, geneli itibariyle, yumuşak ve ülkemizdeki siyasi ve ekonomik reform çabaları teşvik eder bir şekilde kaleme alınmıştır. Ancak, Türkiye'nin halihazırda Kopenhag siyasi ve ekonomik kriterlerini karşılamaktan uzak bir noktada bulunduğu, üyelik süreci içerisinde hemen her alanda atılması gereken daha pek çok adım olduğu ve bunların, Ulusal Programın gözden geçirilmesi bağlamında, daha iyi bir öncelik sıralamasına tabi tutulmalarının ve tarih takvimlere bağlanmalarının gerektiği de, altı çizilerek vurgulanmıştır. Esasen Türkiye, gözden geçirilmiş yeni Ulusal Programını Mart 2002'de açıklamayı öngördüğünü, İlerleme Raporunun yayınlanmasından önce duyurmuştur.

İlerleme Raporunun siyasi bölümü ağırlıklı olarak insan hakları konusuna ayrılmıştır. Gerçekleştirilen tüm anayasa değişikliklerine rağmen, bunların uygulamasına ağırlık verilmiş ve bu uygulamayı görmeden bir değerlendirme yapılmasının uygun olmayacağı ifade edilmiştir. İnsan hakları alanında özellikle ifade özgürlüğü, F-Tipi cezaevleri, Avrupa İnsan Hakları mahkemesindeki davalar ve yolsuzlukla mücadeleye ağırlık verilmiştir. Bu bağlamda insan hakları ihlalleri ağırlıklı olarak Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi kapsamında sıralanmıştır. Genel ifadelerle Türkiye'nin gerçekleştirilen değişikliklere rağmen Kopenhag siyasi kriterlerinin yerine getirmemiş tek aday ülke olduğunun altı çizilmektedir.

Ekonomik alanda, yaşanan iki mali krizin, Türkiye'nin Kopenhag ekonomik kriterlerini karşılama yönünde ilave ilerleme kaydedememesinde büyük rol oynadığı ve bu krizlerin ekonomideki iyileşmeyi durdurarak, önceki istikrar programının uygulanmasına engel olduğu vurgulanan Raporda, Gümrük Birliğinin kapsadığı alanlarda Türkiye'nin AB müktesebatına uyumunun ileri düzeyde olduğu ve geçtiğimiz yıldan bu yana, sözkonusu alanlarda daha da fazla uyum gerçekleştirildiği

vurgulanmaktadır. Bununla birlikte, Türkiye'nin Kopenhag ekonomik kriterlerinden birini oluşturan "işleyen piyasa ekonomisine sahip olmadığı" iddia edilmektedir.

Strateji Belgesinde, Kopenhag siyasi kriterlerine, ülkemizden başka tüm adaylarca uyum sağlandığı, Kopenhag ekonomik kriterleri bağlamında ise, Türkiye, Bulgaristan ve Romanya hariç, diğer aday ülkelerin "işleyen piyasa ekonomisine sahip oldukları ve AB'nin rekabeti ve piyasa güçleriyle başedebilecekleri" teyid edilmiştir. Bu değerlendirme ışığında, Komisyonun 2002 İlerleme Raporlarında, hangi aday ülkelerin üyeliğe kabul edilebileceği konusunda somut tekliflerde bulunulabileceği ve azami 10 Aday Ülkenin, 2002 sonu itibarıyla üyelik için gereken kriterleri karşılayabilecek durumda göründükleri belirtilmektedir. Türkiye için ise, üyelik konusunda somut herhangi bir perspektife yer verilmemiştir. *www.mfa.gov.tr (Erişim 02.07.2010)*

2002 Yılı İlerleme Raporu

Genel Değerlendirme

Türkiye siyasi kıstaslara uyum konusunda kayda değer ilerlemeler kaydetmiştir. Anayasal reform ve yasal değişiklikler paketi aracılığıyla Katılım Ortaklığı'nda belirlenen temel önceliklerin pek çoğu ele alınmıştır. Özellikle Ağustos 2002 tarihinde Meclis'in onayladığı yasal değişiklikler, geniş etkili reformlar yapmak konusunda Türkiye'nin istekliliğini göstermesi açısından son derece olumlu karşılanmıştır.

Reformların gerçekleştirilmesi, Türk siyasi liderlerinin büyük bölümünün Avrupa değerleri ve standartlarına uyumda ilerleme kaydedilmesi yönünde kararlılığının önemli bir işaretidir. AB Komisyonu gelişmeleri olumlu karşılamaktadır ve Türkiye'deki siyasi ortam çerçevesinde bu gelişmenin öneminin farkındadır. Reformlar çok zor koşullar altında onaylanmıştır. Bu reformlar, Türk siyasi sisteminin şimdiye kadar çok hassas görülen alanlarda dahi ilerleme kaydetme istek ve kapasitesini kanıtlamaktadır.

1. Reformlar Eksik: Reformlar, temel hak ve özgürlüklerin tam olarak kullanımı açısından bazı önemli eksiklikler içermektedir. Özellikle basın ve yayını da içeren ifade özgürlüğü, barışçı toplanma özgürlüğü dernekleşme özgürlüğü, dini özgürlükler ve yasal tazmin hakkı alanlarında önemli kısıtlamalar sürmektedir.

2. Uygulama Yetersiz: Reformların çoğunun yürürlüğe girmesi için ilgili yönetmelik ve idari tedbirlerin onaylanması ve tüm ülkede değişik düzeylerde yürütme ve yargı makamları tarafından uygulanmaya geçirilmesi gerekmektedir. Yüksek Seçim Kurulu'nun önemli bir siyasi partinin liderininin 3 Kasım seçimlerine katılımını engelleyen kararı, reformların ruhunu yansıtmamaktadır.

3. Başka Reformlar Gerekli: Halen, siyasi kıstaslar çerçevesinde bir dizi önemli konunun uygun şekilde ele alınması gerekmektedir. Bunlar arasında işkence ve kötü muamele ile mücadele, ordu üzerinde sivil denetimle ilgili bazı sorunlar, şiddet içermeyen görüşlerini dile getirmeleri sonucunda hapiste bulunan kişilerin durumları ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarına uyum bulunmaktadır. Son yıllarda gerçekleşen önemli ilerlemeler ve daha fazla dikkat gerektiren son alanların ışığında Türkiye, yasal olarak ve uygulamada, demokrasinin güçlendirilmesi ve insan haklarının korunması alanlarında, reform sürecinin sürdürülmesi konusunda cesaretlendirilmektedir.

Böylelikle Türkiye'nin siyasi kistaslara tam olarak uyum alanında kalan son engelleri aşması mümkün olacaktır.

Kıbrıs konusunun çözümü ile ilgili Türkiye'nin, bu yıl içinde Kıbrıs sorununda kapsamlı bir çözüme ulaşılması için Birleşmiş Milletler'in çabalarına tam destek vermesini istemektedir.

Ekonomik kistaslar çerçevesinde, Türkiye'nin pazar ekonomisinin işleyişi alanında kaydettiği ilerleme dış rekabet baskısına karşı direncini güçlendirmektedir. Bununla birlikte ekonomik gerileme ve mali krizlerin etkisi sürmektedir.

AB müktesebatına uyumda, gümrük birliğinin kapsadığı konular ve bankacılık, telekomünikasyon, enerji ve tarım gibi alanlarda uyuma yönelik ilerleme kaydedilmiştir. Mali sektör yeniden yapılandırılmış, bu alanda idari kapasite düzenlenmiştir. Pek çok alanda AB mevzuatı ve Türk yasaları arasında önemli farklılıklar bulunmaktadır.

Siyasi kistaslar çerçevesinde başlıca eksiklikler :

Gerçekleştirilen iyileştirmelere rağmen, **F tipi cezaevlerindeki** koşullarla ilgili sorunlar sürmektedir;

Devlet Güvenlik Mahkemeleri'nde avukatsız tutukluluk uygulamaları sürmektedir. Olağanüstü hal bölgelerinde uzun tutukluluk uygulamaları sürmektedir. İşkence, kötü muamele iddiaları sürerken, sanıkların yasal takibinde yeterli ilerleme sağlanamamıştır;

Medya kanununa rağmen yazar, gazeteci ve yayıncılar hakkında yasal soruşturma uygulamaları sürmüştür;

Derneklerin etkinliklerinin yasaklanması için yasal zemin halen mevcuttur. Türkiye'deki yabancı dernekler halen bazı kısıtlamalara ve sıkı denetime tabidir;

Vakıflar kanunundaki değişikliklere rağmen dini azınlıklar, tüzel kişilik, mal edinme hakkı, din adamlarının eğitimi konularında kısıtlamalarla karşı karşıyadır;

Sendikalar karşı kısıtlamalar, çocuk işçi çalıştırma uygulamaları sürmektedir;

Namus davalarının cezalandırmalarda hafifletici sebep olmasına olanak veren yasa yürürlüktedir;

Devlet Güvenlik Mahkemeleri'nin işleyişi halen uluslararası standartlara uygun değildir.

Yolsuzluk halen önemli bir sorun olmaya devam etmektedir;

Güneydoğu Anadolu bölgesinde insan haklarının korunması alanında çabalar güçlendirilmelidir;

Milli Güvenlik Kurulu oluşumu ve rolü ile ilgili değişiklikler uygulamada bir değişiklik yaratmış görünmemektedir.

Ekonomik kıstaslar çerçevesinde başlıca eksiklikler :

Piyasaların işlerliğini ve rekabet gücünü arttırmak için makroekonomik denge ve mali sürdürülebilirlik sağlanmalıdır;

Kronik yüksek **enflasyonun** düşüşü devam etmeli ve vergi disiplini sağlanmalıdır;

Bankacılık sektöründeki temkinlilik ve muhasebe kuralları uluslararası standartlar düzeyine getirilmelidir;

Kamu bankaları ve işletmelerinin **özelleştirme** hızlandırılmalı ve piyasaların işleyişindeki devlet kontrolünün kaldırılması tamamlanmalıdır;

Bürokratik işlemler kolaylaştırılarak ve diğer teknik engeller kaldırılarak **yabancı sermaye** girişi sağlanmalıdır;

Malların serbest dolaşımı çerçevesinde önemli teknik engeller sürmektedir;

Uygun bir **piyasa denetleme sistemi** kurulmalıdır;

Rekabet politikası alanında devlet yardımları konusunda AB müktesebatına uyumda hiçbir ilerleme sağlanamamıştır. Öncelikle bağımsız bir devlet yardımları kurulu oluşturulmalıdır;

Tarım alanında AB müktesebatına uyum çabaları sınırlıdır. Türkiye veterinerlik ve hayvan sağlığı ile ilgili AB yasalarını benimsemeli ve uygulamalıdır;

Ortak **Balıkçılık** Politikası düzenlemelerinde bir ilerleme sağlanmamıştır;

Ulaştırma politikasında AB müktesebatını uygulamak için yasal çalışma yapılmalıdır;

Gümrük birliğinde uyum kağıt üzerinde kalmaktadır.

Türkiye'nin **sosyal politikalar** ve istihdam yasaları AB müktesebatından uzak kalmaya devam etmektedir.

Elektrik ve gaz sektörlerinde önemli ilerleme sağlanmıştır. AB müktesebatına uyum süreci başlamıştır ancak daha fazla çaba gerekmektedir;

Telekomünikasyon sektöründe sabit ve mobil telefon piyasalarının serbestleştirilmesi ve pazarda hakim konumdaki operatörlerle ilgili yasal çerçeve konularında bir ilerleme kaydedilmemiştir.

Basın yayın yasası AB müktesebatına uyumlu değildir;

Adalet ve iç işleri alanında özellikle yasa dışı göçe karşı alınan önlemler güçlendirilmelidir.
http://www.belgenet.com/arsiv/ab/ab_rapor02_1.html (Erişim 03.06.2010)

2003 İlerleme Raporu

1. Siyasi Kıstaslar:

Son 12 ay içinde Türkiye etkileyici yasal çabalarını sürdürerek Kopenhag siyasi kıstaslarına uyum yönünde önemli bir ilerleme sağlamıştır. Bununla birlikte yargının bağımsızlığı ve işleyişinin, dernekleşme, ifade ve din özgürlüğü gibi temel hakların kullanımının genel çerçevesinin güçlendirilmesi, sivil-ordu ilişkilerinde Avrupa uygulamalarına daha da yaklaşılması, Güneydoğu'nun durumu ve kültürel haklar başta olmak üzere, bu raporda yeralan sorunlara eğilinmesi gerekmektedir. Türk vatandaşlarının Avrupa standartlarında insan hakları ve temel özgürlüklerden yararlanmasını sağlamak amacıyla tam ve etkin uygulama sağlanmalıdır.

Ayrıca Türkiye, Kıbrıs sorununa kapsamlı bir çözüm getirilmesi çabaları için kararlı bir destek sağlamalıdır. Sorunun çözümsüz kalması Türkiye'nin AB'ye yönelik hedeflerinde önemli bir engel oluşturabilir.

AB Komisyonu 2004 yılı Ekim ayında Türkiye'nin siyasi kıstaslara uyumu konusunda bir rapor ve tavsiye açıklayacağını ve AB Konseyinin Türkiye ile üyelik müzakerelerinin açılma olasılığı konusunda karar alacağını belirtmiştir.

Son yıl içinde Türk hükümeti reformları hızlandırmak yönünde büyük bir kararlılık göstermiş ve etkin uygulama alanında önemli adımlar atmıştır. Düşünce ve gösteri özgürlüğü, kültürel haklar, ordu üzerinde sivil denetim gibi hassas alanlara değinen reformlar büyük bir siyasi öneme sahiptir.

Kamu idaresi alanında, özellikle insan kaynakları idaresinin saydamlaştırılması reformu yolsuzlukla mücadeleyi güçlendirecektir.

Milli Güvenlik Konseyi'nin (MGK) görev, yetki ve işleyişi ile ilgili önemli reformlar sivil-ordu ilişkilerini AB uygulamalarına yakınlaştırmıştır. Ancak, MGK temsilcilerinin RTÜK ve YÖK gibi sivil kurumlarda yer alması ve askeri harcamaların onay ve denetiminde parlamento yetkisi konuları da ele alınmalıdır.

Yargı sisteminin etkinliği ve bağımsızlığı yönünde gelişmelere rağmen, hala yapılması gerekenler vardır. Devlet güvenlik mahkemelerinin, savunma hakkı ve adil yargılama alanlarında Avrupa standartlarına getirilmesi gerekmektedir.

Reform uygulamaları düzensizdir ve bazı durumlarda yasa uygulayıcısı ve yargı makamlarının getirdiği kısıtlamalar sonucunda amaçlanan hedeflere ulaşılamamaktadır. Bu nedenle hükümet bir Reform İzleme Grubu oluşturmuştur.

Türkiye Avrupa Konseyi Yolsuzluk Sözleşmesi'ni onaylamış ve bu alanda çeşitli girişimlerde bulunmuştur. Bununla birlikte kamu hayatının pek çok alanında yolsuzluk sürmektedir.

Türkiye sivil ve siyasi haklara, sosyal ve ekonomik haklara yönelik Avrupa sözleşmelerini imzalamıştır. Ancak Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi hükümlerine uyum yönünde sorunlar sürmektedir.

İşkence ve kötü muamele ile mücadele alanında yasal sistem Avrupa standartlarına yaklaşmıştır. İşkencenin boyutları azalmış olmakla birlikte bazı davalarla ilgili raporlar endişe yaratmaktadır.

Hapishane koşullarında ve hükümlülerin haklarında iyileşmeye rağmen, avukat edinme hakkının uygulamada her zaman kullanılamadığı görülmektedir.

Yeniden yargılanma hakkı az dava için kullanılabilmiştir. DEP davasında savunma hakkına saygı konusunda endişeler sürmektedir.

Reform paketleri ifade özgürlüğü alanında önemli kısıtlamaları ortadan kaldırmış ve ceza davasında getirilen yeni hükümler sonucunda pek çok kişi serbest bırakılmıştır.

Toplanma ve gösteri hakkı alanında önemli kısıtlamalar kaldırılırken bazı gösterilerde güvenlik güçlerinin aşırı şiddet kullandığı görülmüştür.

Dernek kurma özgürlüğü alanında bazı kısıtlamaların kaldırılmasına karşın derneklerin ağır işlemlere tabi olduğu ve özellikle insan hakları derneklerine karşı davalar olduğu görülmektedir.

Parti kapatmanın zorlaştırılmasına karşın HADEP kapatılmış, DEHAP'ın ise kapatılması istemiyle dava açılmıştır.

Din özgürlüğü alanında reformlara karşın yasa uygulayıcılarının kısıtlayıcı yorumları nedeniyle, özellikle tüzel kişilik ve mal edinme, eğitim ve din adamları eğitimi alanlarında, Avrupa standartlarına göre önemli sınırlamalar sürmektedir.

Türkçe dışında dillerde radyo, televizyon yayını ve eğitimde yasakları kaldıran tedbirlere karşın uygulamada bir değişiklik görülmemektedir.

Güneydoğu'da olağanüstü hal uygulamasının kaldırılmasının ardından yerlerinden ayrılmış kişiler ve bölgenin sosyal ve ekonomik gelişimi konularına kapsamlı bir şekilde eğilmek gerekmektedir. Genel anlamda kültürel haklar konusu da ele alınmalıdır.

Türkiye, Kıbrıs sorununun çözümü konusunda desteğini çeşitli fırsatlarla dile getirmiştir. Kuzey Kıbrıs ile Türkiye arasında gümrük birliğinin yürürlüğe girmeyeceğini açıklamıştır.

Türkiye ile Yunanistan arasında güven artırıcı tedbirler alınması yönünde çabalar ve Ege konusunda dışişleri bakanları arasında temaslar sürmektedir.

NATO üyesi olarak Türkiye'nin, AB üyesi olmayan NATO üyelerinin, NATO kaynaklarının kullanıldığı AB liderliğinde operasyonlara katılması ile ilgili, yöntemleri onaylaması Avrupa Savunma ve Güvenlik Politikası yönünde önemli bir engeli ortadan kaldırmıştır.

2. Ekonomik Kıstaslar:

Ekonomik kıstaslar çerçevesinde, makroekonomik dengesizliklere rağmen Türkiye'de pazar ekonomisinin işleyişi önemli ölçüde iyileşmiştir. Makroekonomik istikrar ve yapısal reformlar yolunda atılan kararlı adımlarla Türkiye'nin AB Tek Pazarı'ndan gelen rekabetle başedebilme gücü artacaktır.

Ekonomik istikrar ve öngörülebilirlik iyileşirken, enflasyonda düşüş süreci, piyasa düzenleyici yönetmelikler ve kurumların modernleşmesi devam etmektedir. Özellikle bağımsız **düzenleyici ve denetleyici kurumlar** bu iyiye gidişte önemli rol oynamaktadır.

Piyasaların güvenini güçlendirmek ve sürdürülebilir kamu maliyesi için halihazırda uygulanan, denge ve mali disiplin odaklı ekonomik reform sürecine devam edilmelidir. İstikrarlı bir ekonomi için enflasyonun düşüş süreci sürmelidir. Bankacılık sektöründeki yeniden yapılanma yeterli düzeye ulaşmamıştır. Sektördeki ihtiyat ve gözetleme kuralları uluslararası standartlar düzeyine getirilmelidir. Kamu bankaları ve işletmelerinin özelleştirmesi hızlandırılmalı ve piyasaların işleyişindeki devlet denetiminin kaldırılması tamamlanmalıdır. Ekonominin büyüme potansiyelinin ve rekabet gücünün artırılması için özel sektör ve kamu sektörü tarafından verimli yatırımlar yapılmalı ve eğitime daha fazla önem verilmelidir. Yabancı sermaye girişinin önündeki teknik engeller kaldırılmalıdır.

3. AB Müktesebatına Uyum :

AB müktesebatına uyumda, birçok alanda ilerleme sağlanmıştır. Ancak henüz bu uyum bir çok müzakere başlığı için başlangıç düzeyindedir. En fazla ilerlemenin sağlandığı alan olan gümrük birliği konusunda da Türkiye henüz tüm yükümlülüklerine yerine getirmemektedir. Türkiye, Ulusal Programı çerçevesinde tüm AB müktesebatına uyum çalışmaları tutarlı bir şekilde yürütmelidir. Benimsenen yeni yasalar Türkiye'yi AB müktesebatına uyumdan uzaklaştırmamalıdır.

AB Komisyonu AB müktesebatına uyum yönünde yapılan yeni yasal düzenlemeleri değerlendirirken, başlıca şu eksikliklere dikkat çekiyor :

Gümrük birliği alanında özellikle gümrüklerde denetim, taklit ve korsan ürünler, kültürel ürünler, serbest bölgelerde gümrük provizyonlarının uygulanması konuları öncelikli olarak ele alınmalıdır.

Tek pazarda **malların serbest dolaşımı** çerçevesinde Türkiye özellikle sektöre özel yasalar yaparak ilerleme kaydetmiştir. Bununla birlikte sanayi ve işlenmiş gıda ürünlerinde, gıda güvenliği dahil olmak üzere, ürün güvenliği ve ürünün teknik özellikleri konusunda yeni ve eski yaklaşım yasalarının benimsenmesi ve uygulanması konusunda uyum için çaba göstermelidir;

Malların serbest dolaşımı çerçevesinde önemli **teknik engellerin** kaldırılması için çalışılmalıdır;

Türkiye, 31 Aralık 2000 tarihli Gümrük Birliği Kararı'ndan doğan yükümlülüklerin yerine getirilmesi ve müktesebatın doğru bir şekilde uygulanması için çok çaba harcamalıdır;

Kişilerin serbest dolaşımı konusunda yabancıların Türkiye'deki çalışma izinleriyle ilgili bazı ilerlemeler kaydedilmekle beraber müktesebata uyum çok sınırlıdır;

Hizmetlerin serbest dolaşımı konusunda bankacılık sektörü, yatırım hizmetleri ve menkul kıymetler piyasası hizmetlerinde ilerleme kaydedilmiştir. Ancak sigorta sektöründe yasaların uyumu ve idari kapasitenin güçlendirilmesi gerekmektedir;

Sermayenin serbest dolaşımı konusunda müktesebata uyumda ilerlenmiştir ancak daha fazla çalışma gereklidir;

Korsan yayın ve taklitçilikle mücadele yasalarının benimsenmesi ve uygulanması gerekmektedir;

Rekabet politikası alanında devlet yardımları konusunda AB müktesebatına uyum çalışmalarına daha fazla önem verilmelidir ve bağımsız bir devlet yardımları kurulu oluşturulmalıdır;

Tarım alanında idari kapasiteyi artırma, denetim sistemlerini iyileştirme, gıda işleme fabrikalarını modernleştirme çalışmaları yapılmalıdır. Kırsal alanları kalkındırma stratejisi belirlenmeli ve uygulanmalıdır;

Ortak **Balıkçılık** Politikası konusunda özellikle temel yasaların uyumuna ve kurumsal reformlara önem verilmelidir;

Ulaştırma politikasında deniz ulaşımı güvenliği ve karayolu ile tren yolu ulaşımı alanlarında AB müktesebatını uygulamak için yasal çalışma yapılmalıdır;

İstatistik alanında AB müktesebatına uyum çalışmaları başlamıştır. Halihazırdaki yasaların, bilginin güvenilirliği ve tarafsızlığı, istatistiklerin saydamlığı ve kişisel verilerin gizliliği gibi konularda müktesebata uyumunun sağlanması gerekmektedir;

Sosyal politikalar alanında ilerleme sağlanmıştır. Ancak özellikle sosyal diyalog ve sağlık ve güvenlik konularında çalışmalara devam edilmesi gerekmektedir;

Elektrik ve gaz sektörlerinde önemli ilerleme sağlanmıştır. AB müktesebatına uyum süreci başlamıştır ancak daha fazla çaba gerekmektedir;

Telekomünikasyon başlığında özellikle veri koruması, hat kiralınması ve evrensel hizmetler alanlarında müktesebata uyum halen yetersizdir;

Çevre alanında müktesebata uyum sınırlıdır. Tüm çevre politikaları için yasama ve uygulama alanlarında daha çok çalışılmalıdır;

Tüketici hakları ve sağlığı politikasında ilerleme sağlanmıştır. Ancak etkin bir güvenlik gözleme/izleme rejimi oluşturulmalıdır;

Adalet ve içişleri alanında özellikle yasadışı göç ve organize suç konularında önemli ilerleme sağlanmıştır. Türkiye'nin yasal ve kurumsal çerçevesini AB ile uyumlu hale getirmek için çaba harcaması gerekmektedir. Ayrıca Türkiye AB ile "yeniden kabul" anlaşması için müzakerelere başlamalıdır;

Dış ilişkiler çerçevesinde AB'nin **serbest ticaret anlaşması** imzaladığı ülkelerle, Türkiye'de ikili anlaşmalar imzalamaya çalışmalıdır;

Ortak Dış ve Güvenlik Politikaları alanında Türkiye büyük ölçüde kendine AB taraflarında konuşlandırmaya başlamıştır. Bu bağlamda Türkiye ulusal politikalarının ve uygulamalarının AB ortak pozisyonuyla uyumlu olmasını, tüm kısıtlayıcı önlem ve yaptırımların uygulanmasını sağlamalıdır;

Müktesebatın uyarlanması ve etkili uygulanmasını sağlamak amacıyla çeşitli alanlarda **idari kapasite** güçlendirilmelidir. Devlet yardımları, bölgesel kalkınma gibi bazı alanlarda idari reformlar yeni kurumların oluşturulmasını gerektirmektedir. Kurumsal idarenin var olduğu diğer alanlarda ise bu kurumların bağımsızlığının güvence altına alınmasının yanısıra, ihtiyacı olan personel ve mali destek sağlanmalıdır. http://www.belgenet.com/arsiv/ab/ab_rapor03_1.html (Erişim 03.06.2010)

2004 İlerleme Raporu

Avrupa Konseyi Aralık 2002'de Türkiye'nin siyasi kriterlere uyumunu 2004 yılı sonunda değerlendirme kararı almıştır. Katılım Ortaklığı öncelikleri dikkate alınarak 2001-2004 döneminde Türkiye bir dizi anayasal ve yasal değişiklikler gerçekleştirmiştir. 2001 ve 2004 yıllarında iki adet büyük anayasal reform gerçekleştirilmiştir. Parlamento Nisan 2005'te yürürlüğe girecek yeni bir Medeni Kanun ve Ceza Kanunu kabul etmiştir. Bu kapsamda, önemli ölçüde ilerleme kaydedilmiş olmasına rağmen reformların uygulanmasında hala bazı eksiklikler bulunmaktadır.

Ordunun sivillerce kontrolünde ilerleme kaydedilmiştir. Milli Güvenlik Kurulu'nun görevleri, işleyişi ve kompozisyonu değişmiştir. Sivil-asker ilişkilerini AB uygulamalarına uyumlaştırma çalışmaları devam etmekle beraber, Türk Silahlı Kuvvetleri gayri resmi kanallardan etkide bulunmaya devam etmektedir.

Yargı sisteminde önemli değişiklikler yapılarak bağımsızlığı ve etkinliği güçlendirilmiştir. Devlet Güvenlik Mahkemeleri kapatılmış, yetkileri Bölge Ağır Ceza Mahkemelerine devredilmiştir.

Yolsuzlukla mücadeleye yönelik yeni tedbirler kabul edilmiş, uluslararası konvansiyonlar imzalanmıştır. Buna karşılık, yolsuzluk ekonominin ve kamu işlerinin hemen hemen tüm alanlarında ciddi bir problem olmaya devam etmektedir.

Anayasada uluslar arası insan hakları konvansiyonlarının ulusal hukuka üstünlüğüne yer verilmiştir. Türkiye Avrupa İnsan Hakları Konvansiyonu'nun ilgili protokollerini onaylayarak ölüm cezasını ve Türk hukukunda ölüm cezasına yapılan tüm atıfları kaldırmıştır.

Sivil ve siyasi haklar ile ilgili olarak, artık sistematik olamamasına rağmen, işkence ve özellikle kötü muamele çok sayıda vaka ile tespit edilmiştir. Bu tür uygulamaların kaldırılmasına yönelik olarak daha fazla çaba sarf edilmesi gerekmektedir.

Anayasa değişiklikleri yoluyla basın özgürlüğü güçlendirilmiştir. Ne var ki, gazeteciler hakkında açılan davaların sıklığı endişe verici boyuttadır.

Haziran 2004'te Parlamentodan geçen ancak Cumhurbaşkanı tarafından veto edilen Dernekler Kanunu'nun kabul edilmesi halinde derneklerin faaliyetlerine devletin müdahale olanağı ciddi ölçüde düşürülmüş olacaktır.

İnanç özgürlüğünün anayasada garanti altına alınmış olmasına rağmen, gayrimüslim topluluklar halen tüzel kişilik, mülkiyet hakları, din adamı yetiştirme, okullar ve iç idare konularında sorunla karşılaşmaya devam etmektedir.

Ekonomik ve sosyal özgürlükler bakımından, kadın-erkek eşitliği hükmü güçlenmiştir. Ancak, kadınlara yönelik şiddet halen ciddi bir problemdir. Çocukların hakları güçlendirilmesine rağmen çocuk işçiler hala sorun teşkil etmektedir. Sendikaların hakları ILO standartlarına ulaşamamıştır.

Azınlık hakları, kültürel haklar ve azınlıkların korunması alanında Anayasa değişikliğine gidilerek Kürtçe'nin kullanılmasına ilişkin yasaklama kaldırılmıştır. Bu alanda önemli ölçüde ilerleme kaydedilmiş olmasına rağmen, yayım ve öğrenim de dahil olmak üzere, kültürel hakların uygulanmasında belirgin kısıtlamalar bulunmaktadır.

15 yıldır yürürlükte bulunan Olağanüstü Hal uygulaması 2002 yılında kaldırılmıştır.

Sonuç itibariyle, Türkiye bir çok alanda önemli ilerlemeler kaydetmiştir. Siyasi reformların uygulamasında önemli adımlar atılmış olmasına rağmen, bunların sürdürülmesi ve genişletilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda, temel özgürlüklerin ve insan haklarının korunması, kadın hakları, sendikal haklar, azınlık hakları ve gayrimüslim topluluğun sorunları gibi alanlara ilişkin hükümlerin güçlendirilmesi ve tam uygulanması gerekmektedir. Ordu üzerinde sivillerin kontrolü sağlanmalı, kanunların uygulanması ve yargı pratikleri reformların ruhuna uymalıdır. Yolsuzlukla mücadeleye devam edilmelidir. İşkenceye müsamaha göstermeme politikasının güçlendirilmesi için Türk Devletinin her düzeyinde çaba gösterilmelidir.

Güneydoğu'da hayatın normale dönmesine, yerlerinden edilen halkın geri dönüşüne, sosyo-ekonomik kalkınmaya yönelik stratejinin takip edilmesine, azınlıkların tüm hak ve özgürlüklerden yararlanmalarına olanak tanıyacak çabalara devam edilmelidir.

Gelişmiş siyasi diyalog konusunda Türk dış politikası önemli ilerleme kaydetmiştir. Yunanistan ile bir dizi ikili anlaşma imzalanmış ve güven artırıcı tedbirler uygulanmaya başlanmıştır. Ege konusunda da taraflar arasında araştırmacı görüşmeler gerçekleşmiştir. Kıbrıs konusunda Türk Hükümeti BM Genel Sekreteri'nin çözüm bulmaya yönelik çabalarına destek vermiştir. 17-18 Haziran 2004 tarihli Avrupa Konseyi Türkiye'yi Ankara Anlaşması'nı yeni üye ülkelerin katılımını dikkate alacak şekilde adaptasyonuna yönelik olarak Komisyon ile müzakerelere başlamaya çağırmıştır. Komisyon anılan Anlaşmanın adaptasyonu için Temmuz 2004'te gönderilen taslak protokole Türk yetkililerin olumlu yanıt vermesini beklemektedir..

Türkiye pazar ekonomisi olma yolunda, başta makro-ekonomik dengesizliklerin giderilmesi olmak üzere, önemli adımlar atmıştır. Ayrıca, Türkiye istikrar politikasına devam etmesi ve yapısal reformlarla ilgili olarak kararlı adımlar atması halinde Birlik içindeki rekabetçi baskılarına ve piyasa güçlerine dayanabilecektir.

2001 krizini takip eden dönemde ekonomik istikrar kayda değer ölçüde gelişmiştir. Bu kapsamda, yüksek enflasyonla mücadelede başarı sağlanmış, devletin ekonomiye müdahalesi azalmış, ekonomik yapı ve düzenlemeler uluslararası standartlarla uyumlu hale getirilmiş, mali sektörün hassasiyetleri büyük ölçüde giderilmiş, ekonominin şoklara direnç gösterme kapasitesi artmış, kamu yönetiminde şeffaflık ve etkinlik sağlanmış, doğrudan yabancı sermaye girişine kolaylık getirecek düzenlemeler yapılmış ve özelleştirmenin yasal çerçevesi geliştirilmiştir. Mevcut olumlu gelişmelerin sürdürülebilir kalkınma ve istikrara yansıtılması için, reform sürecinin kesintiye uğramadan devam etmesi önem arz etmektedir.

Türkiye'nin mevzuat uyumu devam etmiş, ancak pek çok müktesebat başlığında mevcut uyum düzeyi yetersiz kalmıştır. Tüm müktesebat başlıklarında uyum çabaları devam etmeli, Türkiye tarafından yeni yürürlüğe konulan mevzuat AB mevzuatıyla uyumlu olmalı, idari kapasite güçlendirilmeli ve her üye ülke mevzuat uyumundan kaynaklanan karşılıklı faydalardan yararlanabilmelidir.

Malların serbest dolaşımı alanında mevzuat uyumu istikrarlı şekilde devam etmiştir. Ancak, mevcut uyum ve uygulama düzeyi yetersizdir. Yatay ve prosedürel önlemler ile uygunluk değerlendirmesi ve piyasa gözetimi bakımından önemli adımların atıldığı sektör spesifik mevzuat, en çok gelişme kaydedilen alanlar olmuştur. Kamu alımlarına ilişkin mevzuat halen AB mevzuatından farklılıklar içermektedir. Türkiye, ticarete teknik engelleri kaldırmaya ve malların serbest dolaşımını temin edecek düzenlemeleri hayata geçirmeye yönelik çabalarını artırmalıdır. <http://www.dtm.gov.tr/dtmweb/index.cfm?action=detay&yayinID=2274&icerikID=2442&dil=TR> (Erişim 11.11.2010)

2005 İlerleme Raporu

Siyasi kriterler kapsamında Türkiye’de politik değişim sürmektedir ve ülke Kopenhag politik kriterlerini yeterince karşılamaya devam etmektedir. Önemli yasal reformlar halihazırda yürürlüğe girmiş bulunmaktadır ve adli yapı başta olmak üzere yasal sistemde yapısal değişikliklere neden olmaktadır. Bununla beraber, değişim hızı 2005 yılında yavaşlamıştır ve reformların uygulamaya konması istikrarsız durumdadır. İnsan hakları ihlalleri azalma göstermekle birlikte devam etmektedir ve hem halihazırda yürürlükte olan yasaların hayata geçirilmesine hem bazı alanlarda daha ileri yasal girişimlerde bulunulmasına ivedilikle ihtiyaç vardır. Özellikle ifade özgürlüğü, kadın hakları, inanç özgürlüğü, sendika hakları, kültürel haklar ile kötü muameleye karşı mücadelenin daha da güçlendirilmesi başta olmak üzere temel özgürlükler ve insan hakları alanlarında daha ileri önemli adımlar atılmalıdır. Esasen, Türkiye reform sürecini tüm kamu makamlarının çalışmalarına daha iyi entegre etmelidir. Türkiye’nin politik reformları iyileştirme yönündeki taahhüdü, kökenlerine bakılmaksızın tüm Türk vatandaşlarının yararı için daha somut başarılarla dönüştürülmelidir.

Demokrasi ve hukukun üstünlüğü bağlamında, adliyenin işleyişi başta olmak üzere önemli yapısal reformlar hayata geçirilmiştir. Komisyon’un 2004 tavsiyesinde vurgulanan 6 yasa yürürlüğe konmuştur. Ancak, temelde uygulamaları düzensizdir. Bir taraftan, bazı kararlar adliyenin giderek Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin içtihat hukukuna uygun bir şekilde hareket ettiğini göstermektedir. Diğer taraftan, özellikle geleneksel olarak hassas konularda düşüncelerin ifadesine ilişkin kovuşturma ve mahkumiyetle sonuçlanan bir dizi karar mevcuttur. Asker-sivil ilişkileriyle ilgili reformlar sürmektedir, ancak silahlı kuvvetler halen politik gelişmeler ve hükümet politikalarına ilişkin kamu açıklamalarıyla önemli bir tesire sahiptir.

Azınlıkların ve insan haklarının korunması ile ilgili olarak, bazı ilerlemeler kaydedilmiş olmasına rağmen, durum halen karışıktır. İşkence ve kötü muameleyle mücadeleye ilişkin, mevcut kapsamlı yasal çerçeveye ek olarak, daha ileri hükümler yürürlüğe konulmuştur ve bu tür uygulamaların gerçekleşme sayısı azalmaktadır. Ancak, işkence ve kötü muamele ile ilgili olarak sıklıkla haberler ortaya çıkmakta ve bu tür suçları işleyenler cezasız kalmaktadır.

Bilhassa yeni Ceza Kanunu ve yeni Dernekler Kanunu’nun hayata geçirilmesi ile temel özgürlüklerin kullanımında yasal ilerleme kaydedilmiştir ve uygulamada hem bireyler hem sivil toplum örgütleri geçmişte olduğundan daha fazla özgürlüğe sahiptir. Ancak, bireyler şiddet içermeyen düşüncelerinin ifadesi yüzünden yargılanmaya ve mahkum edilmeye devam etmekte ve bazı dernekler

faaliyetlerinde kısıtlamalarla karşılaşmaktadırlar. Bu kapsamda, 301. maddeye dayanan mahkeme kararları yakından takip edilecektir.

Hali hazırda gösteriler kapsamında aşırı güç kullanan güvenlik güçlerine ilişkin haberler mevcuttur. İnanç özgürlüğü anlamında, bazı geçici önlemlere rağmen, dini azınlıklar ve topluluklar halen yasal kimlik eksikliğine maruzdur. Avrupa standartlarına uygun kapsamlı bir yasal çerçevenin kabulü ile problemlerini ele almak yönünde acil bir ihtiyaç mevcuttur. Kadın haklarına daha fazla önem gösterilmektedir, ancak kadına karşı şiddet ciddi bir sorun olmaya devam etmektedir.

Her ne kadar Türkçe'den başka dillerin kullanımına daha fazla tolerans gösterilse de, kültürel hakların kullanımı halen endişe vericidir. Kürtçe yerel yayın yapılmasına henüz izin verilmemiş, Kürtçe dil kursları kapanmıştır ve politikacıların Kürtçeyi bazı ortamlarda kullanmaktan dolayı mahkum edilmeleri devam etmektedir. Türkiye azınlıklara ve kültürel haklara karşı kısıtlayıcı bir yaklaşım sergilemeyi sürdürmektedir.

Her ne kadar Güneydoğu'daki ekonomik, kültürel ve sosyal problemlerin ele alınması gerektiğine dair artan bir fikir birliği olsa da, çok az somut ilerleme kaydedilmiş ve PKK şiddetinin yeniden başlamasından bu yana güvenlik durumu kötüleşmiştir. Ülke içinde yerleri değiştirilen kişiler bir dizi zorlukla karşılaşmaya devam etmektedir.

Bölgesel konulara ilişkin olarak, Türk hükümeti çeşitli vesilelerle BM Genel Sekreteri tarafından hazırlanan planla uyumlu bir şekilde Kıbrıs sorununun kapsamlı bir çözümüne bağlılığını ifade etmiştir. Türkiye 29 Temmuz'da AT Türkiye Ortaklık Anlaşmasını 10 yeni üye ülkeyi de kapsayacak şekilde genişleten Ek Protokol'ü imzalamıştır. Aynı zamanda, Türkiye bu protokolün imzalanmasının Kıbrıs Cumhuriyeti'ni resmi olarak tanımak anlamına gelmediğini vurgulayan tek taraflı bir deklarasyon yayımlamıştır. AB, 21 Eylül'de Türkiye'nin deklarasyonunun Ek Protokol kapsamındaki yükümlülüklerini etkilemeyeceğini belirten bir deklarasyon kabul etmiştir. AB deklarasyonu tüm üye ülkelerin tanınmasının katılım sürecinin gerekli bir parçası olduğunu vurgulamıştır. Ayrıca, deklarasyon, Kıbrıs sorununa, bölgede barış, istikrar ve uyumlu ilişkilere katkıda bulunacak şekilde kapsamlı bir çözüm oluşturulabilmesi için BM Genel Sekreteri'nin çabalarına destek olunması gerektiğinin altını çizmiştir. Türkiye, bazı uluslararası organizasyonlarda olduğu gibi, Silah İhracatı Şartları ve İkili Kullanıma Sahip Ürünlere ilişkin Wassenaar Anlaşması'na Kıbrıs'ın üyeliğine karşı veto hakkını uygulamaya devam etmektedir. Türkiye ve Yunanistan arasındaki ilişkiler olumlu şekilde gelişmeye devam etmektedir. Bununla beraber, 2002'den bu yana gerçekleştirilen 31 tur toplantıya karşın, taraflar mevcut sınır ihtilafına ilişkin kapsamlı bir çözüme ulaşmayı başaramamıştır.

Ekonomik kriterler kapsamında, son istikrar ve reform başarılarını devam ettirmesi durumunda Türkiye işleyen bir piyasa ekonomisi olarak değerlendirilebilir. İstikrar politikasına sıkı bir şekilde devam etmesi ve yapısal reform yolunda kararlı adımlar atması durumunda orta vadede Türkiye Birlik içindeki rekabet baskısı ve piyasa güçleri ile baş etme kapasitesine sahip olacaktır.

Geçen yıl makroekonomik istikrar alanında daha fazla kazanımlar elde edilmiştir. Bu kapsamda, ekonomik büyüme sağlam kalırken, mali konsolidasyon devam etmiş, borç dinamikleri iyileşmiş ve enflasyon düşmüştür. Kamu maliyesi yönetimi ve kontrolünün iyileştirilmesi yönünde ciddi ilerleme kaydedilmiştir ve böylece mali şeffaflık artmıştır. Sosyal güvenlik ve sağlık sistemlerinin ciddi bir şekilde değiştirilmesine yönelik süreç devam etmektedir. Bankacılık sektöründeki düzenleyici ve idari çerçevenin geliştirilmesi ve özelleştirmede yaşanan ilerlemeler ekonomik birimlerin mali disiplini artırmış ve Türkiye'nin iş ve yatırım ortamını iyileştirmiştir. Doğrudan yabancı yatırım artmıştır.

Sıkı bütçeye dayanan makroekonomik istikrar devam etmektedir. Cari işlemler açığında görülen artış dikkatle izlenmelidir. Yapısal reformlara devam edilmelidir. Kaynakların daha verimli kullanılmasını teminen önemli faktör piyasalarında reform yapılmalıdır.

Üyelikten kaynaklanan yükümlülükleri üstlenme ve uygulama alanında, bazı başlıklar altında, farklı düzeylerde olmakla birlikte, bir takım ilerlemeler kaydedilmiştir.

Malların serbest dolaşımı bağlamında, özellikle yeni yaklaşım kapsamında yer alan uygulama hükümlerine ilişkin olarak, piyasa gözetiminin yanısıra Türkiye'nin uygunluk değerlendirme kuruluşlarını bildirme imkanı da dahil olmak üzere ilerleme kaydedilmiştir. Eski yaklaşım ve düzenlenmemiş alan gibi diğer konularda ise hiçbir ilerleme kaydedilmemiştir. Türkiye-AT Gümrük Birliği'ne rağmen malların dolaşımı hala serbest değildir.

Gümrük Birliği alanındaki hükümler büyük ölçüde AB müktesebatına uyumludur. Bununla birlikte Türk Gümrük Kanunu'nun AB'nin Gümrük Kodu ile daha fazla uyumlaştırılması gerekmektedir. Serbest bölgelerde uygulanan gümrük harici mevzuat ve gümrük kontrollerinde fikri mülkiyet haklarındaki zayıflığın devamı endişe vericidir.

Dış İlişkiler kapsamında, Türkiye-AB Gümrük Birliği'nin bir neticesi olarak AB'nin ticari dış politikasına Türkiye tarafından büyük ölçüde uyum sağlanmaktadır. Özellikle, üçüncü ülkeler ile yeni ticaret anlaşmaları imzalanmıştır. Türkiye, büyük ölçüde AT Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi'ne uyum sağlamıştır. <http://www.dtm.gov.tr/dtmweb/index.cfm?action=detay&yayinID=2274&icerikID=2442&dil=TR> (Erişim 11.11.2010)

2006 İlerleme Raporu

1) Kıbrıs

Ek Protokol'e rağmen, Türkiye limanlarını ve havaalanlarını Kıbrıs Rum kesimine açmamıştır. Ek Protokol'ün uygulanması Türkiye'nin yasal yükümlülüğüdür. Türkiye deniz limanlarını Rum bandıralı gemilere, hava limanlarını ise Rum bayraklı uçaklara açmalıdır. Türkiye Kıbrıs Rum kesiminin uluslar arası örgütlere katılımını veto etmeyi sürdürüyor.

2) Azınlıklar

Türkiye'nin azınlık haklarına yaklaşımı değişmemiştir. Türk yetkililerin görüşü, “1923 Lozan Anlaşması uyarınca Türkiye'deki azınlıklar Yahudiler, Ermeniler ve Rumlar olmak üzere gayrimüslimlerden oluştuğu” şeklindedir. Oysa “ilgili uluslararası standartlara ve Avrupa standartlarına göre” Türkiye'de azınlık olarak tanımlanabilecek başka topluluklar da vardır. Raporunda, bu çerçevede “Roman”lara da yer veriliyor, Kürt kökenli yurttaşlarımız azınlık olarak gösteriliyor.

3) Türk Silahlı Kuvvetleri

Türk Silahlı Kuvvetleri ülke siyasetini önemli oranda etkilemeye devam ediyor. Bazı üst düzey askerler; örneğin “Kıbrıs, laiklik, Kürt sorunu ve Şemdinli olayları” ile ilgili açıklamalar yapmıştır.

4) Yargı ve ifade özgürlüğü

TCK'nın 301. maddesi şiddet içermeyen fikirlerin ifadesini kısıtlamaya yönelik olarak kullanılmaya devam ediyor. 301'inci madde, AB standartları çerçevesinde değiştirilmelidir. İfade özgürlüğü Avrupa standartlarının altındadır. Hrant Dink'e verilen ceza Yargıtay'ca onaylanmıştır. Yeni yürürlüğe giren “terörle mücadele yasası” ifade özgürlüğü açısından kaygı yaratmaktadır.

5) Din Özgürlüğü

Heybeliada Ruhban Okulu hâlâ kapalıdır. Dinî azınlık vakıfları mal sahibi olamıyor, din adamı yetiştiremiyorlar. Misyonerlik faaliyetlerine düşmanca yaklaşıyor.

6) Aleviler

Cem evleri kamu fonlarından yararlanamıyor. Okullardaki zorunlu din dersleri Alevi çocuklarını bilgilendirmekten uzaktır.

7) Kültürel Haklar

Yerel dil ve lehçelerde yayın konusunda bazı ilerlemeler sağlanmıştır. Ancak ana dili Türkçe olmayan çocuklar, okullarda ana dillerini öğrenemiyor.

8) Kadın Hakları

Kadın-erkek eşitliğini zedeleyen uygulamalar devam etmektedir. Bununla birlikte, genel olarak Türkiye’de kadın haklarıyla ilgili bilinçlenme artmıştır.

9) Yolsuzluk

Kamu yönetiminde şeffaflık açısından sağlanan ilerleme sınırlıdır. Ülkede yolsuzluk yaygındır, buna karşılık mücadele kurumları ve politikaları zayıftır.

10) Güneydoğu

Terörizmden zarar görenlere tazminat ödendi. Güneydoğu’da “normale dönüş” yerel yetkililerle diyaloga girilerek sağlanabilir. Kürt nüfusun temel hak ve özgürlüklerden yararlanması için, somut bir strateji geliştirilmelidir.

11) Diğerleri

-Ombudsmanlık kurumu getirilmiştir.

-İşkence ve kötü muameleyle ilgili dâvâlar azalmaya devam etmektedir.

-Sendikal haklar alanında son bir yılda hiçbir ilerleme kaydedilmemiştir.

-Türkiye Ermenistan sınırını açmalıdır.

<http://www.21yyte.org/tr/yazi.aspx?ID=1205&kat=24> (Erişim 06.12.2010)

2007 İlerleme Raporu

1) Kıbrıs

Türkiye, Ek Protokol'ü tümüyle yerine getirmeye yönelik bir ilerleme kaydetmedi. Kıbrıs'la ikili ilişkileri normalleştirme yönünde hiçbir ilerleme yok. Türkiye, birçok uluslararası örgütte Kıbrıs'ın üyeliğini veto etmeye devam ediyor.

2) Azınlıklar

Türkiye'nin azınlık haklarına yaklaşımında bir değişme olmadı. Türkiye'nin savunduğu görüş, Türkiye'yi "kendi kimliklerini muhafaza edebilmeleri için bazı Türk vatandaşlarına etnik köklerine, dinlerine veya dillerine dayalı özel haklar vermekten alıkoymamalıdır". Ayrıca şu tespitlere yer veriliyor: Ankara Avrupa standartlarına uygun bir şekilde, Lozan Antlaşması dışındaki -Kürtler gibi- azınlıkları koruyarak, kültürel çeşitliliği sağlama konusunda hiçbir ilerleme kaydetmedi. Başbakanlığa bağlı İnsan Hakları Danışma Kurulu, Ekim 2004'te azınlık haklarıyla ilgili bir raporun yayınlanmasından bu yana işlemiyor.

3) Türk Silahlı Kuvvetleri

Türk Silahlı Kuvvetleri ülke siyasetini önemli oranda etkilemeye devam ediyor. Bazı üst düzey askerler; örneğin "Kıbrıs, laiklik, Kürt sorunu ve Şemdinli olayları" ile ilgili açıklamalar yapmıştır.

Ordu yaptığı açıklamalarla siyasi sürece müdahale etme girişiminde bulunmuştur.

4) Yargı ve ifade özgürlüğü

TCK'nın 301. maddesi şiddet içermeyen fikirlerin ifadesini kısıtlamaya yönelik olarak kullanılmaya devam ediyor. 301'inci madde, AB standartları çerçevesinde değiştirilmelidir. İfade özgürlüğü Avrupa standartlarının altındadır. Hrant Dink'e verilen ceza Yargıtay'ca onaylanmıştır. Yeni yürürlüğe giren "terörle mücadele yasası" ifade özgürlüğü açısından kaygı yaratmaktadır.

Hrant Dink cinayeti soruşturmasının genişletilmesi hususuna, Nokta dergisi olayına yer verilmiştir.

Yargı konusunda Şu hususlara dikkat çekiliyor: Yargı bağımsızlığına ve tarafsızlığına ilişkin kaygılar sürmektedir. Şemdinli savcısı görevinden alınmıştır. Hükümet ile yargı arasındaki ilişkilerdeki gerilimler sistemin etkin şekilde çalışmasına katkıda bulunmamaktadır. AİHM'nin birçok kararı henüz uygulanmıyor.

5) Din Özgürlüğü

Heybeliada Ruhban Okulu hâlâ kapalıdır. Dinî azınlık vakıfları mal sahibi olamıyor, din adamı yetiştiremiyorlar. Misyonerlik faaliyetlerine düşmanca yaklaşıyor.

“Ekümenik Patriği” “Ekümenik” unvanını hâlâ alamadı. Birçok kilise, ibadet yerlerini resmi olarak kaydettiremedi. Ancak dini derneklerin kuruluşuyla ilgili olumlu gelişmeler var. Yehova Şahitlerine Destek derneğine yönelik kapatma davasında verilen beraat kararı Yargıtay tarafından onandı. Misyonerlik tehdit olarak görülmektedir. Türkiye'de ikamet eden ve seyahat eden yabancılarla ilgili yasayı düzeltmek için hiçbir adım atılmadı.

6) Aleviler

Cemevleri kamu fonlarından yararlanamıyor. Okullardaki zorunlu din dersleri Alevi çocuklarını bilgilendirmekten uzaktır.

7) Kültürel Haklar

Anadili Türkçe olmayan çocuklar, anadillerini Türk devlet eğitim sisteminde öğrenemiyor. Kürt dilini öğretecek eğitim programlarına izin verilmiyor. Devlet veya özel okul sistemlerinde Kürtçe öğrenme fırsatı bulunmuyor. Türkçe konuşmayan kişilerin kamu hizmetlerine erişimini kolaylaştırmak için hiçbir önlem alınmamıştır.

8) Kadın Hakları

Kadın-erkek eşitliğini zedeleyen uygulamalar devam etmektedir. Bununla birlikte, genel olarak Türkiye'de kadın haklarıyla ilgili bilinçlenme artmıştır.

Sağlanan bazı ilerlemeler sayılıyor: Aileyi Koruma Kanun, kadın sığınakları, Kadına yönelik şiddeti önleyici kampanyalar, kadın milletvekili sayısı gibi.

9) Yolsuzluk

Kamu yönetiminde şeffaflık açısından sağlanan ilerleme sınırlıdır. Ülkede yolsuzluk yaygındır, buna karşılık mücadele kurumları ve politikaları zayıftır.

10) Güneydoğu

Tazminat sürecinde ilerleme devam ediyor. Kürt nüfusunun hak ve özgürlüklerinden tümüyle yararlanabilmesi için gerekli koşulları oluşturacak kapsamlı bir strateji için herhangi bir adım atılmadı. Köy korucu sistemi kaldırılmalı.

11) Diğerleri

- Ombudsmanlık yasası Cumhurbaşkanı'nca veto edilmiştir.
 - "İşkencede sıfır tolerans" politikası çerçevesinde olumlu önlemler alınmıştır. Ancak BM İşkenceyle Mücadele Anlaşması Tercihli Protokolü hâlâ onaylanmış değil .
 - Adli tıp muayenesinin, kalite ve gizlilik açısından güçlendirilmesi gerekmektedir. Ülkedeki adli tıp merkezlerinin sayısı artırıldı.
 - Sendikal haklar alanında son bir yılda "Az ilerleme" sağlandı.
 - Türkiye Ermenistan sınırını açmalıdır.
- <http://www.21yyte.org/tr/yazi.aspx?ID=1205&kat=24> (Erişim 06.12.2010)

2008 İlerleme Raporu

Özet olarak rapor gösteriyor ki; Türkiye her ne kadar AB'ye tam üye olmayı hedeflese de ilerleme kaydedilmesi taahhüt edilen alanlarda kapsamlı çalışmalar yapılmıyor. Bunun temel nedenleri ise, siyasal liderlik, bürokratik disiplin ve toplumsal iletişim yetersizlik olarak belirtiliyor.

Daha ayrıntılı olarak ise;

Türkiye'nin son bir yılının değerlendirildiği Raporda, Türkiye'de anayasal değişimin şart olduğu vurgulanıyor ve bugüne kadar herhangi bir çalışmanın yapılmamış olması eleştiriliyor.

Rapor aynı zamanda Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün Eylül'de ayın gerçekleştirdiği Ermenistan ziyaretinden memnuniyetle bahsediyor ve "siyasi aktörler ve sivil toplumla ilgili uzlaştırıcı bir misyon üstlenme çabası, hükümetle iyi çalışma ilişkisi kurması, AB'yle ilgili reformların hızlandırılması çağrılarını sürdürmesi ve dış politikada aktif bir rol oynayarak dış ziyaretleri sıklaştırması" övülüyor.

İlerleme Raporu siyasi partiler arasındaki gerilime de yer veriyor ve CHP'nin 2008 yılında, AB'yle ilgili demokratikleşme reformları dahil 16 yasanın iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvurmasını belirterek partiler arası uzlaşa sağlanması amacıyla diyalogun artırılması gerektiği vurgulanıyor.

Kamu yönetiminde bürokratik hantallığın ortadan kaldırılması için çaba harcanması gerektiği bildirilen raporda, ayrıca üst düzey atamalarda siyasetçinin göze çarptığı belirtiliyor.

Türk Silahlı Kuvvetlerinin ülkenin Güney Doğusundaki olaylara karşı tutumu iç güvenliğin sağlanması adına doğru karşılanıyor ancak silahlı kuvvetlerin siyasetteki etkisinin hala sürdüğü belirtilerek; örnek olarak üst düzey komutanların "Kıbrıs, Güneydoğu, laiklik ve siyasi partiler gibi yetkilerini aşan iç ve dış politika konularında görüş bildirmesi veriliyor. Ayrıca bütçedeki askeri ve güvenliğe ilişkin harcamaların azaltılmamış olması eleştiriliyor.

Raporun ifade özgürlükleriyle ilgili bölümünde basında ifade özgürlüğü kısıtlamalarına yer veriliyor. Türk Silahlı Kuvvetleri'nin "hala bazı gazeteci ve medya kuruluşlarının resepsiyonlara ve brifinglere katılmasına izin vermediği" belirtilen raporda, "basın özgürlüğüne tam saygı gösterilmesi" isteniyor. Raporda ayrıca, Türk Ceza Kanunu'nun 301'inci maddesinde yapılan

değişikliğin bazı olumlu sonuçlar doğursa da "metnin büyük ölçüde korunduğu ve dava açılmasında Adalet Bakanı'na tanınan yetkiyle siyasallaşma ihtimaline kapı aralandığı" eleştirisi yapıyor.

Raporda "yargı bağımsızlığı" konusunda da eleştiriler yöneltiyor. Yargının bağımsızlığına ilişkin kaygıların sürdüğü belirtilirken, "Yargının üst düzey üyeleri, kamuoyuna, gelecekteki yargılamalarda bağımsızlıklarını tehlikeye düşürebilecek yorumlarda bulundu" deniliyor. Raporda ayrıca "Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun yapısı konusunda ilerleme olmadı" savına da yer veriliyor.

Yolsuzlukla mücadelede de başarılı bir stratejinin benimsenmemiş olması eleştirilirken, bu strateji için gerekli siyasi irade ve desteğin ülke içinde yaratılamamış olmasına dikkat çekiliyor. Deniz Feneri Davası örnek gösteriliyor. Hükümetin, Avrupa Konseyi bünyesinde yer alan ve yolsuzlukla mücadele amaçlı GRECO'nun 2005'te yaptığı tavsiyelerin üçte birini uyguladığının, ancak bazı önemli alanlarda adım atılmadığının dile getirildiği belgede, "Hükümet kapsamlı bir yolsuzlukla mücadele stratejisi hazırlayamadı. Yolsuzluk yaygın olmayı sürdürüyor" denildi.

Adalet Bakanı Mehmet Ali Şahin'in gözaltında işkence sonucu ölen Engin Çeber için özür dilemesinin not edildiği taslakta, güvenlik birimlerinin "cezadan muaf olmalarının" endişe nedeni olmayı sürdürdüğü belirtiliyor ve işkence şikâyetlerindeki artışa dikkat çekiliyor. Polisin 1 Mayıs'ta aşırı güç kullandığının vurgulandığı belgede, 301. maddenin değişmesinden memnuniyet duyulsa da içeriğinin hemen hemen aynı olmasından yakınıyor.

Bu seneki belgede daha önceki raporlara ek olarak, içeriğine Türkiye'de ifade özgürlüğü tartışmalarının en büyük odağı haline gelen konulardan biri olan YouTube gibi websitesi yasaklarına da yer veriliyor.

Azınlık hakları kapsamında "farklı kimliklere özel hak" yaklaşımı korunuyor. Aile içi şiddet ve namus cinayetleri ciddi sorun olarak görülüyor.

Dini özgürlükler başlığı altında gayrimüslim ve Alevilere değinilen raporda, Şubat 2008'de kabul edilen Vakıflar Kanunu'yla gayrimüslim azınlıkların mülk edinme sorununun çözümü başta olmak üzere birçok konuda iyileşme sağlandığı belirtiliyor.

Kadınların siyasette yeterince temsil edilmediği, aile içi şiddetin, namus cinayetlerinin ve kız çocuklarının erken yaşta zorla evlendirilmesinin hala ciddi bir sorun teşkil ettiği anlatılan raporda, cinsiyet eşitliği konusunun Türkiye'nin en önemli sorunları arasında bulunduğu ifade ediliyor.

Kültürel Haklar konusunda rapor, TRT'ye Türkçe dışındaki dillerde yayın yetkisi ve Muş FM'e Kürtçe yayın izni verilmekle birlikte Radyo Televizyon Üst Kurulu'nun (RTÜK) getirdiği kısıtlamalar nedeniyle Türkçe dışındaki yayınların "işlevsiz olduğu ve ticari açıdan uygulanabilirliği bulunmadığı" iddia ediliyor. Raporda "Türkçe konuşamayanların kamu hizmetlerine erişimini kolaylaştırmak için hiçbir önlem alınmaması" eleştiriliyor.

Hükümetin Güneydoğunun kalkınması için Mayıs 2008'de 14 milyar avroluk kaynak ayırarak 2012 yılına kadar GAP'ı bitirmeyi hedeflemesine yer verilen raporda, bölgenin ekonomik ve sosyal sorunlarını çözmeyi amaçlayan bu girişimin halkın hak ve özgürlüklerden tam faydalanabilmesine yönelik yeni adımlarla desteklenmesi isteniyor.

Kıbrıs konusunda Türkiye'nin Birleşmiş Milletler çatısı altında yürütülen görüşmelerde kapsamlı çözüm bulunması taahhüdüne bağlılığını koruduğu, Eylül ayında adada iki toplum liderleri arasında başlayan kapsamlı müzakereleri memnuniyetle karşıladığı not ediliyor. Türkiye'nin Ek Protokolü eksiksiz uygulama ve Kıbrıs Rum kesimiyle ilişkileri normalleştirme yönünde herhangi bir adım atmayarak Rum yönetiminin uluslararası örgütlere ve sözleşmelere katılmasını veto etmeyi sürdürdüğü bildiriliyor. Raporda, Türkiye'nin kapsamlı çözüm konusundaki iyimser havaya somut adımlarla katkı sağlaması talep ediliyor. <http://www.euractiv.com.tr/ab-ve-turkiye/article/2008-ilerleme-raporlari-ve-strateji-belgesi> (Erişim 14.03.2010)

2009 İlerleme Raporu

Raporda Türkiye'nin dış politikasındaki atak tavrı övülürken, özellikle basın ve ifade özgürlüğüne ilişkin kısıtlamalar eleştiriliyor. Raporda Ermeni açılımı, Kıbrıs, Ergenekon Soruşturması ve Doğan Yayın Holding'e verilen vergi cezaları için ayrı paragraflar yer alıyor. Rapor genel olarak bakıldığında Türkiye'nin reformlara yönelik hızını artırması gerektiğini vurguluyor.

Raporda kilit noktalara ilişkin görüşler şu şekilde:

Siyasi Kriterler

Kıbrıs: Net bir yaptırım öngörülüyor ve Kıbrıs'ta yürütülen müzakerelerden duyulan memnuniyete dikkat çekilirken, Türkiye'nin Gümrük Birliği Ek Protokolü'nden doğan Rum gemi ve uçaklarına, liman ve havaalanlarını açması yükümlülüğüne değiniliyor. Türkiye'nin bu yükümlülüklerinin hiçbirini gerçekleştirmediği vurgulanıyor.

Komisyon bu bölümde Kıbrıs'ta taraflar arasındaki müzakerelerin sürdüğünü belirterek bu konuda "tutum" belirlemeyerek insiyatifi aralık ayında toplanacak olan AB Konseyi'ne bırakıyor. Bu tavrıyla Türkiye'nin Kıbrıs sorununun çözümüne desteğinin teşvik edilmesi amaçlanıyor.

Yargı reformu: Türkiye'de Ağustos 2009'da açıklanan yargı reformu stratejisi olumlu karşılanırken AB, yargının bağımsızlığı, bölünmezliği ve etkinliği konusundaki endişelerini dile getirmeyi sürdürüyor. Örneğin HSYK'nın bağımsızlığı konusundaki endişeleri devam ediyor.

Ergenekon: İlerleme Raporu "Ergenekon" davasıyla Türkiye'nin "tarihinde ilk kez bir darbe girişimini soruşturduğu" belirtiyor ve bu süreçte demokratik yollarla seçilmiş hükümeti devirmeye çalışmakla suçlanan örgüte ait cephane ve silahların ele geçirildiğine dikkat çekiyor. Bu dava sürecinin Türkiye'deki yargı kurumlarının demokratikliği ve hukukun üstünlüğü konusunda verilen önemli bir sınav olarak nitelendiriliyor.

Doğan Holding'e iki ayrı vurgu

Basın Özgürlüğü: Raporda, Siyasetçilerin, kişisel haklarının ihlal edildiği gerekçesiyle gazeteciler, akademisyenler ve yazarlar hakkında çok sayıda dava açtıkları belirtiliyor. Genelkurmay'ın, Güneydoğu'da meydana gelen olaylarla ilgili olarak gizli bilgilerin

yayımlanması temelinde davalar açtığı, gazetecilerin, gizlilik ilkesini ihlal ettikleri gerekçesiyle cezalarla karşı karşıya kaldıklarına yer veriliyor.

Akreditasyon talep eden bazı gazetecilere yönelik olarak ayrımcılık yapıldığını da kaydeden rapor önde gelen siyasi liderlerin Doğan Yayın Holding'e bağlı gazete ve televizyonlara yönelik olarak boykot çağrısında bulduklarına da yer veriyor.

Doğan Medya Holding'e iki kez verilen vergi cezası, Grubun tüm malvarlığına eşdeğer meblağda olması sebebiyle eleştirilirken, bu durum "ifade özgürlüğüne" kısıtlama olarak yorumlanıyor ve bu gibi cezalarda orantılılık ve hakkaniyet ölçüsüne dikkat çekilmesi gerektiği vurgulanıyor.

İfade özgürlüğü: "Türkiye'deki yasaların ifade özgürlüğü için yeterli güvence sağlamadığı ve bunun sonucunda, savcı ve yargıçların genelde kısıtlayıcı yorumları tercih ettikleri" dile getiriliyor. Metinde , ifade özgürlüğünü kısıtlayan yasalar arasında Atatürk'ü Koruma Kanunu, Türk Alfabeti Kanunu da anılıyor.

Yapılan değişikliğe rağmen Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) 301'inci maddesine dayanılarak hala soruşturma ve yargılamaların devam ettiği aktarılan raporda, TCK'da ifade özgürlüğünü kısıtlayan diğer maddeler arasında namus suçları, (125'ten 131'e kadar) kamu düzeni, (214,216, 217, 218, 220) devletin güvenliği (312, 314) ve müstehcenlik (226) sayılıyor.

İnternet sitelerine yönelik sıkça uygulanan yasakların endişe kaynağı olduğunun altı çiziliyor. Özellikle Mayıs 2008'den bu yana Youtube'un erişime engellenmesi eleştirilirken, google ve facebook gibi popüler sitelere yönelik davalara da yer veriliyor.

Dış Politika-Komşuluk İlişkileri: Raporda en fazla övülen alan ise dış politika. Ermenistan'la ilişkilerle ilgili gelişmeler, Türkiye'nin bölgesindeki sorunların çözümüne yönelik katkısı, Nabucco imzası övgüye layık görülen adımlar arasında yer alıyor.

Ermenistanla ilişkilerin normalleştirilmesi konusuna değinen rapor, Ağustos ayında bir araya gelen liderlerin diplomatik ilişkileri ve ikili ilişkileri iyileştirmek adına imzalanmak üzere 6 hafta içerisinde bir protokol hazırlayacağına değiniyor. Geçtiğimiz hafta sonu atılan imzalara yer vermeyen rapor, Türkiye'nin bu süre zarfında sınırı hala açmadığını kaydediyor.

Anayasa

Raporda ayrıca Anayasa değişikliği gerektiği bir kez daha vurgulanıyor. Bu konuda partilerarası bir konsensüs olmaması göze çarpıyor. Hükümet somut herhangi bir adım atmamasıyla eleştiriliyor.

Hükümete övgü

İlerleme Raporunda AB sürecinde hükümetin olumlu adımları arasında Ocak ayında Ulusal Programın kabul edilmesi ve "tam zamanlı başmüzakereci" atanması öne çıkarıldı.

Raporda, Devlet Bakanı ve Başmüzakereci Egemen Bağış'ın Türkiye'nin AB üyeliği hazırlıklarını daha etkin hale getirerek katılım müzakerelerinde bakanlıklar arası işbirliğini geliştirdiği belirtildi. Türkiye'de son bir yıldaki siyasi gelişmeleri ve reformları değerlendiren AB belgesinde Bağış, sivil toplum örgütleri dahil ilgili tüm taraflarla toplantılar düzenleyerek AB sürecinin daha iyi anlaşılması ve buna herkesin katılımı yönünde çalışmakla övüldü.

Hükümetin daha etkin çalışabilmesi için Haziran ayında Avrupa Birliği Genel Sekreterliğini (ABGS) yeniden yapılandırıdığ ve Dışışleri, İçişleri ve Adalet bakanlarıyla Devlet Bakanı ve Başmüzakereciden oluşan Reform İzleme Grubunun iki ayda bir düzenli toplanarak AB reformlarına büyük destek verdiği ifade edilen belgede, "Buna karşın (hükümet tarafındaki) bu tür çabalar daha somut ilerlemeyle sonuçlanmalı. TBMM'deki büyük çoğunluğu ve halktan aldığı güçlü yetkiye rağmen hükümet, genel olarak siyasi reformlarda sınırlı somut ilerleme sağladı" görüşü savunuldu.

Sivil-Asker ilişkileri

Belgede, Türk Silahlı Kuvvetlerinin "siyaseti etkilemeyi sürdürdüğü" iddia edilirken, "üst düzey ordu mensuplarının birçok fırsatta, Güneydoğu, laiklik ve siyasi partiler gibi iç ve dış politika konularında görüş açıklaması" eleştirildi.

Genelkurmay Başkanlığının birçok fırsatta siyasetçilere ve basına kamuoyu önünde tepki gösterdiği kaydedilen belgede, "Nisan ayındaki bir basın toplantısında Genelkurmay, Ergenekon davası ve iddianamesi hakkında yorum yaparak yargıyı baskı altına aldı. Üst düzey bazı ordu mensupları yargılanan askeri personele destek verdi" ifadelerine yer verildi.

Kayseri İl Jandarma Alay Komutanı Albay Cemal Temizöz'ün "Güneydoğu'da 1990'lı yıllarda yargısız infazlar yaptırdığ suçlamasıyla" tutuklanmasına da yer verilen raporda, "ulusal

güvenlik konusunda geniş tanımlama yaparak orduya geniş hareket alanı sağlayan TSK İç Hizmet ve Milli Güvenlik Kurulu (MGK) kanunlarının değiştirilmesi talep edildi.

1997 tarihli gizli Emniyet Asayiş Yardımlaşma (EMASYA) protokolünün de hala yürürlükte olduğu kaydedilen raporda, sivil-asker ilişkileri kapsamında askeri mahkemelerin yargılama yetkisinin daraltılmasında bazı ilerlemeler sağlansa da "üst düzey ordu mensupları yetkilerini aşan konularda açıklamalar yapmayı sürdürdüğü ve TBMM'nin savunma harcamaları üzerinde tam denetiminin sağlanamadığı" ileri sürüldü.

AB raporunda, "Ergenekon soruşturmasında ortaya çıkarıldığı gibi (bazı) askeri personelin hükümet karşıtı eylemlerde rol aldığı iddiaları ciddi endişe uyandırmaktadır" denildi.

Ekonomik kriterler

Türkiye işleyen bir piyasa ekonomisidir. Yapısal zayıflıkları gidermeye yönelik kapsamlı reform programını uygulaması koşuluyla Türkiye, orta vadede Birlik içindeki rekabetçi baskı ve piyasa güçleriyle başa çıkabilmelidir.

Finans sektörü de dâhil olmak üzere ekonomi, zorlu uluslararası ekonomik ortama karşı dayanıklılık sergilemiştir. Cari hesap açığı endişesi azalmıştır. Dış finansa erişim imkânları, hem kamu hem de özel sektör için kapanmamıştır.

Ekonomik krizle mücadeleye yönelik olarak kamu harcamalarının artırılması, makro ekonomik istikrar üzerinde olumsuz sonuçlar doğurabilir. Ekonomik reformlar yavaşlamış olup halen bir takım yapısal reformların gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Krizle mücadele önlemleri, orta vadede kamu maliyesinin sürdürülebilirliğini riske sokabilir. İşsizlik oranında ciddi bir artış kaydedilmiştir. <http://www.euractiv.com.tr/ab-ve-turkiye/article/iste-2009-ilerleme-raporu--007364> (Erişim 02.03.2010)

2010 Yılı İlerleme Raporu

Raporda anayasa değişikliği ve ordunun siyasete müdahalesi olumlu karşılanırken, ifade ve düşünce özgürlüğü konusunda eleştiriler var.

Avrupa Birliği Komisyonu, ilerleme raporunda Türkiye ile müzakerelerde kritik bir aşamaya geldiği ifade ediyor ve yapısal reformlara devam çağırısı yapıyor.

Genelkurmay Başkanı'nın açıklamaları dışında ordunun siyasete müdahalesinin azalması ve anayasa değişikliği raporda olumlu gelişmeler olarak sıralanıyor.

Komisyon, HSYK üyelerinin sayılarının artırılması, kadın ve çocuk haklarının genişletilmesi konusunda da ciddi ilerlemeler kaydedildiğine dikkat çekiyor.

Buna karşın ifade ve düşünce özgürlüğü konusunda sıkıntılar olduğu belirtiliyor.

Ergenekon davasında tutukluluk süreleri ve iddianamedeki gecikmelerin kaygı verici olduğu ifade ediliyor.

Raporda, Kürt açılımının mutlaka hayata geçirilmesi gerektiği vurgulanıyor.

Genel olarak siyasi, ekonomik ve AB mevzuatına göre sıralarsak;

Siyasi kriterler

Türkiye siyasi kriterleri yeterli düzeyde karşılamaya devam ediyor. 12 Eylül referandumunda onaylanan anayasa değişiklikleri paketi yargı, temel haklar ve kamu idaresi gibi alanlarda ilerleme için gereken koşulları yaratmıştır. Reformlar askeri mahkemelerin yetki alanını sınırlamış; anayasa mahkemesini yeniden yapılandırmış; hakim ve savcılar yüksek kurulunun yapısını genişleterek yargının tamamını daha iyi temsil edecek hale getirmiş; kamu sektöründe sendikal hakların kapsamını genişletmiş; kadın ve çocukların haklarını koruyan özel tedbirlerin benimsenmesi için gereken zemini oluşturmuş; kişisel verilerin korunmasını garanti altına almış ve kamu denetçisine başvuru hakkını getirmiştir.

Anayasa değişikliklerinin şeffaf ve kapsayıcı bir şekilde uygulanması kilit önem taşımaktadır. Temel haklar alanında hala önemli çabalara gereksinim duyulmaktadır. Gazeteciler mütemediyen kovuşturmaya ve mahkûmiyet kararlarına maruz kalmakta, ve medya üzerindeki baskı

uygulamada basın özgürlüğüne sekte vurmaktadır. Gayrimüslim dini cemaatler ve Alevi toplumu aşırı sınırlamalara maruz kalmaya devam etmektedir. Özellikle Kürt meselesini ele almayı amaçlayan “demokratik açılım” ancak sınırlı sonuçlar doğurabilmiştir.

Bölgesel konular ve uluslararası yükümlülüklerle ilgili olarak Türkiye, Kıbrıs sorununa yönelik bir çözümün bulunması amacıyla BM Genel Sekreteri'nin arabuluculuğunda iki toplum liderleri arasındaki müzakerelere yönelik desteğini ifade etmiştir. Türkiye, Ortaklık Anlaşması Ek Protokolü'nün Üye Devletlerin tümüne ayırım yapılmaksızın uygulanmasına yönelik yükümlülüğünü halen yerine getirmemiştir. Kıbrıs Cumhuriyeti ile ikili ilişkilerin normalleştirilmesine yönelik hiçbir ilerleme kaydedilmemiştir. Yunanistan ile ilişkilere bakıldığında, ikili ilişkilerin iyileştirilmesi yönünde yenilenen bir ivme söz konusudur.

Ekonomik kriterler

Türkiye işleyen bir piyasa ekonomisine sahiptir. Yapısal zayıflıklarını ele alan mevcut kapsamlı reform programını uygulaması koşuluyla, orta vadede Birlik içindeki rekabetçi baskılarla ve piyasa güçleriyle baş edebilmesi beklenmektedir.

2009'da yeniden başlayan ekonomik büyüme, 2010'da hız kazanmış ve kriz döneminde meydana gelen kayıpların büyük bir kısmı telafi edilebilmiştir. Mali sürdürülebilirlik korunmuş ve dış finansa erişim hem kamu sektörü hem de özel sektör için sorunsuz bir şekilde devam etmiştir. AB ile ticaret ve ekonomik bütünleşme yüksek düzeyde seyretmiş ve Türkiye, yeni piyasalardaki varlığını güçlendirmiştir.

Özelleştirme ve ekonomik reformlarda yavaş da olsa ilerleme kaydedilmiştir. İşsizlik rakamları kriz öncesi dönemden daha yüksek olup dış dengesizlikler ve finansman ihtiyaçlarında artış meydana gelmiştir. KOBİ'lerin finansmana erişimindeki zorluklar devam etmektedir.

AB mevzuatı

Türkiye yasa ve tüzüklerini AB'ninkilerle uyumlu hale getirerek üyelik yükümlülüklerini yerine getirme kabiliyetini geliştirmeye devam etmiştir. Ekim ayında Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde Devlet Yardımları Kanunu'nun kabul edilmesi rekabet alanında katılım müzakerelerinin başlatılması yönünde atılmış önemli bir adımdır. Özellikle balıkçılık, sosyal politikalar, adalet ve iç işleri alanlarında olmak üzere uyumun sağlanması gereken birçok alan daha vardır. Gümrük Birliği'yle ilgili olarak uzun zamandır var olan ticaret engelleri halen çözüme kavuşturulmayı

beklemektedir. Türkiye'nin AB'ye ilişkin mevzuatını uygulama ve yürürlüğe koyma konusundaki idari kapasitesini geliştirmesi birçok alan için son derece önemlidir.

Türkiye, AB'nin enerji güvenliği konusunda önemli bir ortak olmaya devam etmektedir. Türkiye Hükümetlerarası Nabucco Anlaşmasını imzalamıştır. Mart 2010'da imzalanan yatay havacılık anlaşması Türkiye ile AB arasında havacılık sektöründe daha yakın işbirliği yapılması için imkan yaratmaktadır. AB-Türkiye geri kabul anlaşmasının imzalanması için yürütülen müzakerelerin tamamlanması yolunda önemli ilerleme kaydedilmiştir.

Katılım müzakerelerinde mevcut durum:

Raporlama dönemi süresinde iki başlık açılmıştır: çevre ve gıda güvenliği. Türkiye ile AB'ye katılım müzakerelerinin başlatıldığı 3 Ekim 2005 tarihinden bu yana toplamda 33 müzakere başlığından 13 tanesi açılmıştır. Bir başlık geçici olarak kapatılmıştır. Ayrıca 8 başlıkta müzakerelere başlanmasının koşulu olarak açılış kriterleri belirlenmiştir.

Türkiye'nin Ortaklık Anlaşması'nın Ek Protokolü'nü tam olarak uygulamaması nedeniyle Aralık 2006'da AB, sekiz müzakere başlığının açılmayacağını ve Türkiye yükümlülüklerini yerine getirene kadar da hiçbir başlığın geçici olarak kapanamayacağını karara bağlamıştır. <http://www.euhibe.com/?p=549> (Erişim 20.04.2010)

KAYNAKÇA

- Beck, Reinhart; *Sachwörterbuch der Politik* Stuttgart, Föderation Kroner, 1977
- Borchardt, Klaus-Dieter, *The ABC of Community Law*. Brussels, 2000, s.11
- Denninger, D, *Staatsrecht*. Rowohlt, Reinbek bei Hamburg, 1973, s:107
- Economic and Social Committee of the European Communities, Opinion, Relations Between the European Union and Turkey, CES 1314/93, Brüksel, 22 December 1993, s.3.
- European Parliament, European Parliament resolution on the 1999 Regular Report from the Commission on Turkey's progress towards accession (COM(1996) 513-C5-0036/2000-2000/2014 (COS)), 15.11.2000.
- European Parliament, Resolution on violation of religious freedom in Turkey (BA1132, 1134, 1156, 1163 and 1179/96), 24.10.1996.
- European Parliament, Resolution on the death sentence on Mr Öcalan and the future of the Kurdish question in Turkey (B5-0006, 0012, 0018 and 0026/99), 22.07.1999.
- European Parliament, Resolution on the human rights situation in Turkey (B4-0769, 0797, 0820 and 0828/96). 20.06.1996.
- European Parliament, resolution on the political situation in Turkey (B4-0986, 0987, 0988, 0989, 0990/96 and B4-0991/96), 19.09.1996.
- Forester, Rolf Helmut, Europa, *Geschichte einer Politischen Idee*. München 1967, s.98

İlhan, Suat, *Avrupa Birliğine Neden Hayır*, Jeopolitik Yaklaşım, İstanbul, 2000, s.126.

Okyayuz, M. *Federal Almanya'nın Yabancılar Politikası*. Ankara: Doruk Yayınları, 1999, s.175-176

Schweitzer / Hummer, *Europarecht*, 4. Auflage, Juristische Lernbücher Bd.16, Neuwied, Kriftel, Berlin 1993, s.1

<http://www.21yyte.org/tr/yazi.aspx?ID=1205&kat=24> (Erişim 06.12.2010)

http://europa.eu/about-eu/member-countries/index_bg.htm (05.04.2010)

http://tr.wikipedia.org/wiki/Nice_Antla%C5%9Fmas%C4%B1 (12.07.2010)

<http://www.abgs.gov.tr/index.php?p=112&l=1> (Erişim 24.09.2010)

<http://www.abgs.gov.tr/index.php?p=117&l=2> (Erişim 25.05.2011)

http://www.abgs.gov.tr/tarama/tarama_gorev.htm (08.06.2010)

http://www.abgs.gov.tr/tarama/tarama_kurumlar.htm (26.09.2010)

http://www.aydin.gov.tr/default_B0.aspx?content=1113 (24.02.2010)

http://www.belgenet.com/arsiv/ab/ab_ankara.html (Erişim 15.05.2010)

http://www.belgenet.com/arsiv/ab/ab_rapor02_1.html (Erişim 03.06.2010)

http://www.belgenet.com/arsiv/ab/ab_rapor03_1.html (Erişim 03.06.2010)

<http://www.dtm.gov.tr/dtmweb/index.cfm?action=detay&yayinID=2274&icerikID=2442&dil=TR> (Erişim 11.11.2010)

<http://www.euhibe.com/?p=549> (Erişim 20.04.2010)

<http://www.euractiv.com.tr/ab-ve-turkiye/article/2008-ilerleme-raporlari-ve-strateji-belgesi> (14.03.2010)

<http://www.euractiv.com.tr/ab-ve-turkiye/article/iste-2009-ilerleme-raporu--007364> (02.03.2010)

<http://www.gumruk.gov.tr/tr-TR/abdisiliskiler/Sayfalar/muzakere.aspx> (24.04.2010)

<http://www.ikv.org.tr/icerik.asp?konu=abmuktesebati&baslik=AB%20M%FCktesebat%FD> (15.04.2010)

http://www.ikv.org.tr/images/upload/file/AP_Sandalye_dagilimi.pdf (10.12.2010)

<http://www.mfa.gov.tr> (Erişim 02.07.2010)

<http://www.mess.org.tr/ab/absol/ABadayuye.pdf> (03.05.2010)

<http://www.sadikhaci.bel.tr/resimler/haberler/16569.jpg> (10.12.2010)

<http://yepce.com/2010/04/02/maastricht-kriterleri-ve-turkiye/> (Erişim 25.02.2011)

Yararlanılabilecek Web Siteleri ve Diğer Kaynaklar

Bayramoğlu, N., *Avrupa Topluluğu, Ülkeleri ve Türkiye'nin Tanıtımı*, Ankara, TBMM Yayınları, (1987).

Derviş, K., Gros, D., Emerson, M., Ülgen, S., *Çağdaş Türkiye'nin Avrupa Dönüşümü*, İstanbul, Doğan Kitap Yayıncılık 1.Baskı, (2004).

Hobsbawm, E., *Kısa 20. Yüzyıl Aşırılıklar Çağı 1914-1991*, İstanbul, Everest Yayınları 3.Basım, (2007).

Kansu, A., *1908 Devrimi*, İstanbul, İletişim Yayınları 5.Baskı, (2009).

Laçiner, S., Özcan, M., Bal, İ., *Türkiyeli Avrupa*, İstanbul, Hayat Yayınları 1.Basım, (2004).

Manisalı, E., *Türkiye-Avrupa İlişkilerinde 'Sessiz Darbe'*, İstanbul, Derin Yayınları 3.Basım, (2002).

Okyayuz, M., *Federal Almanya'nın Yabancılar Politikası*, Ankara, Doruk Yayınları, (1999).

Rehn, O., *Avrupa'nın Gelecek Sınırları*, İstanbul 1001 Kitap Yayınları 1.Basım, (2007).

Ünal, Ş., *Avrupa Birliği Hukukuna Giriş*, Ankara: Yetkin Yayınları, (2007).

Ünal, Ş., *Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi*, Ankara, TBMM Yayınları, (2001).

Ünal, Ş., *Uluslararası Hukuk*, Ankara: Yetkin Yayınları, (2005).

<http://abofisi.metu.edu.tr>

<http://www.abpe.org.tr>

<http://www.cor.eu.int>

<http://www.curia.eu.int>

<http://www.deltur.cec.eu.int>

<http://www.eca.eu.int>

<http://www.ecb.int/>

<http://www.eib.org>

<http://www.esc.eu.int>

<http://www.etemlevent.com>

<http://www.eucoordination.org>

http://www.europa.eu.int/comm/index_en.htm

<http://www.europarl.eu.int>

<http://www.euro-ombudsman.eu.int>

<http://www.tbmm.gov.tr>

<http://www.timeturk.com>

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Tuncay ÖZGÜR
Doğum Yeri ve Tarihi : Bulgaristan - Hasköy, 11.01.1976

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Uludağ Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, 1998
Yüksek Lisans Öğrenimi : Ufuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2011
Bildiği Yabancı Diller : Bulgarca, Rusça

İş Deneyimi

Stajlar : Akdeniz Üniversitesi, Ziraat Fakültesi
Çalıştığı Kurumlar : Başbakanlık

İletişim

E-Posta Adresi : berkayciyu@hotmail.com

Tarih : 02.05.2011